yeryüzü bir bütündür bölünemez

Ahali

Şubat 2008
yıl:1 - sayı:2
aylık haber fikir yorum gazetesi
2,5 YTL

Kan Hep Vardı...

"Bizim millet de zaten böyledir" diyor general aşinası olduğu kameraların karşısında. Öyledir elbet. Biti yeni kanlanmış veletler, kandan bayrak yapıyor artık. Generaller övünerek çıkıp, kanı, evet bayraktan çok kanı, övünerek teşhir ediyor. Tepeden tırnağa cinnete kesmiş bir toplum. Araya az mesafe koyup resmin tamamını görünce insanın midesi kasılıyor. Böyle bir ortamda değil iktidarla didişmek yaşamak bile angarya gibi. Bize bu düşmüyor işte. Bize kana karşı, yaşamı savunmak düşüyor...

Devamı 2. Sayfada

Günbatımından Şafağa

...Şafak görünmüyor. Çünkü iktidar hepimizin aklına mıh gibi kazınmış vampirleri alıp kelle dolu heybesine koyuverdi. Bir kere sorsalar bin yüz çizeriz her birimiz. İyi bildiğimiz anonim pis bir yüz...

Günbatımı devam ediyor. Şafağa dek yaşamı cehenneme çevirenlerin yeni bir masalı var şimdi. Pusun ardında, pusun önündeler. Adı Ergenekon. Yine Ergenekon. Neden? Biri gelip kulaklara, bu dehşet gürültüyü, ne zaman fısıldadı. Ve kimdi o? Nasılda belletmişler namertlerin ve hainlerin, bilinçlerinin dehlizlerine korkuyu, gün be gün. Hatta kahramanlıklar eylemişler, nama liyakat adına... Cenk ehillerinden el almışlar. Kımız yahut kızılcık şerbeti değilse bile, içmişler kana kana, günbatımında o acı sıvıyı. Böyle, ermişler yani. Dolmuşlar, kaburgalarına vatan vatan çarpan kalplerinden; rugan kösele pabuçlarının içinde kaşınan parmak aralarına kadar, millet aşkıyla. Ayakları erkek. Taraklı. Parmakları killi. Göbekleri yağlı. Bıyıkları badem ve yanlardan sarkıtlı. Pantolonları İngiliz ve ortadan dikitli. Erkekler. Ve silahın yanında atın berisinde dizilmiş kavruk avratlar... Ha desen koparacak zincirlerini. Kadınlar. Onların kadınları. Gücün dibine diz kırmış kalem ehli dil ehli ısırgan kadınlar. Kim bilir nasıl canhıraş didindiler, ne etekler öptüler, ne pullar yaladılar ERgenekon şebekesinin dişlileri, o pusta, o adla nam salmak için. Üç yanı deniz, dört yanı düşmanla çevrili, içi de ihanetle dolu bu cennet vatan'ın tek çakıl taşını ve "ne mozaiği ulan mermerini" hainlere vermemek, koklatmamak için nelere el basmışlar, ne ölmüş ne öldürmüşler kim bilir Türk Oğlu Türk efendiler.

Vampirler ölümsüzdür. Uzamsız ve zamansızdır. Vampirlerin, vaadi de budur. Sonsuzluk. Bitimsiz bir günbatımı. Yeni Ergenekon canilerinin, kanımıza diş biledikleri ilk perde 2. dünya savaşı sırasında açıldı:

Devamı sayfa 3'te

Radyoaktif Ölüme Değil, Aktif Eyleme

Endüstriyel sistemin varoluşu gereği bitmeyecek "ihtiyaçları" iktidarların insan ve doğa üzerinde üzerindeki tahakkümünü, belirleyiciliğini etkin şekilde devam ettirmektedir. İnsanlık "ihtiyacının" yüzlerce kat fazla üretim yapıldığı ve tonlarca buğdayın dünya borsa değerini dengede tutabilmek için denizlere döküldüğü, dakikada 63 insanin açlıktan "öldürüldüğü" muazzam bir üretim sürecini yaşıyoruz

Dünya, üzerinde barındırdığı tüm canlı ve cansız hayatla varoluşundan bu yana en büyük felaketle karşı karşıya. Bu felaketin en önemli nedenlerinden biri insanın "enerji" arayışına girmesidir. İnsanlığın böyle bir arayışa girmesi ise, insanın doğa ve özellikle insan üzerinde kurduğu tahakkümü ile başlamaktadır. Bu serüven, tüm yok edici gücüyle devam etmeye çalışmaktadır. Endüstriyel sistemin varoluşu gereği bitmeyecek "ihtiyaçları" iktidarların insan ve doğa üzerinde üzerindeki tahakkümünü, belirleyiciliğini etkin şekilde devam ettirmektedir. İnsanlık "ihtiyacının" yüzlerce kat fazla üretim yapıldığı ve tonlarca buğdayın dünya borsa değerini dengede tutabilmek için denizlere döküldüğü, dakikada 63 insanin açlıktan "öldürüldüğü" muazzam bir üretim-tüketim sürecini yaşıyoruz. Süreç, canlı-cansız ne varsa yok edecek denli güçlü ve yoğun bir şekilde işliyor. İstatistiklere göre Beko firması iki dakikada bir ürün üretiyor. Bu küçük bir örnek. Daha binlerce devasa fabrika var.

Devamı sayfa 8'de

Teferruatların Arasından, Hrant

Hrant ne ilkti ne de son olabilirdi. Devletin, "sözde" sahipleri "sözde" görevlerini yine yerinte getirmişlerdi

Hrant Dink'in 19 Ocak 2007'de İstanbul'un göbeğinde katledilişinin üzerinden bir seneyi aşkın bir zaman geçti. Bu cinayetin, gerçekleri yüzümüze bir tokat gibi çarpıp bizi olduğumuz yere çivilemesi hadisesini bir senedir üzerimizden atamadık. İlk başta gördüklerimize, duyduklarımıza inanmadık, olanları gözlerimiz yaşlı bir şekilde inkâr etmeye çalıştık, başaramadık, sonra kendiliğinden bir nefrete kapıldık, hırsımızı birilerinden çıkarmak istedik, yapamadık, yapmamalıydık, kendimizi, birbirimizi sakinleştirmeye çalıştık. Bu cinayeti aslında o kadar çok birebir yaşadık ki tabiri caizse olanları televizyondan canlı bir şekilde gün gün takip ettik Hrant'ın neden hedef seçildiği açıktı.

Devamı sayfa 4'te

Aktivist Gözle...
Kürşad Kızıltuğ
Sayfa 14

İmaj Ve Yanılsama...
Hinder Nesazî
Sayfa 6

Kent Ve Anarşizm
Resul Gırrasory
Sayfa 15

Bir Mültecinin Laneti
Röportaj
Sayfa 14

Anarşi Mümkün müdür?
Aleksander Berkman
Sayfa 12-13

Bir Tehdit Olarak 301 ve 318
Muzaffer Mankır
Sayfa 15

Yoldaş'a Mektup

Baş tarafı 1. Sayfada...
Ahali Gazetesi geçen ay birinci sayısıyla artık yeryüzünün bir parçası oldu. Bu gazete, kanla ya da kanı çağrıştıran ağızda irin tadı bırakan kelimelerle değil tastamam yaşam ağrısıyla yazıldı. Bir gün diğer gereksiz detaylar yaşam dediğimiz resimden silinince biz de o gün, artık bu gazete mi olur ya da başka bir şey mi bilinmez, yok etmesini biliriz. Çünkü o gün, bugünden başladığımız devrim sonsuz dünyaya, bütün doğaya, hanüz adını bilmediğimiz müthiş bir evreni bütünleyen ve şimdiden heyecan veren şeylere ayna tutmuş olacak. Artık eksiksiz, bu günden ayaklarımızın bastığı yerden başladığımız için, çok da bir şey yitirmeden, gerçekten yaşamaya başlarız. Aynanın gerisinde bir yerlerde bu gazete de mutlaka olur. bundan sonrasında olmasa bile.

Şu anda şayet siz okuyorsanız gazetenin ikinci sayısı çıkmış, gazeteyi yapan bizler bir şekilde sizden gelecek yanıtı, yüzümüzden hiç eksik etmediğimiz umutlu tebessümle (kimine göre kikirdeyerek) bekliyoruz demektir. Bizi, bu kandan ve bayrak yapanlardan ayıran şeydir o tebessüm ve icabında öfkelidir. Sizin yüzünüzdekine çok benzer ve bazen aynıdır.

Böyle çıkan iş bu gazetenin ilk sayısı Anadolu'nun dört bir köşesine aynı gün gidiverdi: İstanbul, İzmir, Antayla, Antakya, Diyarbakır, Van, Bitlis, Mersin, Sivas, Giresun, Malatya, Kocaeli, Bursa, Tokat, Adana... Gazetenin bu köşesinden, gazeteyi sahiplenen yoldaşları, Bilhassa Vandan bize el verenleri, gözlerimiz gözlerine bakana değin kelimelerimizle kucaklıyoruz.

Mersindeki genç yoldaşlarımız da özel bir ilgiyi hak ediyorlar. Kolluk kuvvetleri, onları okulllarında gazete dağıtmakla suçlayarak (!), erken bir zamanda aileleri ve eğitimcileriyle yüzgöz ettiler. Şu anda, tırnaklayarak bir hedefe yönelmiş durumdalar. Kolaylıklar diliyor selamlıyoruz.

Eksiklerimiz var. Bu eksikleri birlikte tamir etmeyi umuyoruz. birlikte öğreneceğiz ne kadar ileri gideceğimizi. Bu biraz da size bağlı, Ahali.

Geçen sayıya göre bu sayıda küçük bir farklılık var. Biraz daha ağırlaştı. Her anlamda... Sayfa sayısı arttı. tabiiki gereklilikten.

Bu satırların hemen sağında bir mektup bulacaksınız. Bu sizinde buraya mektup yazabileceğiniz anlamına geliyor. E-Posta Adresi ve Ahali'nin ikamet Adresi künyede.

Bekliyoruz. Beklemek bitene dek!

AHALİ
Aylık Haber Fikir Yorum Gazetesi
Yerel Süreli Yayın
Şubat 2008, Sayı 2
Sahibi ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Cemil Cahit Selimoğlu
İletişim Adresi: Mithatpaşa Caddesi 30A/29 Yenişehir/Ankara Tel: (312) 434 47 54
ahaligazetesi@gmail.com
Basıldığı Yer: Ümit Ofset Matbaacılık - Kazım Karabekir Caddesi No: 41/1-2-3-9 Iskitler/ Ankara
ISSN 1308-0431

Yoldaş,
Başlarken bu sıfata birçok kişinin takıldığını biliyorken neden bu sıfatı kullandığımı açıklamam gerek sanırım. Burada antikalık, az da olsa romantiklik etmek hakkımı kullanıyorum. Başka bir sıfat arayıp bularak ve onu kullanarak, ne denli sığ, ne denli yüzeysel olduğumu ele vermekten imtina ediyorum. Yine de sıfatı akla gelen ilk anlamıyla yani "aynı yolu birlikte yürüyen" olarak kullandığımı söyleyelim de seni düşünme zahmetinden kurtaralım. Devrim'i bir yol olarak o yolu birlikte yürüyenleri de yoldaş olarak düşünmek tabii, ilk bizim aklımıza gelmedi. Yürürlükteki yaradılış mevzusundan yola çıkıp, yürürlükten çoktan kalkmış felsefe'nin, adını unuttuğum icracılarından birine inanacak olursak, ilk devrimci şeytandı. Haliyle malum devrimini yaparken yalnız olmayacaktı. Olmamalıydı. Karşısında başkaldırdığı tanrı, bir gün kadını yarattı. Şeytan'ın ilk yoldaşı da, bu kadın yani, Havva oldu. Tam burada, aranızda muzipçe gülümseyen kadınlara söyleyecek sözüm yok. Yani, benim yok! Zira böyle düşünen ben değilim."Bir arkadaşım" elbet!

Anarşistlere devrimciliği yakıştırmayanlara, bir yerlerimizle değil tastamam yüzümüzle, yüzümüzün tüm kaslarıyla ve çizgileriyle gülerek devam edelim. Yoldaş, bir sıfat olarak eskimiş, aslında eskitilmiş ve tedavülden kalkmış olabilir. Ama yol aynı yol. Mesele de yol değil zaten. Neyi istediğimizi iyi biliyoruz. Mesele, bu yolu nasıl yürüdüğümüz.

Herkesin nefesi, ciğeri belirli bir yolu diğerleriyle aynı performansta yürümeye el vermeyebilir. Bu fizik kaidesi. Kaideleri kale aldığımızdan değil, bunu bilecek kadar oyun oynadığımızdan söylüyorum. Senin de yaş haddine bakmaksızın çocukken ve değilken oyun oynadığını bildiğimden söylüyorum. Sen yürürken aramıza bir sebepten mesafe koyduğunda, dönüp sana baktığımda, seninle aramdaki mesafe uzadıkça kaygılandığımı ben ya da sen gerideyken birbirimizin sesini duymadığımızı hatırlıyorum. Anlıyorum. Hayatı ve yaşadığımız dünyayı zaman ve mekân kurgusuyla ele almış olmanın içerdiği sorunları bir kenara bırakarak sana seslenme ihtiyacı da işte bu mesafeden geliyor. Bir kez daha altını çizerek vurgulamak istiyorum ki, birimiz hiçbir zaman diğerini geçmedi. Hiçbir zaman tutarlı bir mesafe değildi aramızdaki ve mesafe çoğunlukla yoktu. Hani, göz görmeyince, kulak duymayınca gönül katlanır derler ya...
Bizim gönlümüz de diğerimizin yokluğuna makul ölçülerde katlanır... Ama tıpkı "can" gibi nerde olduğunu bilmediğimiz gönül, öyle güzel bir şey ki, aynı zamanda kaygılanır da! Katlanmak da kaygılanmak da ilk bakışta olumsuz yargılar bildiriyor değil mi? Tam değil. Bu hislenimler bu yolda çok fazla ihtiyaç duyacağımız şeyler. Ölçüsünü vicdanın terazisinde kaçırmadan kullanacağız, katlanmayı ve kaygılanmayı... Mesela, yaşayamıyor olmaya, akşam düşleyip sabah unutmaya, sabahtan akşama çalışıp akşamdan sabaha uyumaya, akşamdan ve sabahtan arta kalan zamanı karnımızı nasıl doyururuz diye düşünüp tüketmeye, katlanmak olacak şey değil. Beton yapıların arasında sabır çekmek, toprak ya da ağaç gibi etimiz kadar parçamız olan doğayı sadece saksılarda ya da pastoral temalarda görmek, içinde olamamak katlanılacak anlaşılacak şey değil. Aynı şekilde, betonlardan mürekkep bir ev, demirden ibaret bir araba edinmek için kaygılanmak da neyin nesi. Bunlar halkedilmiş mevzular. Üstünde fazla durmaya gerek yok. Zaten neye katlanıp neye kaygılanacağımızı iyi bildiğimiz için yan yanayız. Bir arada durmak, nasıl desek, gerekli olduğundan, yani öyle öngörüldüğünden değil, biz istediğimiz için çok anlamlı. Birimiz diğerin tanımıyorken, burada olan hiç kimse sana "gel" demedi. Diğerleri, bu cinnet dünyanın aşağılık canlıları çoğunlukla inceliksiz ve kabaydılar. Anlamak ne kelime, seni anlamaları bir yana, tüm yaptıkları var olmak için seni tüketmekti. İşte onlar, bütün o özel tarihin boyunca türlü kötülükler ederek sana "git" dediler.
Bütün büyük anlatılar her zaman bir üçüncü çoğul şahsı yani "Onlar"ı mahkûm eder. Tüm kötülüğü ne idüğü belirsiz bir zamire tahvil eder. Kuran Tevrat, İncil ve diğer uhrevi inanışların kitaplarında ki yaratıcı, kullarını ya da tebaasını onların zulmüne karşı korur. "Onlar" ki bizim çemberimizin dışında olup "biz"i kendi çemberlerinin içine davet edenler. Bizi onlarlaştırmak isteyenler: Şeytan ve şeytan benzeri kötülük temsilleri. Hani, şeytan ilk devrimciydi? Neyse!

Bir de dinler kadar din olan, ama nisbeten daha dünyevi olan başka büyük anlatılar var ki, bunlar kötülüğü daha elle tutulur şeylere yakıştırırlar. Bu sefer bir üçgen tahayyül edip, düşmanı, yani onları, üçgenin tepesine, bizi üçgenin dibine gönderirler. Bu anlatının anlatıcısına göre, her şey sınıfsaldır. Her ne kadar var olan dünyadaki yerimizi belirlemek için ortaya atılan çember lafzına biz de katılsak bile, anlatıcının önerdiği şey çemberin içinde yer değiştirmekten fazlası değildir. Yani gene onlarlaşmaktır... Oysa bizim istediğimiz bir "onlar"ın olmaması değil midir?

Git dediler gittin. Ama hemen gelmedin. Başını ne taşlara vurdun gelmeden. Onların evreninin müthiş bir cazibesi varken ve hayat ölümle sonlanan, sondan bir cennet başlatan vaat edilmiş topraklar iken, bütün vaat edilenler burnunun dibinde onlara ulaşmanı bekler iken, gelmen zor oldu. Onlarlaşman, işten bile değildi. Şu kadar kalmıştı. Miskal ve zırnık kadar. Niyeti bozsan olacaktı. Bazen bozdun da, yalan da söyledin, pislik de yaptın. Hiç kaçarın yoktu zaten pislikten. Etine batmaya bu kadar muktedir bir dikenden kaçman kolay iş değildi. O kadarı da senin yanlış yapma hakkındı. Yaptın. Yapmaya devam etsen, ölene kadar dizlerinin dibinde tevekkül içinde yaşayıp nihayetinde muhakkak cennetin ılık sütünden içecektin. Yemedin. Yediremedin. Boynunu az daha büksen çünkü, onu kıracaktın. Ayık kaldın yoldaşım. Gözünü kapatıp eyvallah demedin. Gelen ağan giden paşan değildi. Tuzunu ıslatıp doğruldun ve nihayet geldin.

Sen gelirken ben de ya yoldaydım ya kapını çalmak üzereydim. Dert değil. Esasında bu hikâye de bu kadar dramatik değil. Bir şey başarmış kendinle helalleşmiş değilsin üstelik. Ama Sezarın, hayır Sezar değil, senin hakkın sana. Onlarlaşmak kolaydı ya sen kolay olmayanı seçtin. Bu bakımdan daha buradan, şimdiden gözlerinden öperim.

Şimdi kıymetinden emin olduğun tek şey, hala nerede olduğunu bilmediğin canın ve yerini kendince bellediğin hayat, yaşam. Ve ben, senin yoldaşın. Cennet ve bizlere çoktan biçilmiş cehennem pek umurunun köşesi değil. Senin talebin, özgürlük ve bundan daha anlaşılır açık olan tek şey senin varlığın. Ama sen varlığını yaşam dediğin meselenin üstünde kurmuyorsun. İçindesin.
İçinizden aklıevvel kimileriniz, yazının buraya kadar olan bölümüne eminim birçok noktadan itiraz yükseltecektir. En azından fazlaca mistik bulacaktır. Söyleyecek hiçbir şeyim yok. Evet mistik. Evet öyle. Ama bu yönelimi şiddete ve yabancı kavramsallaştırmalara tercih ettiğimi biliyorsun. Hatta, yoldaş, sen benim ciğerimi biliyorsun. Geri kalanlara ise açıklama yapmayalım. İmkanımız olursa böyle konuşurken, pis pis sırıtan yüzümüzle yan yana fotoğraf çektirelim. Nah buraya koyalım. Yazı düzlemi böyle şeylere olanak tanımıyor, ama birbirimizin yüzüne bakmanın avantajıyla yaşadığımız gerçek dünya böyle olanaklara el veriyor. İşte o dünya da üstüne koskoca bir gelecek bina etmeye kol sıvadığımız bir gerçek daha var: Bir aradayız. Milyon kere vurgulasam az yoldaş: Bir aradayız. İnsanların yığınlar halinde bir yerden bir yere gittiği evrende bir arada olmanın dışarıdan bakılınca, makul ve anlaşılır olmayan bir şekliyle..

Sadece bir arada olmanın yetmeyeceği de çok açık. Bizi yan yana tutan şeyin azametini gözden kaçırdıkça ve biz birbirimize bakarken binlerce yüzü olup son derece cazip görünen bir şeyler de peşimizdeyken bu yetmeyecek. Bizi diğerinin yanından alıp kelle dolu heybesine koymaya hazır şeylerin listesi çok kabarık. Esas mesele bu biraradalık halini sürdürülebilir kılmak. Son günlerde beraberce bunun için kafa yoruyoruz. Sonuç alamayınca kederlenip, susuyoruz. Uyku öncesinde kendimize ayırdığımız düşünüşlerde daha derine iniyoruz. Unutacağımız çok kararlar aldık o düşünüşlerde. Kimimiz de uykuya düşkün. Çoğumuz nanemolla. Hayır, kötü anlamda değil. Seviyoruz kendimizi işte. Zarar yok. Kendini seven başkasını da sevebilir gibi iyimser şeylere inanan kimseleriz. İyimser halini kötümser bir dünyada pamuklara saran insanlarız. İyimser olmak da yetmez. Belirli bir durumun sürdürülebilir kılınmasının gereklilikleri hakkında sürekli bir fırtınadır gidiyor. Fırtına dinmeyecek. Dinmesin. Yüzümüze rüzgâr da çarpsın. Kaşımızı çatıp ağzımızda tükürecek bir iki acı kelime biriktirmişiz. Cebimize, taş atma cesareti gösterebilenlerimiz taş doldurmuş, öfkeyle kaldıracak kafasını ve atacak taşını. Böylesine öfkeli olmak yeter mi. kuşkusuz o da yetersiz. Kuşku! Evet. Bir de ona sahibiz. Tekinsiz bir dünyada eliyle koluyla bize benzeyenler ağzını açmış her şeye inanırken bir gözümüzü devirip kuşku duyuyoruz. Hımm. Öyle mi acaba? Olmaz mı? bu da yeter mi? gülüyorsun ve biliyorsun yoldaş: Yetmez.

Sahi sen ne güzel gülüyorsun. Üşenip, fırçalamadığın mütemadiyen tütünün boyadığı dişlerinle; uzun efil efil saçlarını geriye atıp, göbeğini tutup sarsılarak; çok yaşamaktan mütevellit, küfre kesen inceliğin ve güzel çipil gözlerinle; konuşurken kırılan kelimeleri ni ağzının içinde olabildiğince gererek; anaç sahipliğin ve dehşet zekânı kimseye göstermeden; sert sözlerin büyüdüğü koca babacan gövdenle yürürken; kesilmiş bir ağaçtan yapılmış bir kağıtla bir kuğu yapan; tevekkül dolu yüzüyle ağır ağır gülüp bir silahın ucuna bir çiçek koyabilen; içinde her şeyi bulabileceğin netametli, direngen ve mızmız; uzaklardan gönderdiği esmer sesine esmer yankılar arayan; ne kadar saf olduğunu ancak şimdi öğrenen ve naif; hep soracak bir sorusu edecek çokça kelamı olan; yaşını almış başını dava da bırakmış olan; dokunabildiği her şeyi "hoş" gören ve sadece sevdiklerine dokunan; uzun parmaklarını sallayıp hep bir dostuna ve galiba aynı dosta hiç sıkılmadan anlatan; cümle kurarken kaş çatıp, nokta koyarken gözden ve akıldan içeri bakan... Sen onlarca erkeğin ve kadının oluşturduğu mütebessüm, öfkeli, güçlü, çoğul bir şeysin. Yoldaşımsın. Bu satırlar yazılırken "git" denilensin ve henüz gelmeyensin. Beklide kapımızı çalmak üzere olan... bir niteliğini ya da adını unuttuysam affedersin ve var oluşumuzun kanıtısın.

Kör değilsin. Görüyorsun. Görmek bir edim olarak zayıf kalacak bir gün. Kendini evrende bir yere koymaya niyetliysen ve hala benimleysen sakın kendini azımsama. Çünkü ben de seninleyim bir gün ayağa kalkıp, beraber bir çizgi çekeceğiz kötülükle aramıza. Zaten o çizgi var. Mesele o çizginin silinmemesi. Biraz yüzündeki çizgilere öykünerek çizdim. Biraz benimkine bakarak. Ama var işte. Bir aradayız işte. Yetmiyor. Hiçbir zaman yetmeyecek. Yetmesin de zaten. Hemen kızma. İstediğimiz şey çok değil. Kötülüğü uykusuz bırakıyoruz. Sadece iyilik değiliz. İyilik bir edim olarak zayıf çok zayıf kalacak kurduğumuz dünyada. Özgürlük anlamsız kalacak. Yeni kelimelerimiz olacak. Oluyor. Bunlar onlar.

Günbatımından Şafağa

1. saydadan devam

Yıl 1944.

İçerde Milli Şef iktidarda. Türkçü Turancı cephe Milli Şef'e ve tek parti iktidarına son derece güçlü eleştiriler yöneltiyor. Çünkü 2. Cihan Harbi devam ediyor ve Rusya Avrupa içinde ilerliyor. Bu yüzden Milli Şef iç politika dümenini Rusya'ya doğru kırmış. Cumhuriyet gazetesinin başında Yunus Nadi var. Nadir Nadi ise başyazar. Oğul Nadi, Gazete de memleketin hassas gündemini kollayıp açık bir şekilde "düzene uymalıyız" diyerek faşizm propagandası yapıyor. Aynı Günlerde, Tek Partiye muhalefet eden neredeyse tek unsur Milliyetçilerin çıkardığı dergiler; bunların başında Reha Oğuz Türkkan'ın çıkardığı dergi var. Nihal Atsız da ilkin bu dergi de yazıyor. Sert polemiklere giriyor ve dergi sık sık kovuşturmaya uğruyor. Kapatılıyor. Atsız, Türkkan'la anlaşamayınca Orkun adlı dergiyi çıkarmaya başlıyor. Bu arada Zeki Velidi Togan'da çıkardığı dergi de Türkçülerin böylesine bölünmüş olmasından rahatsızlığını vurguluyor. Vakit kaybetmeden harekete geçiyor. O sıralarda Doğu Türkistan bağımsızlığını ilan ediyor ve Togan bu olayı içerdeki Turancıları birleştirmek için kullanıyor. Atsız ve Türkkan'ı 7–8 kişiyle birlikte evinde ağırlar. Genç Doğu Türkistan'ı desteklemek için Kuran'a ve Türk Bayrağına el basarlar. Bu olay kısa sürede yankılanır. Dönemin savcılarından biri olan Kazım Alöç, olayı hükümeti devirmek ve ihtilal hazırlığı yapmak olarak yorumlar. Hepsine dava açar. Nihal Atsız Dergisinde başbakana iki açık mektup neşrederek, hükümeti, komünistleri himaye etmekle suçlar ve bu yazılarda komünistleri ismen ifşa eder. Bu isimlerden biri de Sabahattin Ali'dir. Ali ise bunu politik angajman olarak değerlendirip isminin kirletildiği iddiasıyla Atsız'ı dava eder. Dava Ankara'da görülür. Ancak Turancılar geri adım atmaz ve davaya yoğun ilgi gösterir. Dava günü bir miting örgütlenir. On binlerce kişi katılır. Yer yer nümayişler baş gösterir. Alparslan Türkeş'in başını çektiği 6 asker de mitinge katılır. Mitingin ertesi gününde bu 6 asker başta olmak üzere, içlerinde Togan, Atsız ve Türkkan'ın da bulunduğu dönemin önde gelen milliyetçileri tutuklanır. Tutuklanan 23 kişi Turancılık ve ihtilale teşebbüs ile suçlanacak ve bu 23 kişiyi derdest ve işkence eden dönemin emniyet müdürünün de tutuklanmasına kadar ilerleyecek olan meşhur "tabutluk operasyonu" böylece başlar. Operasyondan sonra, kapatılan ilk dergi Prof. Dr Rıza Oğuz Türkkan'ın dergisidir ve adı Ergenekon'dur.

Önceki paragraftaki tarihsel olayı değil ama yakın, çok yakın tarihteki Ergenekon meselesini bilmemeniz pek olası değil. Zira mesele de bu zaten: Bilmek. Sizin yani iktidar nesnelerinin meseleyi etraflıca bilmesi. Bu konuya elbette geri döneceğiz. Dediğimiz gibi temel mesele bu. Ancak evvela bugünden 63 yıl önce yaşanan ve tarafların yıllar sonra birçok kitapta ve arşivde açık gönüllülükle anlattıkları olayın değerlendirmesini ele almak gerekiyor. Bir kere o gün olanların ancak bugün doğru olduğu gibi anlatıldığına olan güvenimizi dile getirelim. Çünkü bugünkü duruma, hadi moda tabirle belirtelim konjonktüre bakıldığında o gün olup bitenlerin yanlış aksettirilmesi bugünden hiç de makul görünmüyor. Çünkü gerçeğin mayası uygun koşullarda ancak ortalama elli yıllık bir zaman aşımında tutabiliyor ve bu gerçeğe binaen sorulacak bir sorunun cevabı verilmiyor. Bir cevap verilse bile cevabın kıymet-i harbiyyesi uçan sözden ziyade "kalan" yazıdan öteye gidemiyor. İktidarın ve çetelerin ütopyasına, vicdanından çok ötede mesafe koymuş her insan bu korku ütopyasının örgütlenmesine ve gerekçelerine kayıtsız kalmamalı. Görev duygusuyla değil "düşmanını tanı" konseptiyle tarihe bakmak, yani burada, önceki paragrafta yaptığımız şey, özelde iktidarın belirli bir durumunu genelde ise iktidar olgusunun tamlayan niteliklerinden birini anlamak amacına yöneliktir. Bu hiç de yanlış değil. Birçok bakımdan, iktidarın bilinçte açtığı yaralara, doğada yarattığı boşluğa, tarihte yarattığı çatlaklara bakmak, onları iyileştirmek ve doldurmak için dahi olsa, onun yöntemlerini kullanmak gibi görünür. Yani basitçe iktidarı iğdiş etmek için onun eline benzer bir eli kullanmak, bir zaman sonra iktidar'ın sadece eline değil bütün bilincine tebelleş olmak, iktidarlaşmak içten bile değildir. Bu olasılıktan sakınmak vicdanın iktidarla mesafesine doğru orantılıdır. Ve bu orantı yaşamda konumlanışınızla doğrudan ilgilidir.

Gelelim bitimsiz Ergenekon'a. Tarihsel izleğe göre efsaneyi inayetle sürdürmek isteyen muktedirlerin lisanında vatan aşkına tekabül eden ikinci vak'a yukarıda da anlattığımız gibi, 1944'de başladı. Safları netleştirmek için edilen ilk cihan harbinin arkasından, safları sıklaştırmak için ikinci bir cihan harbi gerekmişti. Bu harpte, tıpkı İsviçre gibi bitaraf olan Cumhuriyetin muktedirleri Harbin arkasındaki esas savaşta, yani masada ya da masanın çevresinde mutlaka taraf olmak zorundaydı. Çünkü saflar gerektiği kadar netleşirse milletler cemiyeti nihai pastayı dağıtırken küçük biraderler ve bitaraflar yanlış yöne bakarken pastadan hakkaniyetli pay alamayacaktı ve hiç kuşkusuz pastayı da kazanan pay edecekti. Bu dönemde sökün eden Ergenekon cereyanını tetikleyen, Marksist devrime yönelen Sovyetlerin harpte galip gelmekte olmasıydı. O dönemde memleket sathında Atatürk'ün vesayetine binaen milli şef diye çağrılan İsmet İnönü iktidardaydı. Tek parti hukuku ve temsili demokratik yasalar yeni yeni yerleşiyordu. Parlamenter rejim benzerlerine göre yeknesak işlese bile görünürde iktidarın yasama yürütme ve yargı organları işlevsel haldeydi. Tarih kurumunu ve dil kurumu çoktan kurmuş olan antiemperyalist Anadolu devriminin hayalini kurduğu ülke elbette demokrasiyle yönetilen cumhuriyetti ve daha o günden hedeften milim dahi sapmalar derhal sistemin mekanik refleksleriyle alaşağı ediliyordu. Bu reflekslerden biri de son derece sentetik dayanaklarla, komünist gelecek olasılığıyla memlekete zerk edilmekte olan komünizm zehrine karşı geliştirilen Turancı/Türkçü cephenin canhıraş muhalefetiydi. Zaten bu kelimelerden biri, Cumhuriyetin kurucusunun ilkelerinden biriyle aynı adı taşıyor, diğeri de ilkelerinden bir başkasının anlamdaşı sayılıyordu. Yani devletin bekasını komünizm zehrine karşı savunanların dayanakları son derece sağlamdı. Temelleri olabildiğince meşruydu. Turancı cephenin mücadele ederkenki araçları o günlerde çoğunlukla dernekler ve dergiler yoluyla muhalefet etmekti. Yöntem olarak bu tarzı geliştirmelerindeki sebep, selefleri olan, gerek doğrudan Kuvvacı gerekse Enverci ya da bir başka açıdan Jöntürklerin, silahlı şiddete dayalı muhalefet konseptinin devrim tarafından tasfiye edilmiş olmasıydı. Konsept Osmanlıyı ve içerideki ve dışarıdaki müttefiklerini alaşağı eden bir tarzdı ve artık Cumhuriyet ve demokrasi paradigması başka türlü bir pratik gerektiriyordu. Hem iktidar, hem muhalefet hem de ikisinin birden yöneldiği hedef son derece yeniydi ve bütün bu üçgenin köşeleri tarihsel rollerine henüz alışıyordu. Bilhassa muhalefet, yani Türkçü/Turancı cephe yeni koşullarda emekleme aşamasındaydı. Devletin bekasını komünizme karşı müdafaa edenler nezdinde bu yeni pratiği hazır olmadığı bir durumla imtihan ediyordu. Yani devletin bekasını iktidarın çizdiği sınırlar içinde kalarak sürdürüyordular. İşte bu durum, tek parti iktidarının Sovyetlere yaranmak için giriştiği temizlikte yüzlerine çarpıverdi. İmtihanda sınıfta kaldılar. Dava ve tasfiye edildiler. O güne değin bilinen yöntemleri dergiler ve dernekler ve mitinglerle muhalefet etmek olan Türkçü/Turancı cephe, sistemin çarklarına takılıp dönerken evvelden yazılmış kitaplara değil kendi kitaplarını yazıp ona riayet etmeleri gerektiğini öğrendiler. Ergenekon dergisi içinden çıkan milliyetçilerle hesaplaşan tek parti iktidarı için durum hiç de öngörüldüğü gibi olmadı. Her ne kadar doğru ata oynamış olsalar bile Sovyetler savaştan sonra çok güçlendi. Dünya iki kutba savruldu. İktidara ve halka rağmen bekayı müdafaa eden güçler sivil-askeri bürokrasiyi ve ağababaları Amerika'yı arkalarına alarak müthiş bir satranç tahtasına oturdular. İktidar karmaşık ve çok yönlü bir yapı kazandı. Görünürde aynı mecrayı yani bir bütün olarak iktidarı mutlak öngören bir savunma mekanizması gelişiverdi. Bütün odaklar güçlerini muğlâk ve asla görünür kılınamayan bir güce tahvil etti, savundukları yegâne şey, nihayetinde derin ya da yüzeysel olsun bir olgu olarak "devlet" oldu. Korunan unsur böylesine yücelim içeren tanrısal bir güç iken kendi açılarından her odağın savunması aynıydı. Bu karmaşık iktidar mekaniği çok geçmeden, çok partili demokrasi yoluyla toplumsal düzene yansıdı. Hızla son derece güçlü ve yoğun bir karşı devrim örgütledi. Bu karşı devrim sistematiğinde iktidar katmanlaştı ve birçok boyut kazandı. Durum hiç de iç açıcı değildi. Merkezinde Avrupa'nın olduğu haritaya bakılınca sosyalist ve kapitalist görünen dünya da artık sadece iki nirengi noktası vardı bunlardan biri ve sonraları zaferini ilan edecek Amerika'ydı.

Amerika, bugün bile filmlerde kitaplarda alçak bir içtenlikle yüzgöz edilen bir tarzda ve olabildiğince farklı yollarla bugünkü konumuna ulaştı. Anadolu da darbeler örgütlendi. Darbelere dayanıksız demokrasiler de örneklerine sıkça rastlanacak gizli kontrgerilla örgütleri hâsıl edildi. Üçüncü Ergenekon lafzı da tam burada işlevselleşti. Hepimizin derin devlet bahsinde bir şekilde adını duyduğu memleketin derinliğine kanat alıştıranların birlikte anılmaktan yüksünmediği Gladio bizzat NATO eliyle kurulan örgütlerin ortak adıdır. Bu örgütler Amerikan çıkarları doğrultusunda faaliyet gösterdikleri ülkelerde o günün koşullarında komünizme karşı eğitildiler ve çoğunlukla perde arkasında kaldılar. Çoğu sonradan kontrolden çıktı ve Nato kayıtlarına Colleteral Damage, yani yan hasar olarak geçirilip Natonun kolektif belleğinden silindi. Türkiye'de ise Herhalde yok olmayacaktı, çünkü soğuk savaşın çözülmesiyle, kürt hareketinin gerilla örgütlenmesinin baş göstermesi aynı tarihsel hat üzerinden gelişiyordu.

Gladio Latince de kılıç anlamına gelir. Amerikan ve İngiliz kontrgerilla örgütü olan Stay Behind tarafından 1952 yılında, yani birleşmiş milletlerle aynı yıllarda kuruldu. CİA tarafından finanse edilen örgüt için sardunya adasında ve kuzey İtalya'da birer kamp inşa edildi. Sonradan açığa çıkan bilgilerle bu kamplarda eğitilen 622 kişinin aslında ülkelere dağıtılan lider kadro olduğu ve bu kadronun hükümetlerin yardımıyla 15.000 kişiden sorumlu olduğu açığa çıktı. Örgütün İtalya'da ki adı doğrudan Gladio, Yunanistan'da B–8 Belçika'da SDRA-8 Hollanda da Nato Command Batı Almanya da Gehlen Harekatı ve elbette Türkiye de ERGENEKON oldu.

Örgütün Türkiye ayağı'ndan resmi olarak ilk kez 1996'da söz edildi. Mesut Yılmaz kendi iradesini aşan bir örgütü Cumhurbaşkanına şikâyet ediyordu. Bir dilekçe kaleme aldı. Dilekçede Tansu ve Özer çilleri Özel Büro Adında bir örgütlenme yürüttüğü ve örgütün İstanbul, Ankara, Washington ve Tel Aviv'de bürolarının olduğundan bahsediyordu. Asker Sivil, Bilinen birçok ismi deşifre etmişti. O dilekçede adı geçenleri Anadolu tarihinde sonraları TİT, Türk Mukavemet Teşkilatı, Vatansever Kuvvetler Birliği başlıkları altında Şemdinli, Susurluk, Danıştay saldırısı, Ümraniye baskını ve daha onlarca bombalama ve cinayette gördük.

Ama Ergenekon örgütünün ikinci tasfiye sürecini başlatan esas olay Hrant Dink cinayetidir ve Devlet-ül Derun'un Tarihinde çok kritik bir kırılma noktası eğrilmeye başlamıştır. Anadolu'nun meşhur halklar sarmalında payitahta oturan Türk'ün yan komşuları, kız alıp verdiği, et-tırnak misali, mide kasılmalarıyla iç içe geçtiği Kürt Laz Çerkez ve nihayetinde Ermenilerdi. Payitahtın yanına, diz boyuna, ne eklerseniz ekleyendi. Kardeşlik masalı ile uyutulan ve tarihin döşünde saplanıp kalmış birer bıçak gibi, Bir gün çekilip bir sonraki adımda başka bir halka saplanacak bir kardeş elbet bulunacaktı. Yalan tarihin essah nesneleri, değimli ki tarihi kazananlardı ve değimli ki tarihi onlar yazmıştı... Kaybedenler masalda ancak imla ile oynayabilir ama önünde sonunda varlığını gene o muğlâk ve uhrevi güce devrederdi. Anadolu bu masalın milyonlarca kere anlatıldığı yer değil miydi? İşte masalın, muktedirler tarafından bitirildiği, payitahtın yanındakilerin imlaya niyet bozduğu o yer, birçoklarının iddiasına göre, 1912 halaskar-ı Zabıtan belgesidir. Balkan savaşlarından çıkan halklardan payitahta oturanların ordusunun vatanperver subayları, kendilerince hem asker ham de siyasi iradenin üstüne çıkarak yeraltına çekildiklerini açıkladıkları yerdir. Masala bir şekilde dâhil olanlar bu yere derin devletin miladı diyor... Biz buna günbatımı diyoruz. Vampirlerin şafağa dek kana diş biledikleri yer. Sonrası Ergenekon...

bildiğimiz o yüz

Küçük O.S, beyaz bereli çirkin velet, pis oynadı. Zarı fena attı. Aynı anda köpek dişleri uzadı. Vampirlerin şafağı sürüp giderken saatleri vampirlerin hesabına durduruverdi. Bir yerlerde koca vampirlerce ısırılmıştı işte. Çirkin vampirler, kan, irin, kanser çıbanı yüzlü erkekler. Bitimsiz Ergenekon şafağında sakınmadılar kendilerini. Çıktılar meydana. Çoğumuzun meskeninde demlendiği, bir camın karşınında, hayat tükettiği hayal ürettiği yerde sokaklaydılar. Biz izlerken izlenirken oy verirken seçer ve seçilirken onlar, heybelerinde bombalar, dabançalar, tüfenkler, renolarının bağajında krokiler planlar, sırtlarında, hemen kuyruk sokumlarında komtanlar... Bu satırlar yazılırken yüzü ve adı çoktan ezberlenmiştiler. Ülkenin esmer güneyinin kara doğusuna en çok yaklaştığı yerden beslenen üniformalılar, bir halkın kaderini savunmak için dağlarda silah tutan zayıf nasırlı ayaklarıyla bekleyen ve gezine gözüne arpacığına diğer halkın silah tutan gene zayıf gene nasırlı ayaklarıyla soğukta bekleyen erkeklerini koyanlar varken, vampirler tarafından var olmak zorunda bırakılmışken

Şafak görünmüyor. Çünkü iktidar hepimizin aklına mıh gibi kazınmış vampirleri alıp kelle dolu heybesine koyuverdi. Bir kere sorsalar bin yüz çizeriz her birimiz. Bildiğimiz anonim pis bir yüz. 63 yıl evvel değişen koşullar, bekanın sedası, gene değişti. Şimdi, internet ve global kapitalizm çağında daha sibernetik organizmalara dönüşecek vampirler. Dabılyu dabılyu Ergenekon nokta kom. Sabah sabah veli küçük. Medya manipülasyonu, gözlem-kontrol, önleyici savaş, fourth warfare, sinematik masalsı iktidar kurgusu, 25. kare... yürüyün be! Vampirler durur mu? Değişmezlerse değiştirilirler. Hazır olun gafiller. Tüketip tükendiğiniz için bir şeyleri seçtiğiniz ve seçilmeye hevesli olduğunuz, gözlerinizdeki demir perdeye güvenip öyle yaşadığınız, yaşam ağrınızın yerine var olma ağrısını koyduğunuz için eğin o küçük boynunuzu. Sizi de emecekler. Oysa, bir ışık ... Özgürlük dışında tamamı teferruattan ibaret bir ışık dışında... Işığı izleyin. İnatçı olun... Diğer sayfaya geçin

Abdülkadir Çiçek

Teferruatların Arasından, Hrant

1. sayfadan devam

Çünkü Hrant "devleti arkadan bıçaklayanlar"dandı. Çünkü gerçekler hançer gibi gelir yalana sığınana, yalana tapana, yalanlar üzerine kurulup, yalandan toplum idare edenlere. Hrant yalancının mumuna üfleyen bir Ermeniydi üstüne üstlük. Şanlı resmi tarihimiz aleyhine nasıl da yerli yersiz konuşuyordu, yapamazdı, izin verilmezdi. Bunlar onu hedef haline getirmek için yeterli nedenlerdi. Daha sonra nefret tohumlarını özenle her yere her fırsatta saçan politikacıların, ağızlarından şiddet, kan, faşizm düşmeyen tv programcılarının, hemen hemen her sayfasında insanları nefrete sürükleyen, galeyana getiren sokaklara döken, apoletli medyanın da hedefindeydi artık Hrant. Bu işler hep böyle olmamış mıydı bu topraklarda? Hrant ne ilkti ne de son olabilirdi. Devletin, "sözde" sahipleri "sözde" görevlerini yine yerine getirmişlerdi.

Neredeyse cinayet üzerine bir belgeseldi bu. Aylar öncesinden izlemeye başladık göz göre göre gelen cinayeti. 19 Ocakta olacakların ayrıntılı planları yapılmış, tetiği çekecek milliyetçi parmakların sahibi için gerekli cesaret, motivasyon, kaçış planı, yol parası hazır edilmişti. Tatbikatlar, krokiler, abiler, nasihatler, muhbirler. Her şey olması gerektiği gibi, daha önceden olduğu gibi. Herkes işinin başında, olması gereken yerde. Telefonun diğer ucunda, kameranın arkasında. Canı alınacak olansa, bir ürkek güvercin, Hrant Dink. Sözünden başka kalkanı olmayan, yıllardan beri süren sistemli asimilasyona, ötekileştirmeye, dışlamaya, tehdide sadece kelimelerle, kaleminin yazdıklarıyla karşı koymuş biri. Onun canını alacak olanlarsa, aslında ne yaptığının çok da farkında olmayan, rolü kendisine birkaç beden büyük gelen, sırf birileri böyle uygun gördüğü için, kendisini bir gruba kabul ettirmek için yapan bir genç ve azmettiricileri, bu cinayetin kolay olmasına yardım edenler, duyup da bilmeyenler, görmemek ve haber almamak için elinden geleni ve hatta fazlasını yapanlar, medya yaratıcıları, devlet görevlileri. Buna benzer belgeseller daha önce görmüş olsak da yine gördüklerimize inanamıyoruz, sesimiz boğazımıza düğümleniyor, artık acıyı hüznü bile hissedemeyecek hale geliyoruz.

Gözümüz var toprağında bu vatanın...

Hrant Dink cinayetiyle ilgili iki kare var en çok aklımızda kalan. Birincisi yüzüköyun yerde yatmakta olan bir adam. Gazete sayfaları var üzerinde. Ayakkabısının altındaki delik belli ediyor belki bazı gerçekleri. Ona ajan diyenlerin, misyoner diyenlerin yalanlarını. Hrant Dink, hem Ermeni soykırımı yoktur diye peşin hüküm dayatan resmiyetin karşısında söz alıyor ve böylelikle dayatmacı tarih anlayışının şiddetini ve kurgusallığını görünür kılıyor, hem de "hakikati" açığa çıkarmak ve tarihle hesaplaşmak yerine Türk olan herşeye zalim, suçlu, zorba, katil rolü biçerek tümüyle özcülüğe gömülen, "hakikati" baskı unsuru olmaya indirgeyerek ve mahkûm ederek çözümsüzlüğü katmerlendiren, uluslararası politik doğruculuktan medet uman Ermeni diasporasını karşısına alıyordu. Ermenilerin tarihinin bu memleketin tarihiyle bir ve aynı şey olduğu gerçeğinin önümüze gelir gibi olduğu her seferde bunu inkâr etmek ve unutturmak için birden bire ve sanki çok doğalmışçasına dillere gelen "iç-dış" ikiliği, egemenlerin kafalara işlemek için aralıksız mesai harcadığı milli

bilinç inşasının temel argümanıdır. Oysa Hrant gücünü bu toprakların kültüründen, cesaretini insanların herşeye rağmen birarada yaşayabileceğine ve vicdana olan inancından alıyordu. Hrant'ın aktardığı bir hikâye vardı Fransa'dan Sivas'a uzanan. Mercan Ana Fransa'da yaşayan 80 yaşında bir Ermenidir. Sık sık Türkiye'ye gelir ata toprağı Sivas'ın Delilyas köyüne gider, yakınlarıyla buluşur, köyü gezer. Bu ziyaretlerden birinde hayatını kaybeder Mercan Ana. Köylüler Fransa'daki kızına haber verirler gelip alın annenizin cenazesini diye. "Bekletmeyin, toprağına gömün. Su, çatlağını buldu." diye cevap verir kızı. Köyün azala azala 8 – 10 hane kalan Ermeni aileleri, Delilyas'ın Türk köylüleriyle birlikte Müslüman âdetince uğurlar Mercan Ana'yı. Herkes kendi duasını etmiş; dualar aynı Tanrı'ya gitmiştir. "Dış"ta bellenen, "iç"te istenmeyen, yaşatılmayan Ermenilerin son seslerinden biriydi Hrant Dink. Güzeldi kelimeleri: " Evet, gözümüz var toprağında bu vatanın. Ama alıp götürmek için değil, öldüğümüzde en derinine gömülmek için."

Derin devlet yoktur

Bu cinayetle ilgili ikinci kare ise elinde Türk bayrağı olan bir genç yanında biri polis diğeri jandarma, bu devletin iki görevlisi, görevleri "sözde" asayişi, adaleti sağlamak. Katille sarmaş dolaş fotoğraf çektiriyor, ona nasihatte bulunuyorlar. Arkadaki yazı gözlerden kaçmıyor "Vatan toprağı kutsaldır, kaderine terk edilemez".

Bu topraklarda yıllardan beri sözde olan tek şey devletin adaleti, vaat ettikleri, güvenilirliği, gerçek olansa işlenen faili belirli(belirsiz) cinayetler, gözaltındaki kayıplar, köy boşaltmalar, zorunlu göç politikaları. Bu cinayet için "bir örgüt bağlantısı yok, milliyetçi duygularla işlenmiş bir cinayet" diyenlerin samimiyetine bir kez daha şahit olduk bu fotoğraf karesinde. Ve en son cinayetten tam bir sene sonra "Hrant için adalet" isteyenlere, Ergenekon Operasyonu adında göstermelik, bu cinayetin faillerini yakaladık, aldatmacası yapılıyor ve "devlet için" ,"devlet adına çalışan" bir düzine insan çıkartılıyor karşımıza. Bu insanların çoğunun ismine, yüzüne aşina aslında bu cinayetten ve bu ülkede nefret, şiddet kusan ağızlardan, toplumu bölücü, parçalayıcı faşizan söylemlerden haberdar olanlar. Devlet tarafından kullanılmış, artık zamanı dolmuş, yüzleri eskimiş kuklaların artık tedavülden kaldırılması bir nevi. Bu cinayetin faili diyerek, insanların önüne atılan bu şahıslar sadece buz dağının görünen küçük bir parçasıdır. Artık işlevlerini tamamladıkları ve yüzleri eskidiği için suçlu ilan edilmişlerdir ve bu memlekette adalet isteyenlerin önüne günah keçisi olarak çıkarılmışlardır. Asıl suçlu bu işleyen düzenin, devlet aygıtının ta kendisidir. Derin devlet diye bir şey yoktur, devlet denilen şey aslında budur.

Umutların birazı toprağa gömüldü bir sene önce. Kimi zaman olanlar karşısında direnci çabuk kırılıyor, ayağa kalkmakta ve mücadele etmekte güçlük çekiyor bu memleket. Ama bir şeyler değiştiğinde, bir toplum YALAN üzerine değil de VICDAN üzerine kurulduğunda gerçekten yaşamaya başlayacağız. Hrant'ın da bir zamanlar üzerinde yaşadığı bu toprakların insanları yitirilmiş adaleti yeniden hissedebilmek için ortak vicdanını yaratarak işe başlamak zorunda.

Fırat Ilgaz

Üç kurşundan üç ay sonra... maral dink

Yıl 2006, aylardan Kasım. Okuldan eve dönerken yüzün geliyor gözlerimin önüne. Seni çok özlüyorum. Eve varınca telefonu elime alıp arıyorum seni. Nasıl olduğunu soruyorum önce. "İyiyim canım yavrum sen nasılsın?" diyorsun her zamanki içtenliğinle. Söylemeyi başarabileceğimden hala emin değilim o an ama birden dökülüveriyor duygularım dilimden: "Seni çok özledim ve sadece sesini duymak istedim amca." Şaşırıyorsun. Duygulanıyorsun. Kısa bir sessizlik geliyor ardından. Sarılıyoruz birbirimize o sessizlikte. Vedalaşıyoruz belki bilmeden. Aramızdaki en dolu ve en özel konuşmayı yapıyoruz 5 dakika içerisinde. O akşam Rakel yengeme bunu anlattığını, ne kadar mutlu olduğunu sonradan öğreniyorum. Telefonu kapatırken huzur doluyor içim. Mutlu bir aileydik o zamanlar. Masallarda rastlanabilecek bir mutluluk bizimkisi. Birbirimize olan sevgimiz ise bize özel. Ondan yok hiç bir yerde.

Telefonu kapadıktan sonra mırıldanıyorum: "Bir de seni çok seviyorum amca." Duymuyorsun...

Yıl 2007, Ocak 19. Okuldan erken çıkıp Osmanbey'e geçiyorum. Özlemişim seni gene. "Seni görmeye geldim amca" diyeceğim, sarılacağız birbirimize ve uzun uzun sohbet edeceğiz o gün.

Saat 15.30'da telefonum çalıyor. Eve gitmem gerektiğini söylüyor bir arkadaşım. Kapatıp annemi arıyorum. Annem kendinde değil. Çığlıkları geliyor kulağıma. Ne olduğunu söylemesi için yalvarıyorum. "Hrant amcanı öldürdüler" diye haykırıyor bir ses. Annem değil telefonun diğer ucundaki. Ölen benim amcam değil. Ben de ben değilim o an... Bilinçsizce koşuyorum sokaklarda bir süre. Kendimi topladıktan sonra eve gidiyorum doğruca. Ev kalabalık. Ben buz gibiyim. Televizyonun olduğu odaya geçiyorum. Sen olduğunu söyledikleri adama bakıyorum amca. Bu bir açık oturum değil. Söyleşi değil. Bizim için olağan hale gelen 301 davalarının konu edildiği bir program da değil. Neden televizyondasın o halde?

"Hrant Dink öldürüldü." Yerde kan var... Yüzünü göremiyorum amca... Ellerini görüyorum... Elini tutmak istiyorum sadece... Uzun uzun ve sıkıca...

Ve haykırıyorum: "Gitme amca..." Duymuyorsun...

Nare çıkıp geliveriyor bir Cuma. Sen gittiğinde de günlerden Cuma'ydı. Onunla geri döneceğini, "Nora Nare Hoy Nare"yi sensiz söylememize izin vermeyeceğini düşünüyorum. Sesini arıyorum hastane koridorlarında. Belki de en çok o gün hissediyorum yokluğunu. Giderek artan, arttıkça ağırlaşan, ağırlaştıkça içimizi yakan yokluğunu. Bir kez daha eziliyor yüreklerimiz tarifi olmayan bir eksiklikle, sensizlikle.

Şimdi uzun bir güvercin masalımız var Nare'ye anlatacağımız. Bizim gerçekten doğma hikâyemiz yazılırken, birilerinin de gerçekten bozma 'sözde' hikâyelerine bir yenisi daha ekleniyor. Şimdi 90 yıl önce hastalıktan ölen birkaç bin Ermeni'den bahsedilirken, bundan 90 yıl sonra ayağı kayıp düşmüş ölmüş Ermeni bir gazeteciden söz edebilir de birileri! (Biz arşivimizi yaptık, ne olur ne olmaz.) Dünyanın gözü önünde olması değiştirmiyor bir şeyi çünkü, yıllar önce de dünya izlemiş ve engelleyememişti yaşananları. Beni heyecanlandıran, cenazendeki o kalabalık oluyor asıl. "Hepimiz Hrant'ız, Hepimiz Ermeni'yiz" diyerek seni anladıklarını gösteren yüzbinlerce kişi (gerçi birilerine göre hepimiz pankartız!) bu ülkede hala bir arada yaşayabileceğimize dair umutlarımızı besliyor. Bir zamanlar "Ermeni'yim" demenin korkulduğu, karşıdakinin bunu küfür olarak algıladığı bu ülkede, yüzbinlerce kişi ardından "Ermeni'yim" diye bağırıyor! Ah be amca... Duymuyorsun...

Paramparça zamanlarda görüyorum kendimi artık. Geçmişim, bugünüm, geleceğim iç içe. Seninle dolu günlerim canlanıyor şimdi gözümde. Sonra yavaş yavaş uzaklaşıyor sesler, kayboluyor görüntüler. Ve ben üşüyorum artık her mevsim bu ülkede. En çok da güneşin kendini gösterdiği günlerde. Birilerinin bir yerlerde balık tutuyor olması acıtıyor canımı. Senin büyük bir keyifle tutmadığın balığı da yemek istemiyorum artık. Seni yaşatmayan bu ülkede, insanların 'sözde' öldürüldüğü bu ülkede, ben de 'sözde' yaşıyorum bu aralar anlayacağın. Sana elinde haritayla gelenlere asıl zenginliğin bu toprakların üstünde olduğunu hatırlattığın geliyor aklıma. Benim sahip olduğum en değerli hazine artık bu toprakların altında amca. Şimdi yapacak çok işimiz, anlatacak çok şeyimiz var. Yapacağız. Anlatacağız. Yaşayacağız. Ve bundan böyle bizim için yaşamak, öncelikle seni yaşatmak... Aklının, kalbinin ve hayallerinin ışığında koşmak... Başka türlüsü sadece nefes almak...

Maral Dink

*(**Hrant Dink**'in katledilmesinin ardından geçen bir yıllık süreçte, gördüklerimiz, izlediklerimiz, duyduklarımız, okuduklarımız içinde bizi en çok etkileyen şeylerden biri de **Maral Dink**'in amcasının ardından yazmış olduğu yazıydı. Bu yazı o kadar çok içimizi sızlattı ki, yayınımızı takip edip, bu yazıyı hala okumamış olanlar varsa diye, kendilerinden izin almadan ve onun affına sığınarak bu yazıyı yayınlamak istedik.)*

BİR TEHDİT OLARAK 301 ve 318

318'e göre "halkı askerlik hizmetinden soğutacak etkinlikte teşvik veya telkinde bulunanlara veya propaganda yapanlara 6 aydan 2 yıla kadar hapis cezası veriliyor. Ayrıca fiil basın veya yayın yoluyla işlenirse ceza yarısı oranda artırılıyor. Barış düşüncesinin yayılmasından korkan bir refleks mi iki katına çıkarıyor acaba bu cezayı, ya da ne? Bu cezalar olmasa sadece bir kin, nefret ve intikam duygusuyla mı gidecek insanlar askere?

Ordu radikalizminin kimi sol çevrelerce siyasal proje olarak sunulduğu bu günlerde asker-sivil aydın (zümre) ile ılımlı gözükme çabasında olan kökten dinci akımın karışıklı düellosunu izliyoruz.Siyasi gündeme etki edebilen tek konu olarak bu çekişmeli ortamı, dozajını artırarak ezberleten niteliksiz medyaya rağmen, içlerinden zincirini koparan birkaçı merceğini biraz olsun kaydırıp insan haklarını ya da temel özgürlüklerini irdelediğinde bu diğerlerin de onlarla yakından uzaktan bağlantısı olmayan parti, kurum veya kurulularca ablukaya alındığı gerçeği vuruyor yüzümüze. Sanki, bu memlekette ya da sermayenin nüvesini koklamış diğer memleketlerde, adalet rüşvetten daha çok işe yarıyormuş gibi, hukuk derinleştiriliyor, derinleştirildikçe batırtılıyor, yerlerin dibine sokuluyor adeta insanlar. Gündem yine bu etatizm bağımlılarına işledikten sonra boşalan ceplerini adalet dolduracak nasıl olsa. Aynı adalet kaçınılmaz olarak fakir ötekiler yaratacak, biri çıkıp da "ötekilere yaptığınız haksızlık" dediğinde (diyebildiğinde) adalet basacak tokatı. Hizmetine çalıştığı gürühun cebi boşsa (boşaltılmışsa) bu kez ceza olarak kesecek kendi haksızlığını ve yine girecek cebe adalet. Bugün bu topraklarda herhangi biri "Ermenilere yapılan soykırımdı dediğinde bir diğeri çıkıp "Eyvah! Türklüğüm aşağılandı" diyerek yargıya gidebiliyor. O'nu kapıda kucaklayanda Türk Ceza Kanununun 2. kitap 4 kısım 3. bölümünün son maddesi: 301

Daha önceki düzenlemede 159 no'lu madde olarak bilinen 301'in içeriği 1889 tarihli Italyan ceza yasasından tercümesi sonrası 1926 tarihli ceza yasası yazılırken gerçek maddeye sadık kalınmadan çevrilmiştir. Italyanca aslında "senato, millet meclisini ve devletin anayasal kuruluşları" ifadesi, Türk Ceza Kanununda "Türkiye Büyük Millet Meclisini veya Hükümetin şahsi manevisini veya ordu ve donanmasını yahut Türklüğü" olarak belirtilmiştir. Ifade özgürlüğünü çokça sınırlayan bu maddede yapılan bir kelime oyunu işleri bir nebze daha çığırından çıkarttı aslında. Devletin egemenlik alametlerine ve organların saygınlığına karşı suçlar kapsamına giren 301'de şöyle ibareler yer almaktadır zira: "Türklüğü, Cumhuriyeti veya Türkiye Büyük Millet Meclisini alenen aşağılayan kişi, altı aydan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır." Veya "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti'ni, devletin yargı organlarını, askeri ya da emniyet teşkilatını alenen aşağılayan kişi üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır." Halbuki "aşağılama" oldukça göreceli bir kavramdır, zaten bu yönüyle de belki "hakaret" mefhumuyla ayrı düşer, ama nasıl oluyor da herkese göre farklılaşan bir kelime daha uygun bulunuyor sormak lazım. Sanki aşağılamanın belli bir standardı varmış gibi, sanki bunu bizlerden iyi bilmiyorlarmışçasına ! Diğer bir ibarede ise "Eleştiri amacıyla yapılan düşünce açıklamaları suç oluşturmaz" denmektedir. Ama görülüyor ki her eleştiri aşağılama gibi anlaşılmak isteniyor bu topraklarda. Onlara göre bu, farklı etnik kökenden bir çok insanın yaşadığı bu coğrafyada uygulanabilecek devlet politikalarının "lazım-ı gayri müfariki" zaten.

Aydın siyasallaşmasında ifadesini bulan hareketliliklerin önünü tıkayan bir unsur olarak düşünsel üretimin Ezop diliyle aktarılmasına sebep olması da cabası. Bütün bunların karşısında mevzilenen bir sosyal hareketin yoksunluğu toplumsal içerikli muhalefet geleneğinin olmamasından kaynaklanmaktadır. Bu eksikliğin sonuçları üzerine kısa bir liste: Agos Gazetesi Yayın Yönetmeni Hrant Dink, Yayıncı Fatih Taş, Eğitim-sen Tunceli Şube Başkanı Hanefi Bekmezci ve sendikacı Hüseyin Ser 6'şar ay hapis ile, Yeni Dünya İçin Çağrı ve Güney dergilerinin sorumlu müdürü Aziz Özer 3 ayrı davanın 2'sinden 6'şar ay hapis ve 720 YTL para cezası, IHD İstanbul Şube Başkanı Eren Keskin ve Yazar Mustafa Balbal 10 ay, DTP Erzincan Il Başkanı Hüseyin Bektaşoğlu 1yıl, Gazeteci Zülküf Kızanak ise 5 ay hapis cezası ile cezalandırıldılar.

Toplumsal barışın önünde güçlü bir tehdit oluşturan bu madde esasen suçta kanunilik ilkesine de ayrı düşmektedir. Çünkü olabildiğince sübjektiftir. Ayrıca 301. maddenin Avrupa ülkelerinin hukukunda da bulunduğu konusundaki yaygın iddialar asılsızdır. Hal böyle olunca bilinçli muhalefeti içselleştiren bireylerin omuzlarına binen yük ağırlaşmaya başlamaktadır.Öyle ki savaş karşısında (evrensel ölçekte) mücadele eden insanlar bile bugün toplum tarafından hedef olarak gösterilebiliyor. Taraf oldukları işleniyor sürekli insanlara. İç tehdit olarak gösteriliyorlar kimi zaman. Türk Ceza Kanunu'nun 318. maddesi vicdani retçiliği "halkı askerlikten soğutma suçu" kapsamında nitelemektedir ama aynı zamanda Yeni Terörle Mücadele Kanunu'nun 3. maddesi de bunu bir terör suçu saymaktadır ki bu kanunun 4. maddesine göre bu ceza, üst sınırını aşabilmekte ve öylece de kişilerin, miktarı belirsiz bir cezaya çarptırılma olasılığı doğmaktadır. Kimilerine göre savaşın karşısında durmak düşman safında yer almak. Onlara göre yaşamı savunmak da vatan hainliği, bir avuç toprak uğruna evlattan vazgeçmek büyük bir onur. Yaşamı savunanları mahkum etmekten öte bir de para cezasına çarptırmak gerçekten bir onur mudur acaba?

318'e göre "halkı askerlik hizmetinden soğutacak etkinlikte teşvik veya telkinde bulunanlara veya propaganda yapanlara 6 aydan 2 yıla kadar hapis cezası veriliyor. Ayrıca fiil basın veya yayın yoluyla işlenirse ceza yarısı oranda artırılıyor. Barış düşüncesinin yayılmasından korkan bir refleks mi iki katına çıkarıyor acaba bu cezayı, ya da ne? Bu cezalar olmasa sadece bir kin, nefret ve intikam duygusuyla mı gidecek insanlar askere? Akıllar alır mı? Hangi mantığa sığdırılabilir bu? Ne uğruna? Tarihin kanlı sayfalarını okurken haz almak başka bir şey katil olmak başka bir şey. Sormak lazım bu fark sadece kişinin eyleme geçmiyor olması mı? Sadece, eline bir tüfek verdiğiniz an yabancı olduğu bir farkındalıkla bir diğerini öldürecek potansiyelde olup hala öldürmemiş olması mı? Mevcut sistemin sömürü ilişkilerine karşı geliştirilen mücadeleler işte böylesine basit bir yöntemle sıradanlaştırılıyor. Anti-militarist mücadele savaşa karşı bir tavır geliştirirken aynı eforu bu kez 318'le yüzleşirken harcamak zorunda. Vicdanen savaşa ortak olmamak, tanımadığı bir bilince zorla hizmet etmek istememek bir bireyin en doğal hakkıdır, hele ki bu onun gözünde tetikçilikten farksızsa hele ki canlıyı, yaşamı, doğayı bütün değerlerin üstünde tutuyorsa o insana sadece saygı duyulabilir. İnsanlık hakkıdır çünkü bu, bu hak aranırken hiçbir hakka tecavüz edilmez, özgür bir iradenin ürünüdür, önüne hiçbir engel konulamaz bu yüzden. Yeri geldiğinde tüm insanı maneviyatı gözünü kırpmadan alaşağı edebilen devlet de alamaz bu hakkı insanın elinden. Askerlik hizmetinin zorunlu olduğu bir ülkede kişi soğusa da soğumasa da askere gitmek zorunda kalıyor öyleyse neden korkuluyor halkın askerlikten soğumasından? Yaşamı askerin belirlemesi ve halkın bir kez soğursa bir daha askerin siyasete karışmasına engel olacağı korkusu mu yoksa bu? Devlet ve Anarşi'de "bağımsız olmak isteyen her devlet, öyle komşularının lütfu ile falan da değil, doğrudan doğruya askeri gücüne dayanarak yapar bunu! üstelik orta halli bir güçle yetinmeye kalkışırsa büyük bir devlet tarafından yutulması an meselesi olur. Bu yüzden hem büyük olmak, hem de askeri gücünü sürekli geliştirmek zorundadır, saldırmak zorundadır" şeklinde anlatılan "devletin" özüdür hukuk ve asker. Ama gerektiğinde aynı devlet kendi özüne de ters düşebilir, kendi haksızlığını meşrulaştırır böylece. Anayasanın 90/5'inci maddesi, bir uluslararası sözleşme hükümlerinin iç hukuk kurallarıyla çatışması halinde uluslararası sözleşme hükümlerinin esas alınacağını açıkça ifade etmektedir. Türkiye'nin taraf olduğu Avrupa Insan Hakları Sözleşmesinin 9, Insan Hakları Evrensel Beyannamesinin 18 ve Kişisel ve Siyasal Haklar Sözleşmesi 18'inci maddelerinde herkesin düşünce ve ifade özgürlüğüne hakkı olduğu belirtilmektedir. Türkiye uluslararası düzenlemelere ve AIHM kararlarına uyma yükümlülüğü altında iken, TCK md. 318'i uygulayarak bu anlaşmaları ihlal etmektedir. "Ifade özgürlüğü, sadece lehte olduğu kabul edilen ya da zararsız ya da ilgilenilmeye değmez görünen bilgi ve düşünceler için değil, aynı zamanda devletin ya da nüfusun bir bölümünün aleyhine olan, şok eden, rahatsız eden düşünceler için de uygulanır. Bunlar demokratik toplumun olmazsa olmaz unsurlarından olan; çoğulculuğun, hoşgörünün ve açık fikirliliğin gerekleridir". (Avrupa Insan Hakları Mahkemesi kararı: 'Handyside v. Birleşik Krallık, 1976')

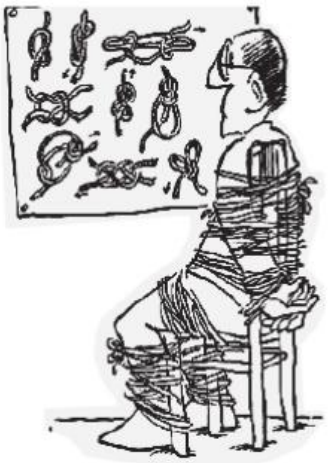

Italya, Belçika, Irlanda, Jamaika, Lüksemburg, Kanada, Malezya, Kamerun, Hindistan, Hollanda, Yeni Zelanda, Avustralya, Japonya, Pakistan, Kırgızistan, Uruguay, Zambiya gibi ülkelerde bu tartışmaların önüne çokça geçilebilmiştir. Zorunlu askerlik hizmeti "Her Türk asker doğar" zihniyetinin de bir açılımı olmuştur bu memlekette. Toplumun askere yüklediği anlam kutsaldır. Bu kutsama kişileri gerçeklikten de uzaklaştırır. Militarizme karşı olanları demir bir süpürgeyle temizlemeye çalışmak da işte bu gerçek dışı tutumun sonucunda ortaya çıkar. Bir düşüncenin aktarılması önlenebilir. Hatta aynı düşüncenin kökünü kurutabilir devlet. Yalnız aynı durumlar zaman içinde kaçınılmaz olarak aynı sonuçları doğuracağından hareketle insanların akıllarında yine aynı sorgulamaları yaratacaktır. Bu sorgulamalara yine cevap aranacaktır. Düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti her yönüyle "demokratik hak ve özgürlükler" kapsamına da girmektedir. Herhangi bir konu üzerinde eleştiri yapmak, görüş belirtmek, o konunun eğrisini doğrusunu sunmak, konunun toplumda nasıl algılandığını araştırmak bireyin ancak bu konu hakkında bilgi sahibi olmak ya da kişileri bilgilendirmek adına yaptığı özgün bir çalışmadır. Bunun toplumu nasıl etkilediğinden yine toplum sorumludur. Aynı toplum, bu sorumluluğun bilincine vardığı anda bireyler özgürleşmeye başlar. Aynı düşüncelerin biraradalığı, var olan gerçeklerin daha iyi analiz edilmesini sağlar. Bu yönüyle kendi içinde tutarlı, insan doğasını içinde barındıran ve hatta bilimsel temelleri de olan düşünceler bölücülük yaratamaz. Bölücülüğü yapan aslen bu biraradalığın önünü kesmeye çalışan girişimlerdir. Basına uygulanan sansür, kafatasçı düşüncelerin yarattığı demagoji, farklı düşünen herkesi zan altında tutan yaptırımlar bu bölücülüğü bir program haline getirirler. Programlı bir ayrımcılığı meşrulaştıran bir kurumun toplum huzurundan bahsetmeye hakkı olamaz. Ordu, polis, yargı gibi devlet kurumları illa korunacaksa yasalarla korunamaz. Bunların hepsi ancak yaptıkları işlerin saygınlığıyla, doğruluğuyla korunabilir. Bir insanın Türk, Yunan, Rus, Ingiliz olması değil, ortak özelliklerinin farkında olup "insan" olması beklenmelidir. Bu algıya sahip olan bir insan Türklüğe ya da farklı bir etnik kökene niye saldırsın? Ancak bu alt kimliklerin ayrılık yarattığını iddia eden bütünleştirici, bir araya getiren bir düşünce sunabilir. Insanı insan yapan da günümüzde bu kimliklerden sıyrılabilmek adına fikir geliştirmek, insan mantığının, muhakeme yeteneğinin tüm diğer dogmaların üzerinde olduğunu bilmek, düşünmek değil midir? Bir kavramı koruma altına almak, bu kavramı diğerlerinden daha ayrıcalıklı hale getirir. Eski Türk Ceza Kanununun ifade özgürlüğünün önünde engel teşkil eden yaklaşık 40 küsur maddesi bulunuyordu. Yürürlükteki anayasada neredeyse tüm maddelerde Insan hak ve özgürlüklerini kısıtlayan yaptırımlar var. Hatta bunlar o denli kontrolden çıkmıştır ki memleketin paşası "Ben (falanca) partinin adını ağzıma almam" derken, toplumun belli bir kesiminin yasama organında temsilcisi olanları dışlamasında sakınca görülmezken, yapılan bu eylem için "bu bölücülüktür" diyen bir vekile Anayasal bir kurum olan Türk Silahlı Kuvvetleri'ni bölücü olmakla suçladığı, eleştiri sınırlarının dışına çıktığı gerekçesiyle 301. maddeden dava açılmaktadır. Dava açılan vekilin bağlı olduğu siyasal bir parti anayasal bir kurum olmuyor mu? Sormak lazım.

Bu kontrolsüzlüğün faturası bir milletvekilinin kolaylıkla üstesinden gelebileceği bir durumken birey özgürlüğünü, silahsızlanmayı savunan sıradan bir insanın altından kalkamayacağı bir cezaya dönüşmektedir. Bu eşitsiz durumun karşısında kanunların eşitlik vurgusu temelde eşitsiz ve ayrıcalıklı durumlar yaratmaktadır. Toplumun tansiyonu sürekli değişirken bu eşitsizlikler kriz ortamına zemin hazırlamaktadır. Krize başka bir kriz ortamı yaratarak bireyin inisiyatifini paralize eden girişimler toplumların kaderini belirleme misyonu üstlenmişlerse geleceğin karanlık yıllarının hesabını da pekala verebilecekleridir temennimiz. Bu kader üstlenici misyon, etkilerini en sıradan gözlemciye bile hissettirirken, bu etkilerin toplumda yankı bulmasını yanlı gözlerle izler. Kendisine uyarı saklar uymayanı ise kendi belirlediği vicdanıyla sorgular ya da daha dramatik bir sonuca iterken sorgulamaz, sorgulatmaz. Yaratılan bu kargaşa ortamı ne kadar çok yapaylaşırsa o kadar çok tepki bulacaktır. Kanunların insanlar için yapıldığı iddia edenler belirli bir kesimin ayrı tutulduğunun ya da bunun gerekliliğinin altını çizerler. Bu gereklilik ayrıcalıklı azınlıkları bir anlamda suça teşvik eder. Çünkü onlar istediklerinde kanunun da önüne geçebilirler yani mülkiyetin temeli bile onları bağlamayacaktır. Mülkiyete ne denli tapınırlarsa tapınsınlar aslında onların yaptıkları icraatlar bu mülkiyeti kendi saflarına çekme çabasından ibarettir. Pragmatik doğaları gereği, amaçlarına ulaşmak adına yapmayacakları yoktur. Hele bir de arkalarına aldıktan sonra bu yüce temeli kendi haksızlıklarını demokrat bir hak talebine dönüştürürler. Hatta o kadar ki artık kendi yaptıkları onlara verilen yüce bir görev olarak gelmeye başlar. Bu anlamda içlerinde gelişen yoğun bir "mitomani" tüm fikirlerine hükmetmeye başlar ve diğerlerinin düşüncelerine de bu yolla hükmetmeyi hak bilirler. Bu da hukukun dayatmalarından ayrı bir dayatmanın resmidir. Oysa düşünce insana özgüdür, eleştiri düşünceyi geliştirir. Eleştiriyi mahkum etmek özgün düşünme yetisinin gelişimini baltalamaktır. Dolayısıyla insanın hiç bitmeyecek düşünsel evrimini!

Muzaffer Mankır

İMAJ VE YANILSAMA: REKLAM

Reklam başarısını toplumu, onun ihtiyaçlarını, düşlediği yaşamı anlamaya çalışmaktan alır. Zaten bunları araştıran bir sosyal bilimciler ordusu mevcut iken yapmaları gereken tek şey bu araştırmaları değerlendirip pratikte kullanmaktır.

Subliminal! 1957 yılında market araştırmacısı James Vicary sinema ekranında çok hızlı bir şekilde parıldayan mesajların insanların gıda üzerinde tercihlerini etkilediğini kanıtlamak amacıyla yaptığı bir araştırmada, teskistoskop adı verilen bir cihazla filmlerin arasına 'coacola iç!' 'patlamış mısır ye!' mesajlarını yerleştirdi. Bu mesajlar saniyenin 1/30'u kadar kısa bir sürede görünüyor ve her 5 saniyede tekrarlanıyordu. Bu filmlerin ardından New Jersey'deki coca cola satışlarının %18 ile %57 arasında arttığı gözlemlendi. Vicary bu tekniğe 'subliminal reklam' adını verdi. Subliminal Türkçe'ye 'eşik altı' olarak çevrildi. Eşik altı çalışmalarının hedefi insanlara fark ettirmeden bilinçaltlarına mesaj göndermekti.

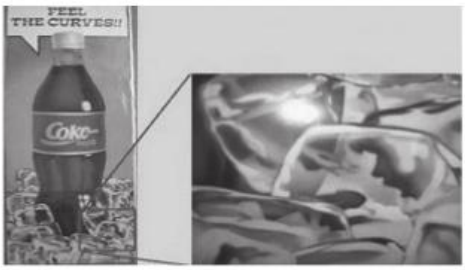

bir eşik altı (subliminal) örneği

Eşik altı çalışmaları Freud'un yapısal modelini referans alarak hareket eder. Bu kurama göre bilinçdışının yöneticisi iddir ve id haz ilkesine göre çalışır. Hareket ettirici dürtüler eros ve thanatos ya da daha bilinen şekliyle cinsellik ve saldırganlıktır. Bilinçdışı cinsellik ve şiddet içeren uyarıcıları algılama eğilimindedir. Pazar araştırmacıları ve reklamcılar sektör geliştikçe bu tekniği de geliştirdiler elbette. Artık basitçe coca cola iç yerine cinsellik, (çıplak kadın, penis, oral sex vb. imgeler)ve şiddet, (kurukafalar, kesilmiş ayak imgesi vb.) içeren, ilk bakışta algılanamayacak mesajlar yerleştirildi.(ayrıntılar için bak.Ahmet Şerif İzgören-Eşik Altı Büyücüleri)

Reklam panoları kadın ve erkek bedenlerini açık yüreklilikle nesneleştirip, sergilerken, her ihtimale karşı araya subliminal mesajlar koyma ihmal edilmedi.Reklamın üretim ve sunuluş biçimi, kapitalist üretim-tüketim biçiminin bir özeti gibidir aslında: Reklamlarda subliminal gibi kesinliği net olmayan ancak insanlar üzerindeki etkisi gözlenebilen teknikler sistematik olarak kullanılır. Tekrar yoluyla nesneler arasında ilişki kurdurulup, birinin varlığı hissedildiğinde diğerine yönelim sağlanır. Klasik koşullama, edimsel koşullama model alma gibi öğrenme teknikleri kullanılarak tüketimi insanların iradeleri dışında artırma hedeflenir. Örneğin tepkisel koşullama yoluyla pazarlanan nesneyle, pazarlanırken kullanılan müzik, oynatılan aktör ya da süper kahraman arasında ilişki kurdurulur. Solo tvalet kağıdı ve müziği, Cello(Selo) ve Türkcell, WorldCard kredi kartı ile Vadaa kahramanları, Nil Karaibrahimgil ile Penti çorapları* tepkisel koşullama yoluyla ilişkilendirilmişlerdir. Maskot görüldüğünde ya da müzik duyulduğunda tepkisel olarak o nesneye yönelinir.

Kapitalizm ve iktidarlar da güçlerini sistematik olmaktan alır. Önemsenmeyen bir takım psikolojik, sosyal ve teknolojik yenilikleri sistematik olarak uygulayarak insanları kontrol altında tutmaya çalışır. İnsan zihninin karmaşıklığını, ona dair bilinen ipuçlarını kullanarak manipüle etmeye çalışır. Öte yandan yeterince propagandası yapılmış her şeyin tüketilmesi ve taraftar toplaması, insanın istem dışı öğrenebilen bir varlık olması, insanın edilgen olduğu varsayımına götürür bizi. Ancak edilgen olma fikri neredeyse herkesi rahatsız eder ve yaşamı üzerinde kontrol sahibi olduğu bilgisine sahip olmak ister. Bu bireyin etkinleşme çabasıdır. Kapitalist sistem etkin olma çabasının yönünü belirlemeye çalışır. Tüketim, serbest girişim ve diğer liberal özgürlük alanları bu yönlendirmenin unsurlarıdırlar.

Reklam başarısını toplumu, onun ihtiyaçlarını, düşlediği yaşamı anlamaya çalışmaktan alır. Zaten bunları araştıran bir sosyal bilimciler ordusu mevcut iken yapmaları gereken tek şey bu araştırmaları değerlendirip pratikte kullanmaktır. Ama asıl hedef insanların düşlerini belirlemektir. Reklamda hedef kitlesine imaj ve bir toplumsal kimlik vaat edilir. Güven hissi ve sosyalizasyon mesajı bilinçaltına fısıldanır. Düşlerinin gerçekleşebileceği, tükettiği bir metayla düşlerin bir adım daha yaklaşacağı hissettirilir. Tüketirken özgür olacağı, sınırsız güç ve sosyal çekicilik elde edebileceği vurgulanır.

Televizyon insanları olaylara seyirci kılarak, onları tanık ederek sürece dahil oldukları yanılsaması yaratıp, onları pasifleştirirken, aktif olma arzularının tatmini tüketirken gerçekleştirmeye yöneltir.

Reklamlar sosyalizasyon vaat eder. Nesneyi tüketirsen ilişki kurabilirsin. Bir sevgili bulabilirsin. Sahip olduğun nesneyle daha çabuk, daha kolay etkilersin. Herhangi bir niteliğin olması gerekmez. Sahip olduğun nesne senin yerine ihtiyacın olduğu her şeyi yapar.

'Televizyon bir mit üretme aracıdır.'** Mitler toplumsal standartlar ve davranış kalıpları oluşturmak, standartları ihlal edenlerin cezalandırılabileceğini gösterme misyonu edinmişlerdi. Belirli davranışları ve yaşam tarzını gelenek haline getirme işlevleri vardı. Bugün televizyon bu misyonu yüklenmiş durumdadır. Görev ve ödev adına hareket edilmesini sağlar. Resmi ideolojinin öngördüğü geleneği oluşturma gibi bir amacı vardır. İşbölümü, aile, çalışma, tüketim ve diğer günlük yaşam faaliyetlerinin günlük yaşama istenilen şekilde yerleşmesini sağlar. Günde beş-altı saat televizyon izleyen herhangi birinin bu davranış kalıplarından kaçabilmesi mümkün değildir.

Kavranılması gereken şey, nesne ya da durumu tüketirken kapitalist kültürü var ettiğimizdir. Mp3 çalar alırken asosyalliği ve aceleciliği de satın almış oluruz. Artık müziğe zaman ayırmaya gerek yoktur. Müzik başka bir şeyle yapılabilen ama asla yeterince haz alınamayan bir şeydir bizim için artık. Yürürken, otobüste yanımızda ve karşımızda birileri varken, etrafımız insanlarla doluyken yalnızlaşmayı satın almış oluruz. Karşıdakiyle iletişim kurma ya da onlarla göz göze gelmekten vazgeçmiş oluruz. Yani yabancılaşma ve yalnızlaşmaya mahkum ederiz kendimizi. Satın alınan hiçbir nesne masum değildir. Ya da hiçbir alıp satma etkinliği...

Bugün insanların birlikte yaptığı tek şey televizyon izlemektir. Birlikte bir şeyler yapmanın verdiği hazzın yerini aynı saatte aynı şeyi izlemek aldı. Öbür gün karşılaşıldığında konuşulacak şey de, o izlenen şey olacaktır kuşkusuz. İnsanlar ilk topluluklardan beri toplu hareket etme ihtiyacı hissederler. Salt ekonomik değildir bunun nedeni. Beraber bir şeyler yapmanın verdiği haz ve sinerjinin doğurduğu enerji insan varlığını pekiştiren öğelerdendir. Şimdi ise herkes kendi yalnızlığında, kendine ve dünyaya

yabancılaşmış bir şekilde hareket etmektedir. Nesneyle doğrudan ilişki de söz konusu değildir. Ağaç, toprak ve taşla olan ilişkilenme yerini araba, silah ya da mp3 çalarlara bırakır. Dayatılan ihtiyaç silsilesi içinde boğulan insan, kendi ihtiyacının ne olduğunu unuttu. İhtiyaca ve hazza yabancılaştı tıpkı kendine yabancılaştığı gibi. Ne istediği konusunda bir fikri olmayan insanlar topluluğu için haz, ihtiyaç ve istek durumları birer kavramdan ibarettir. Yanılsamalar dünyası. Öyle ki yanılsamaya bile yabancılaşma söz konusudur. Reklam ve diğer bütün tüketim göstergeleri bombardımanı kavramsal düzeyde ihtiyaç, haz ve sosyalizasyon vaat ederken aslında yaptıkları tek şey bu yanılsamayı gerçekleştirmektir. Her nesneyi bir fetiş haline getirme, toplumsal histeri yaratma derdindedir. Bunu bilinçli olarak değil işe yararlılığını gördüğü parçalar üreterek yapar. Bu parçalar bütünü bir bilinç yaratır ve sinerji kapitalist bilinç haline gelir. Kapitalist sistemde üretim, tüketim ve yeniden üretim hali birileri tarafında tasarlanarak değil kendiliğinden bir eyleme dönüşmüştür. Herkes bu bilinç durumunu bir parçasıdır. Üreten, tüketen, pazarlayan ve ihtiyaç olarak sunan herkes yanılsamalar dünyasına bir katkı sağlamıştır. O halde yapılması gereken durumu net bir şekilde analiz etmek ve bu üretim-tüketim ağının bir parçası olmaktan vazgeçmektir. Yine kapitalist tüketim sisteminin bir parçası haline gelmediğine dikkat ederek yeni yaşam alanları oluşturmaktır. Belki otonomlar, komünler ve oluşu gerçekleştirmeyi mümkün kılan dar yaşam alanları. Dar yaşam alanları, çünkü metropollerde bilinci bölünmüş bireyler ancak dar alanlarda kendileriyle yüzleşme fırsatı bulabilirler. Kendi arzularımız ve haz kaynaklarımızın yeniden keşfi için...

*Örneklerin bazıları Doç. Dr. Müge Elden'nin, Hedef Kitle Davranışlarını Etkileyen Psikolojik Bir Faktör Olarak Öğrenme: Öğrenme ve Reklam İlişkisi isimli makalesinden alınmıştır.

**Ayşın Örem Alptekinoğlu- Televizyon ve Televizyon Reklamcılığı

Hinder Nesazi

Ceza Ve Uyum

Bir

Hukukun öznesi olduğumuz fikri bir yanılsama olmasına rağmen cezalandırma aygıtlarının nesnesi olduğumuz gerçektir. Bir davranışı suça dönüştüren ve onu tanımlayan şey yasa olsa da suç denen şeyi üreten ceza aygıtlarıdır. Kieslowski'nin " Öldürme üstüne kısa bir film"inde sözü edilen ceza teorisine göre cezanın etkileri "suçlu"nun bedenini aşar. Cezalandırma sadece suçluyu hedef almaz, suçlu olmayanlara yönelik tehditle yeni bir denetim türü oluşturur. Demek ki suç işlememiş olmanın bedeli olan yasaya itaat, suçluyu ıslah etmeye çalışan cezalandırma aygıtlarının yan etkisi değil ana hedefidir. Suçu oluşturan şey cezadır, cezayı olumlayan şey ise yasadır.

"Öldürme üstüne kısa bir film" de iki cinayet vardır. Birincisi bir taksi şoförünün genç bir adam tarafından öldürülmesidir. İkincisi ise genç adamın devlet tarafından öldürülmesidir; idamdır. Devlet, tahakküm araçlarıyla şiddeti ve öldürmeyi kendi tekeline almıştır. Yaşadığımız bu düzenin devamlılığı için, itaati toplum sallaştırmak için birtakım suç kategorileri ve suçlu özneler icat eder. Okullar, fabrikalar, hapishaneler bu iktidar deneyi için veriler sunan, bir yandan da üretimi, ıslahı ve pedagojiyi örgütleyen laboratuarlardır. Belki tüm gerçekliğe izole edilirken, odalarımızda patlayan bombalarla savaşa hazırlanan beyinlerimiz, dağıtılan iktidarı paylaşmak için kılıçlarını kuşanan vicdanımız, göğsündeki kanı gizlemek için zırhlarını giyinen bedenimiz hiç sanmadığımız kadar bu deneyin içerisinde. Davranışları kayıt altına alınan, gözetçileri tarafından gözetlenmekle kalmayan birbirini gözetleyen bizler, bu sosyalliğe ait oluşumuzla iktidarın üretimine nasıl demokratik bir yoldan katıldığımızı ortaya koyuyoruz. Kuşatılmış olmanın yarattığı baskıyı modern duyarlılıklarımızla hafifletiyoruz. Hukukun öznesi olma fikri nasıl cezalandırmanın yarattığı baskıyı gizliyorsa, tahakkümün yıkıcı etkilerini de iktidarı odalarımızda, beynimizde,kendi etimizde üreterek gizliyoruz. Tüm bunlar daha çok uyum davranışına ihtiyaç duyan sistemin normalleştirmek için kullandığı araçların bizdeki etkisi.

İki

"Burjuva anlayışına göre 'özgür' bir insan, sosyal bir makinenin önemli bir parçasıdır ve yalnızca tembihlenmiş ve sınırlanmış bir dize özgürlüğe sahiptir; bu özgürlükler bireyin ihtiyaçlarından çok sosyal makinenin ihtiyaçlarına hizmet etmek üzere tasarlanmıştır (Kaczynski)". Davranışı suça dönüştüren bir dilin kodlarını üreten caza sistemi ve ihtiyaçları, bireye sınırlı bir özgürlük alanı sunar. Bu alanı hukuki özne doldurur. Oysa hukuki özne, o alandaki iktidara tabi oluşuyla belirlenir. Ceza sistemi bir taraftan güvenlik ve denetleme sistemlerini, bir taraftan enformasyon ağına bir taraftan da yasal düzenlemelere kaynaklık etmektedir. Örneğin; sokakların daha tehlikeli olduğu var sayılmakta, kapkaççılık, gasp ve hırsızlığın arttığı iddia edilmektedir. Evet, bu durumda sokaklara daha çok gözetleme kamerası yerleştirilecek, daha çok polis sokaklardaki "tehlikeli kişileri saptayıp etkisiz hale getirmek için sokağa salınacaktır. Böyle bir durumda gaspa ağır cezalar veren yasal düzenlemelerle süreç ilerleyecek ve medya da enformasyon ağını taşıyacaktır. Ancak tüm bunlar yapıldığında dahi ceza sistemi ve ihtiyaçları karşılanmış olmayacaktır. Ceza sistemi bireyden bu enformasyon ağı karşısında hukuki özneliğini kullanmasını ve davranışla suç arasındaki ilişkiyi üretmesini beklemektedir. Böylelikle denetimi içselleştirmesi beklenen birey, suçlu öznenin yaratılmasına katkıda bulunur. Suç tarafından içerilen davranış, bireyin kendi davranışlarıyla suç arasındaki ilişkiden ne kadar uzaklaştırılmışsa ceza sisteminin ihtiyacı o kadar karşılanmış olur. Çünkü suç bir kere davranışla ilişkilendirildiğinde bireyin etki edemeyeceği kadar yüksek bir iktidar alanına dâhil edilmiştir. Birey, suçu üreten bu mekanizma karşısında kendi davranışlarını uyma yönlendirir. Bu yüzden suçu üreten sistem, bireyle ve onun davranışıyla doğrudan bir ilişki kurarak, kendi ihtiyacı için içerdiği davranışı suç olarak kodlar. Bu bir tehdit, uyum ve itaat ilişkisidir. Hukuki özne işte bu ilişkilere olanak tanıyan, sistemce belirlenmiş bir özgürlük alanı olarak, ceza sisteminin ihtiyacı tarafından yönlendirilir.

Sercan

MEDYATİK ZORBALIK VE KİTLESEL HİPNOZ

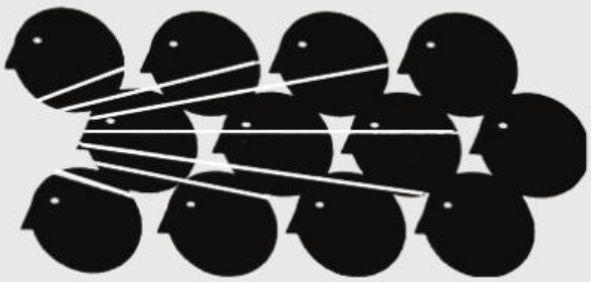

Bir gün, mazı ağacı, meşe ağacına 'dikkat et balta seni kesiyor' der. Meşe ağacı, mazı ağacına dönüp: 'merak etme o baltanın sapı da benden yapılmıştı' der. Özal'ın 'bana iki yüz adam verin; bu ülkeyi rahatlıkla yöneteyim' dediği prenslerin yönettiği Türkiye medyası, arada bir sistemin gövdesine yumuşak balta darbeleri indirir. Bu ülkeye kuşbakışı baktığınızda neredeyse dönekler cennetinin ayrıcalıklı sınıfını temsil eden, soldan devşirme, maaşları dolar üzerinden ödenen ve bu aralar '68 ruhunun çok daha gerici ve içi boşaltılmış tasvirlerini çizen ve anti-emperyalist modadan sapmayan medya yorumcularımız! Öbür tarafta abartılı makyajlarıyla 'vitrine çıkın ey ahali' diye bağıran, fazlasıyla yakışıklı ve güzel ama bir o kadar cahil ve pervasız spikerler güruhu! Patronlarının verdiği icazetle arada bir sistemin incinmeyen nasırlı bölgelerine yumuşak balta darbeleri indirirler. Onların o yumuşak koltuklara oturmaları için milyonlarca insanın alın terini çalmalarına göz yuman sistem 'olsun sizin sapınız benden yapıldı' der. Siz hiç haber bültenlerinde, onların dışında bir yere odaklanmamızı neredeyse imkânsız hale getiren ve bunun için kafaları tüm ekranı kaplayan haber spikerlerine dikkat ettiniz mi? Mimikleriyle, jestleriyle ve alabildiğince içtenliksiz ve yapay tepkileriyle yetmiş milyon insanın yerine olaylar karşısında nasıl tavır belirlediklerine, 'siz zahmet etmeyin biz zaten düşündük' derken ki meydanı boş bulan sahte külhan tavırlarına, büyük kitleler adına karar verirken içerisi allak bullak olmuş toplumsal reflekslerimize nasıl ortaklık ettiklerine dikkat edin. Haber bültenlerimiz artık, bir cellâdın kendi kurbanının kafasını uçururken yaşadığı duygusal bir acınma ritüeli gibi komik ve aynı zamanda trajik; alabildiğince sahte ve sonsuz derecede samimiyetsiz. 'Bu ülkeye komünizmin gelmesi gerekiyorsa onu da biz getiririz; siz hiç zahmet etmeyin' diyen büyüklerinin sözünden çıkmayan uslu ama aynı zamanda sinsi, pervasız, şaka yaparken bile birilerinin yaşamını incitmeden bunu beceremeyen çocuklar gibi şen şakrak ve cadı kazanı medyamız!

Yıllardır bu ülkede neredeyse bütün her yerde medyanın etiği tartışılır. Kendi varoluşunu, sistemin varolma koşulundan alan, sahiplerinin fazlasıyla kabarık hırsızlık sicillerini kapatmak için kendilerini müstesna milliyetçiler olan tanıtan, iktidarın kendi içindeki güç ilişkisinin tepe noktasında konumlanmış, nerdeyse toplumsal bir hipnoza dönen tüketim çılgınlığının en iyi pompalama aygıtı olmuş –ki her satışta bir yalan vardır gerçeğini örtbas etmenin de en iyi aracıdır- medya, kendini bu ülkenin muktedir sahibi olarak görmeye başlamış, sanal ve görsel bir diktatörlüğü toplumsal bir gereklilik olarak sunmuş ve maalesef kitleler nezdinde fazlasıyla itibar sağlamış olan bir medyanın etik oluşturma gibi bir sorunu olamaz. Çünkü çıkış noktası ve vardığı nokta itibarıyla neredeyse kendi tarihi tepeden tırnağa manipülasyonun, gerçeğin yanlış temsilinin, riyanın, yalanın ve sahteliğin tarihidir. Arada bir sisteme ufak dokundurmalar yapması ve bizim hayretle 'bu kez doğru bir şeyler söylediler' dememiz, durmuş bir duvar saatinin günde en az bir kere de olsa doğru saati göstermesine benzer.

Devlet bakanlarından biri ilçe ziyaretlerinden birinde, insanları toplayıp 'ey ahali belediye başkanınız sizce iyi mi' diye sormuş. Kalabalığın içinde muhalif, yaşlı bir adam 'evet kendisine çok iyi davranıyor' demiş. Yardakçılardan biri yaşlı adama karşı çıkıp 'Ne diyorsun amca sen? Sadece kendine mi iyi davranıyor?' Yaşlı adam yardakçıya dönüp 'Aslında haklısın; sana da çok iyi davranıyor' demiş. Bu ülkenin medya ve iktidar ilişkisi insana cinnet geçirtecek düzeyde bir alttan almacılık, idare etmecilik ve yardakçılık hikâyesidir. Tarihte kavga ederken bile birbirini bu denli meşrulaştırmaya çalışan ikinci bir soytarılık hikâyesi var mıdır bilinmez ama günün birinde birkaç namuslu insanın çıkıp, 'bu eski oyunu terk edin artık; yeni bir şeyler izlemek istiyoruz' demesi gerekiyor; fakat alabildiğince kalabalık ve gür bir sesle.

Herhangi bir insanın, oluşumun ya da kurumun ahlaksal pozisyonu sorgulanırken belki de ölçü alınması gereken en önemli nokta, kimlere hizmet ettiği ve niçin hizmet ettiğidir. 'Ölene kadar bol miktarda tüketin!' sloganı modern kapitalizmin kutsal emirlerinden biridir. Bunun pratik karşılığı şudur: Hiçbir insani kimlik ve vicdani tavır sizi kredi kartlarınızın kabarık limitleri kadar insan yapamaz. Çünkü insan tükettikçe insan olur; öyle ki sadece Amerika'da bir yılda köpek ve kedi mamasına harcanan para, Afrika'da yaşayan bütün insanların ihtiyacını karşılayacak içme suyunun alt yapısı için harcanacak paraya denk gelsin! 'Toplumsalcı ideolojiler ve toplumsalcı tarih bitti! Öznelci ve bireyselci yaşayın' bir başka emirdir. Bunun pratik karşılığı şudur: Dünyanın her hangi bir yerinde insanların tepesine tonlarca bomba yağarken ve dünyanın en büyük silah tüccarları barış elçiliği yaparken bu durumu sakın sorgulamayın! Siz sadece televizyonun karşısına oturup bir bira açın ve bu bombalama olayını seyirlik bir âlem olarak seyre dalın; çünkü sizlere bir şey olmayacaktır; çünkü yüce devletiniz sizi dünyanın en güvenli evlerinde ve şehirlerinde yaşatıyor! 'Başarıya götüren bütün yöntemler doğrudur' bir başka emirdir. Bunun pratik sonuca çok daha korkunçtur: 'ardınızda binlerce insan ölüsü ve altüst olmuş binlerce yaşam bıraksanız bile sakın geri dönmeyi düşünmeyin; çünkü başarı ve zafer dost düşman tanımaz; çıkar en büyük dostumuzdur; hayatı ve hayatın içindeki her şeyi kullanabildiğiniz ölçüde hayat anlamlıdır!' Modern teknik iktidarlar iyi donanımlı ordularının başkumandanlığını medya patronlarına vermişlerdir. Medyaya rağmen hizaya gelmeyenler için zulalarında sakladıkları gerçek askerlerden oluşan gerçek ordular vardır. Ordu-millet diyalektiği yerine çoğu kez ordu- medya diyalektiği devreye girer. Nasılsa milletin büyük bir çoğunluğu doğuştan ordu mensubu ve milletin büyük bir kısmı medyanın ne kadar güçlü ve vatanperver olduğunu öğrenmiştir artık. Hizaya gelmeyenlerin ıslahı devletin ve kutsal iktidarın bekası için en büyük şarttır. Bütün bu büyük emirlerin kutsandığı, kitlelere sunulduğu ve durmadan meşrulaştırıldığı yer, iktidarların en büyük nefes borusu olan medyadır.

> 'Kapitalizm en büyük günahını, kahramanların kafasını bir bir ezip başkalarını imkânsız hale getirmekle işlememiştir; asıl büyük günahını güçlü ve haksız olanın yanında yer almanın sorgulanması gereken en önemli ahlak sorunu olduğunu insanlara unutturmakla işlemiştir.'

Nietzsche, 'modern dönem, artık kahramanlıkların bittiği ve en yeni olduğunu iddia eden şeyin bile sıkıcı bir tekrara dönüştüğü bir dönemdir' derken günümüzün medyatik imparatorluklarını sezmişti neredeyse! Ekran karşısında kafası iyice bulandırılmış kitlelerin kahramanlarını da medya yaratır. Kahramanları büyüsel bir tarzda belirleyen medya, kendini yeniden üretmek ve büyüyü bozmamak için kahramanlarını sürekli ve hızlı bir biçimde yeniler. Miroğlu ölür; Polat Alemdar dirilir! Çünkü tüketim kültüründe pazara sunulmuş kahramanın ya da nesnenin tılsımı bozulmamalıdır. İnsan gereksinimi üzerine oturmuş söz konusu sanal diktatörlük, tüketicinin kalabalık ama çoğunlukla gereksiz bilgilerden oluşmuş zihnini kapsamlı bir paparazzi sunumuyla iyice süsler. Bunu, toplumsal geçekliğin bire bir yansısı veya tam bir gereklilik olarak sunar ve sıradanlaştırır. Her akşam birkaç dizi izleyen bir insanın dünyada ya da kendi çevresindeki olaylar dizgesine takılıp kalmasını beklemek abartılı bir iyimserlik olur. Başka ülkelerde boş zaman etkinliği olan bir durum ya da olay biz de kolektif bir kimlik problemine her an dönüşebilir. Müslümcüler ve Orhancılar gibi.

Haberler, çoğunlukla bir unutturma aracıdır. Normal ve gerçekten önemsiz bir haberin bile dört ya da beş defa üst üste yayınlanması, az sonra diye yankılanan ve neredeyse toplumsal bir felaket öncesini anımsatan o tok ses, dünün başlıklarını izleyicinin kafasından silip atar. Üst üste yapılan haber bombardımanı insanları belleksiz bırakır. Zaman algısı parçalanmış bireylerin geçmişle bağları iyice kopmaya başlar. Çünkü her şey anlıktır ve bu muazzam değişimin hızına yetişebilecek hiçbir zihinsel kalıp yoktur henüz.

Bir dönemler neredeyse ekvatorun aşağısında kalmış bütün dünyayı eme eme çoraklaştırıp yoksullaştıran, öbür taraftan kendisinin dışında kalan dünyanın reddiyesi üzerinden yükselmiş, kendine benzemeyenleri benzeştiren, benzememekte direnenleri bir bir kendi tarihsel mezbahanesine çeken Batı Avrupa ve Amerika merkezli emperyalist proje özellikle reel sosyalizmin çöküşüyle birlikte başlayan yapısal bir karakter değişimi yaşıyor. Son dönemlerde fena halde zedelenmeye başlayan, cilası dökülen, eski barbarlık günlerine geri dönen ve kitleler nezdinde meşruluğunu yitirmeye başlayan büyük global kuşatma, hijyen değildir diye asla kendi sınırlarından içeriye almadığı, ötekiye ait her şeyi (farklı kültürlerin müziklerini, danslarını, inanç kalıplarını, giyimlerini, yemeklerini, tütsüyü, büyüyü, gizemi, totemi, kilimi vs) kendi pazarına endeksleyip satmaya başlamıştır. Amerikan sinema endüstrisi ve görsel imparatorluğu, katlettiği Kızılderililerin ve Latin Amerika halklarının filmlerini o insanlardan tarihsel bir özür dilemek için yapmazlar. Daha çok kahramanlık öyküsü, daha çok erkeklik, daha çok devlet, daha çok sahtelik, daha çok reyting ve çuvallar dolusu dolar! Bir dönemler yamyam diye adlandırdıkları ve kafa derilerinden koleksiyon yaptıkları yerliler onların dijital ekranlarında, milyonlarca izleyicinin sempatik ama biraz vahşi pazar nesnelerinden biri olmuşlardır. Aynı şekilde bu ülkede aşağılama ve hor görmeyi gelenek haline getirmiş olan ırkçı ve milliyetçi söylem ve onun kulakları sağır edecek kadar gür sesli çığırtkanı medya, bir yandan Kürtlerin seçtiği yirmi küsur milletvekilinin meşruluğunu sorgularken, neredeyse 'ben sizden değilim' diyen herkesi katıksız bir vatan haini ilan edebilecek kadar pervasızlaşırken öbür taraftan büyük bir ikiyüzlülük ve kurnazlıkla bütün kameralarını Harran ve Mardin'e çevirmişlerdir. Bu ülkenin film endüstrisi ve medya diziciliği, Kürtleri sadece bu ülkenin geri kalmışlığına ve cehaletine gönderme yapan en iyi alegorik özne olarak tanımlar. Kökleri bin yıllara dayanan kadim bir kavmi, fazlasıyla laubali ve sulu Kemal Sunal ve Şener Şen filmlerinden ve Doğuda görev yapmış tanıdıklarından bilen, Mezopotamya coğrafyasının, tarihsel, etnik, sosyolojik, siyasal, dini ve kültürel hiç bir boyutunu bilmeyen, birçok konuda olduğu gibi bu konuda da fazlasıyla cahil ve işine gelmeyeni es geçen senaristlerin ve yönetmenlerin pazarına dönmüştür Otantik Doğu. İstanbul, Ankara ve İzmir merkezli orijinini ve kültürel kaynaklarını hoyratça tüketen medya, çoğunlukla ülke coğrafyasının doğusunda gerçekleşmiş, fazlasıyla çarpıtılmış ve abartılmış, feodal kapışmanın dışında hiçbir sosyolojik gerçekliği içermeyen içinde bol miktarda cinnet, cinayet ve cehalet olan filmleri kendi pazarına çoktan eklemlemiştir.

Neredeyse bütün tarihi savaşların ve kıyımların tarihi olan, 'her tarafımız düşmanlar tarafından kuşatılmıştı ve hala kuşatma altındayız' paranoyasıyla korkutulan, ürkütülen ve içine kapanmaya zorlanan insanların ülkesidir Türkiye. Dışarıdan bakan birinin rahatlıkla 'Düşmansız bir gün yaşayamazlar' diyebildiği, şaşkın ve koordinatlarını yitirmiş kitleleri daha da uyuşuk ve hantal yapmanın en iyi ve en zahmetsiz yöntemi, en sıra dışı şeyi bile sıradanlaştırılmış seyirlik alemlere dönüştürmek; sıradan olanı abartılı bir tarzda sunup bilinçi şoka uğratmak ve bütün bunlardan sonra kafası iyice bulandırılmış geniş kitleleri, hiçbir soru sormadan bakan boş bakışların toplumu haline getirmektir. Bu ülkede medya kışkırtıcı, provokatör, ötekileştiren, insanları tuhaf bir hipnozun içinde benzeştirip yok edebilen, pervasız ve savurgan bir zorbanın işlevini üstlenmiştir. Bu zorbaya karşı durmanın en iyi yolu alternatif, özerk medya odakları yaratıp her birini toplumsal bir direniş noktası haline getirmektir. Çağla Şikel'in geçirdiği estetik bir operasyonun, bu ülkede sadece bir hükümet döneminde yapılmış iki bin operasyondan çok daha önemsiz olduğunu insanlara anlatabilecek, Polat Alemdar'ın bu ülke tarihindeki yerinin herhangi bir köyde öğretmenlik yapan idealist bir Anadolu çocuğunun yerinden çok daha düşük bir yerde olduğunu, hatta bunların asla kıyaslanamayacak durumlar olduğunu insanlara anlatacak, alabildiğince gür sesli bir ahlak! Bu ülkenin tıkanan zihinsel kanallarını açabilecek bir çığlık!... Devlet primleriyle, sonsuz sayıda yalan dolanla ve alabildiğince malzemeden çalarak diktiği büyük apartmanları küçük bir depremde yüzlerce insana mezar olan patronların değil, bu büyük ve total saldırıya rağmen, insani malzemesinden çaldırmamış namuslu insanların yönettiği bir alternatif toplumsal ve demokratik bir yayın anlayışı! Yoksa bu cinnet arenasından çıkış yok!

Selahattin GEZER

Radyoaktif Ölüme Değil, Aktif Eyleme

1. Sayfadan Devam

Üstüne kuruldukları endüstriyel hegemonyayı devam ettirmeleri için tek çıkar yolları enerji ihtiyaçlarının giderilmesi. ... Onların "enerji" bizim "doğa ve yaşam" dediğimiz şey.

Endüstriyel sistemin yoğun üretimi, küresel dağılımı artırırken ve gittikçe "ucuzlaştırdığı" teknoloji beraberinde, dengeleyemediği enerji ihtiyacını, var olmak dışında hiçbir kaygı gütmeden pervasızca karşılamaya çalışıyor. Teknolojik ürünlerin küresel çapta sokulmadığı delik kalmazken, tüketim toplumu işletilmektedir. Enerjinin kıymetinin (Sanayi Devrimi dediğimiz kritik eşikten bu yana hiç düşmeden) artması iktidarların stratejik savaşımlarının odağına gelmesine kaçınılmaz olmaktadır. Enerjiyi elde edecek kaynakların kullanımı gerekse tüketim alanın oluşması küresel gaspın savaşımlarını meydana getirmektedir. Enerjinin (termik, nükleer ya da hidrolik) üretim maliyetinin hesapları üzerinden; binlerce insanın ölümüne, milyonlarca insanın ölüme mahkûm edilmesine, eko-dengenin geri dönüşü olmayan biçimde tahrip edilmesine aldırmaksızın; maliyetin "ucuz-pahalı" hesaplanmasına girilmektedir. Yaşamı hiçe sayarak ve hatta dalga geçercesine: "radyoaktif çay daha lezzetlidir." (Turgut Özal), "biraz radyasyon iyidir."(1986, toprağı bol, H.Cahit Aral) diyenlerin. Dünyanın içine tükürenlerin ve tükürüklerini yalayanlarının bol olduğu zat-ı muhteremler, binlerce insanın ölümünü ve ölüme mahkûm edilmesini hiçe sayarak iktidar rahatlığıyla bunları dile getirebilmişlerdir. Alışık olduğumuz bu, "soğukkanlı", "gönül" ferahlatıcı, ikiyüzlü ifadeler, tam da barışçıl ve "kalkındırmacı" diye estirdikleri ılık cehennem rüzgârını arkasına alıp tekneyi yürütüyor.

Tüm barışçıl ve "kalkındırmacı" niyetlerle 1938'de nükleer fizyonun keşfi, aynı barışçılıklarıyla ABD' de ilk deneysel nükleer kâbus reaktörünün çalıştırılması ve hemen akabinde, en barışçıl eylemsellikleri: 6 ağustos 1945 'de Hiroşima'ya "Küçük Çocuk" nükleer ölümünü atmasıydı. Bir kaç dakika içerisinde şehrin yarısı yok olmuştu. 60 ila 70 bin kişinin ölümüne, 140 bin kişinin radyosyanla ölüme mahkûm edilmesine neden oldu. "Barış harekâtı" her zaman ki gibi sürmekte kararlıydı; 9 ağustos 1945 ' de Nagazaki' ye "Şişman Adam" nükleer ölümü atıldı. 42 bin kişinin ölümüne, 40 binin üzerinde kişinin radyasyonlu ölüme mahkûm edilmesine neden oldu. İktidarların nükleer hegomanyasını, militarist inşasında bir tehdit unsuru olarak göstererek üstünü örtmeye çalıştığı yüz, tam da toplum üzerinde egemenliğini güçlendirmek ve nükleer teknolojiyi 'yaşamın olmazsa olmazı' paranoyasını yaşatmaktır. İktidarların tüm "iyi niyetli" rakamlarına göre, ABD'de sadece 1945–1992 yılları arasında bilinen 1080 nükleer silah testi yapıldı. Silahlanmaya 900 milyar dolar ayrılan bir dünyada ABD sadece nükleer silahlara 35 milyar dolar harcıyor. Nükleer silah üretimine 1950'lerde başlayan Çin şu ana kadar 46 silah testi yaptı. Türkiye'de de İncirlik üssünde de 90 nükleer bomba var. Nükleer silahların 95'i ABD ve Rusya'nın askeri üslerinde bulunmaktadır. Dünyada mevcut otuz binin nükleer silah birbirlerine karşı donuk olarak durmakta olup yaşam üzerindeki tahakkümünü korumaya çalışmaktadır. Böylesine dehşet dolu bir silahlanma yarışının, sizi korumaya ve korunmaya yönelik olduğunu düşünmeyin. İktidarlar'ın var olmakla yükümlüdürler. Her ne pahasına olursa olsun var olmakla... Bu sizin de bir gün, tüm bedeniniz yanarak, kızararak yok olmasına, iç organlarınızın eriyerek içinizden akmasına ya da kanser olup uzun acılı bir ölümle yok olabileceğiniz anlamına geliyor. Pek ala şu anda nükleer ölümden payına mezar düşenler de okuyor olabilirdi bu satırları. Sizin kanınız onlarınkinden kırmızı değil.

İktidarların yaşama saldırıları, bu kez kapitalizmle savaşım söylemiyle, daha fazla tahribatlara yol açan 1986 Çernobil faciasıyla devam etti. Kendilerinden emin dünya kurtuluşunun adımlarını atmaya, soğuk savaşımı ısıtıcı etkenli bu nükleer faciya yine tüm barışçıl kalkındırmacı, eşitlikçi ölümler ve çok ciddi eko tahribatlarla sonuçlandı. Uzun bir süre üsttü örtülmeye çalışılan bu facia, patlamanın olduğu bölgeye gönderilen binlerce (yaklaşık 600.000) askerin, itfaiyecinin, temizlik işçisinin temizleyemeyeceği bir facia olması, zor da olsa anlaşılmıştı. Yaşamaya çalıştığımız coğrafyanın hemen yanı başında olan bu facia, tüm iktidarlar tarafınca yine "soğukkanlı", "gönül rahatlatıcı" açıklamalarla üsttü örtülmeye çalışılmıştır. Savaşımlarını o kadar derinden gösteren iktidarlar dünyada mevcut 440 nükleer santralin korumasına geçmişlerdi, tüm bir ağızdan hemen. Gizlemeye çalıştıkları bir faciadan tarihe düşen notlar:

• 3 milyon çocuğun tedavi görmesi gerekiyor
• Kazanın sonuçlarıyla başa çıkılması, "temizlik" ve patlayan reaktörün üzerini örten lahdin inşa edilmesi işlerinde çalışan 600 bin insanın "radyasyona maruz kalmanın etkileri açısından sürekli olarak izlenmeleri gerekmektedir".
• Yetişkinlerde tiroit kanserine rastlanma oranı kazadan sonra on kat artış gösterdi.
• 1986 – 2000 yılları arasında, kaza sırasında henüz çocuk olan 1400 gencin ameliyatla tiroit bezleri alınmak zorunda kaldı.
• 3 milyondan fazla insan faciadan doğrudan etkilenen Çernobil kurbanları statüsünde kayıtlı bulunuyor.
• 2,5 milyon hektarı aşkın zengin tarım toprağında artık kullanılamamaktadır.
• Şu anda bir milyonu çocuk olmak üzere 3,5 milyon insan, Ukrayna'nın radyasyonla kirlenmiş topraklarında yaşamaktadır.
• Sakat doğumlar ve büyüme bozuklukları Ukrayna'da %230, Beyaz Rusya'da ise %180 artmıştır.
• Şiddetli bağışıklık sistemi bozuklukları görülen çocuklara, 2 ile 3,5 kat daha fazla rastlanmaktadır.
• "Temizlik" çalışmalarında yer alanlarda, bir kontrol grubuna oranla, 15 kat daha fazla gen ya da kromozom bozuklukları görülmüştür.
• 380 bin kadar çocukta kan kanserleri, tiroid sorunları ve anemiler saptanmıştır.
• Çöken bağışıklık sistemleri nedeniyle, genelde ölümcül olmayan hastalıkların yol açtığı, ölümler o kadar artmıştır ki bugün Ukrayna'da ölüm oranları, doğum oranlarını aşmış durumdadır.
• 7,1 milyon insanın gelecekte ciddi sağlık sorunları yaşaması beklenmektedir.
• Çernobil nükleer reaktöründe meydana gelen kaza 3 milyon çocuğun tedavi görmesine yol açtı; Birleşmiş Milletler İnsani

İşler Ofisi'nin raporuna göre 7 milyon 100 bin kişinin gelecekte ciddi sağlık sorunları yaşaması bekleniyor.

Yukarıda belirtilen Çernobil faciasının eksik ama fazla olmayan rakamları, küresel iktidarların yaşadığımız coğrafyanın yanı başında meydana getirdiği felaketin ve yaydığı radyasyonun sınır tanımaz etkisiyle ne kadar ciddi sorunlara yol açtığını gösteriyor. Araştırmalarda okuduğumuz rakamların işaret ettiği ve çok geniş bir bölgeye yayılan radyoaktivitenin, tamir edilmesi zor zararlar verdiği çok açık. Özellikle Karadeniz, Trakya ve İçanadolu bölgelerinde radyoaktif etki alanı çok daha yoğunlaşmıştır. Gün geçtikçe kanser vakalarının daha da arttığı, binlerce insanın ölümü ve kansere mahkûmiyeti artmaktadır. Özellikle Karadeniz bölgesinde insanlar kanserle yaşıyor ve kanserli ölümü bekliyor. Ordu Sağlık Müdürlüğün açıklamasına göre 1986 da bölgede 16 kanser hastası varken, aradan geçen 18 yılda 1763 kişinin kansere yakalanmış, bunlardan 1637 si ise öldüştür. En çok kanser hastası ise 2001, 2002, 2003'te ortaya çıkmış. Birçok kanser vakası ise hastaneye başvurmadığı için istatistiklerde yer almıyor. Kanserin neredeyse uğramadığı aile yok denecek kadar az. Kanser ve sonunda ki ölüm, o coğrafya da artık sıradanlaşmış hatta bir tür gelenek gibi algılanıp üzerine türküler yapılmıştır. Hastaneye gitmekten kaçınan insanlar, doktordan duyacakları muhtemel "kanseriniz" gerçeğini yadsıyarak yaşamaya çalışıyorlar.
Bütün bunların üstüne, tüm pişkinlikleriyle iktidarın nükleer ölüm koruyucusu TAEK, açıklama yapıyor: "Çernobil kazasının sonucu alınan radyasyon dozu, doğal radyasyon dozuna nazaran oldukça küçük." Yitirdiğimiz binlerce insanla

sundukları radyoaktifleri canlı yaşamının üzerindeki etkisini tüm dehşetiyle gördük. Yaşamı bu kadar değersizleştiren ve iğrenç bıyıklarının altından sırıtarak, televizyonların karşısında: " radyasyonlu çay iyi gelir" diyen bu zihniyet "dinine, imanına; inanan radyasyon var demez" fetvasında bulunarak iki yüzlülüklerini bir kez daha gösteriyorlar. Malum iktidarın kalkınması için, bizim neyimiz eksik diyerek milyonlarca insanın ölmesine, sofralarımıza radyoaktif taşıyan, yaşadığımız coğrafya iktidarı, yaşamlarımız üzerinde ne planladığı ortadadır. Sizler hissetmeden biz her şeyi hallederiz diye yola çıkanlar, Toros dağlarında nükleer gömerek yok edeceklerini sandıkları, nedense bir türlü yok edemedikleri nükleer atıkları gözlerden kaçıramadılar. Oysa ne kadar kolay tanımlıyorlardı bilimsel yalanlarıyla nükleer atıkların kolay muhafaza edilebileceğini. Nedense iktidarlar radyoaktif çöplüklerini, bu çöplükler, çalışan bir reaktörden daha fazla radyoaktif özelliğe yani milyonlarca kat daha fazla tahribat gücüne sahipken, gizlemeye çalışıyor. İngiltere atom enerji kurumunun kaçınılmaz olarak eksik olduğunu düşündüğümüz rakamlarına göre: körfez savaşı olarak bilinen müdahalesinde, yaklaşık 40 bin ton radyoaktif madde, Irak ve Kuveyt topraklarına bırakılmıştır. Son Irak işgalinde ise binlerce ton radyoaktif madde yaşadığımız coğrafyada tutulmaktadır.
Yüce TAEK bunları bir yana bırakıp, 2020 yılına kadar Akkuyu ve Sinop da nükleer ölüm santralleri kuracaklarını açıkladılar. Orta vadede 4 uzun vadede 14 nükleer santral projesinin oluğunu açıklayan TAEK endüstriyel sistemin çıkmazlarından dolayı, santral yapım etkinliğini hızlandırmaya çalışıyor. Nükleerci katillerin sözcüsü TAEK tüm bilimsel yalanlarıyla 21 Şubatta nükleer ihalesini yapacaklarını açıkladı.

Nükleer ölümün, pazarlama toplantısı, pek de çetin geçmeyeceğe benziyor. Pazarlıkların ayarlandığı ortadayken, öldürme sertifikasının %60'ını yerel sermayeye kalanını da küresel ağalara verecekler. Bu gazla giderlerse, nükleerli ölümler şehadet mertebesi sayılıp, ölüler ulusalcı fermanlarla defnedilecek. Santral modeli olarak teknolojik açıdan sınanmış olan ikinci ya da üçüncü nesil santraller kuracaklar. Yani, defalarca tahrip olduğu gözle nizamla ya da miskalle değil, ölüm listeleriyle ayan edilmiş teknolojiler kullanacaklar. Görünen o ki, kapımızın önüne koydukları felaketin hesapları çoktan yapılmış. Şimdi zilimize basıp kaçacaklar. Radyasyondan koşarak kaçmaya çalışan temizlik işçisine acıyıp gülerken, katiller kendisini yine temize çıkarmanın bir yolunu bulacaktır.
Kapıdayız. Bekliyoruz. Yaratılmış ihtiyaçlarını, kefen soyucular ve akbabalar gibi üzerimizde dolaşıp, yok edecekleri yaşamların peşindeler. Yok edilen yaşam kadar zenginler çünkü. Dünyayla, güzel olan ne varsa aralarına koydukları mesafe ne kadar uzaksa o kadar büyürler çünkü. Ölümle beslenen bir Azrail değil çünkü. Bugün de bundan sonra da milyon kere yazmaktan anlatmaktan bıkmayacağımız bir şey var. Bunlar böyle. Bunlar iktidarlar. Başka türlü olmalarını zaten beklemiyoruz. Onlar bizim için ne düşünüyorlar? Ezilecek başka canlılar olduğumuzu mu? Bütün canlılar gibi biz insanların da, ömrüne paha biçemezler. Size gelecekler. Elektriklerinizi kesecekler. Suyunuzu kısıp evinizi karartacaklar. Sonra size dönüp dehşet bir fısıltıyla nükleer diyecekler.

Biz verecek cevabımızı şimdiden belledik.

Radyoaktif ölüme karşı, aktif direniş!

Hasan Ali

Daatma Gendini

Duyup da inanamadıklarımız

Türkler 15,000 yıldır Anadolu'da

Usta gazeteci Hulki'nin Ceviz Kabuğu programında tarihe ışık tutuldu. Konuk Haluk Tarcan günışığına çıkardığı şu bilgileri paylaştı: (1) Yazıyı ilk Türkler buldu; (2) İlk alfabe Latin alfabesi değil Türk abecesidir; (3) Türkler 15,000 yıldır Anadolu'dadır; (4) İlk tarihçi Heredot değil, Bilge Atung Ukuk adlı bir Türk komutandır; (5) Roma ve Pekin'i Türkler kurdu; (6) Okulu ve üniversiteyi ilk Türkler kurdu; (7) İstanbul Bizans ile başlamadı, binlerce yıl önce Türkler kurdu; (8) 1071 tarihi Türklerin Anadolu'ya ilk değil, son geliş tarihidir; (9) Pontuslulardan 1,300 yıl önce Karadeniz'de Türkler vardı; (10) Türkler, Batıya demokrasiyi ve seçimi götürdüler. Kendini bununla sınırlı tutamayan Tarcan hız kesmedi; 'Kürtler, Türk'tür. 'Kürt' kelimesi, 'yönetim müsaadesi' anlamına gelen Öztürkçe bir kelimedir' dedi. Atatürk'ün 'tarihi yazmak yapmak kadar önemlidir' sözünü hatırlatan Tarcan, batılı güçlerin Türkiye'yi güçten düşürmek için Türkleri tarihten silmeleri gerektiğini anladıklarını iddia etti. Tarcan'a göre Batılı Mısırologlar, hiyerogliflerin Öntürklerden bahseden kısımlarının özellikle okunmadığını iddia etti.

Gendini der ki:
Tarcan kardeşim, unuttuğumuz milli bilincimizi güneş dil teorisini aratmaz şekilde yeniden hatırlattığın için Bilge Tonyukuk senden razı olsun. Ben ki isminizi ilk gördüğümde, 'Tarcan'ı İngilizce telaffuzu ile 'Tarkan' olarak okumuş ırktan uzaklaşmış bir gariptim. Bu güzide bilgilerle beni şereflendirdiğin için izin ver sana bir tavsiyede bulunayım: git Türk Tarih Kurumu başkanı ile tanış ol. Ne de olsa aynı kaba ediyorsunuz. Bu şaşmaz bilginle onunla bir halef-selef ilişkisine girersin, sen de yolunu bulursun, o da...

Eyvah yağmur yağıyor, öldürülebilirim!

Karadeniz insanın suç işleme eğiliminin iklim şartlarına göre değişkenlik gösterdiği tespit edildi. Rize valisi Kasım Esen, yaptırdığı araştırmanın sonuçlarını şöyle duyurdu: "..Kasten yaralamalar ve cinayetle sonuçlanan şahsa karşı suçlar incelendiğinde, kendi başına coğrafya önemli bir etkendir. Yeryüzü şekli, toprak ve bitki örtüsü, akarsu, göl ve denizler, tarım ve ekonomi de etkendir. Suçların dağılışında iklim önemli rol oynar." Vali'ye göre basınç arttığında, insanların sinirlilikleri artmakta bu da suç işlemeye neden olmakta. Vali basın toplantısını şunları diyerek sonlandırdı: 'Rize Valiliği, Doğu Karadeniz coğrafi şartlarında görülen sorunların çözümü konusu ile suçluluk oranlarının düşebileceğini değerlendirmektedir'

Gendini der ki:
Sayın Vali'm, affınıza sığınarak, dediklerinizden bir bok anlamadığımı söylemek zorundayım. Araştırmayı suç oranındaki artış üzerinde temellendirip işi nasıl meteorolojik şartlara bağladınız anlamış değilim. Doğu Karadeniz bölgemizdeki iklim şartları 10 sene öncekinden daha mı farklıdır şimdi? Yoksa bu artışın nedeni de mi küresel ısınmadır? Basınç artışı diğer coğrafi bölgelerde de gözlenmekte ve hatta bu değişim nispi olarak o bölgelerde daha fazla olmaktadır. Oralarda suç oranlarının o denli artmaması ne demektir? Sizi de 'Karadeniz insanı delikanlıdır, tez canlıdır, çabuk sinirlenir' diyen Nihat Genç'e havale ediyorum...

Çizimler: FATİH

Chavez de Top Model sever

Fransa başbakanı Sarkozy ile uzun süre gözlerden uzak tuttuğu sevgilisi Carla Bruni, geçen hafta medyanın gözlerinden ırak bir yerde evlendiler. Kamuoyunu uzun süre meşgul eden bu ilişkinin başkan-top model birliktelikelerinin ilk aşaması olduğu ortaya çıktı. Venezüella'ya gezmeye giden Naomi Campbell'in Chavez'e gönül kaydırdığı, Chavez'in de buna karşı kayıtsız kalmadığı magazin basınına bomba gibi düştü. Çiftin çevresindekiler, bu ilişkinin her an daha ciddi bir boyuta taşınabileceğini konusunda hemfikir.

Gendini der ki: Yahu bu iktidar ne menem bir şey ki yeryüzünün en fevkalade güzelliklerini kendine çekebiliyor? Valla ben de talibim iktidara. En yakın seçimlerde Kadıköy'de Ufuk'la beraber meclise adayım. Sloganımı bile buldum; Meclise Ufuk, bana top model gerek! Her neyse Chavez birader, kimsenin ilişkisinde gözümüz yok: Yakışıklısın, çok çekicisin, Naomi Abla tostunu yesin. Alemde teksin, değişilmezsin, Chavez sen bizim her şeyimizsin! Maraba televoleh...

Muz isteyen polise taş atsın

DTP'nin çağrısı ile Adana'da toplanan 'Edi Bese' adlı yürüyüşe 750 kişi katıldı. Yaklaşık 300 çevik kuvvet ve özel harekat polisinin geniş güvenlik önlemleri aldığı yürüyüş Dağlıoğlu Polis Merkezi'ne ulaşmadan durduruldu. Polisin dağılmaları yönündeki uyarılarına karşı grup polise karşı direnişe geçti. Bu sırada polisler ve panzerler taşlandı. Yürüyüşe katılan çocukların bir seyyar muz satıcısının etrafını sarması üzerine Çevik Kuvvet amiri 10 kilo muz alıp çocuklara dağıttı. Eylemin dağıtılmasında bu muz dağıtılma olayının etkisi olduğu konusunda birçok kişinin hemfikir olduğu gözlendi. Olay sırasında bir çok çocuk ezilme tehlikesi geçirdi.

Gendini der ki:
Eylemin muz talebiyle ilgili olup olmadığını bilmiyorum ama yüce Türk polisinin bu insani davranışı karşısında benim iki gıdım aklım ancak şu sonucu çıkarabiliyor: Kolluk güçleri strateji değiştirmiş herhalde, eskiden taş atana bomba atıyorlardı; şimdi muz veriyorlar. Öyleyse aha da bu benim tespitimdir; 'Canınız muz istiyorsa, polisi taşlayın!'

Enerji Bakanlığından En-Ver kampanyası

Enerji Bakanı Hilmi Güler, topluma enerji verimliliğini anlatabilmek için, En-Ver adlı bir çizgi karakter yarattı. Yakın zamanda En-Ver'in rol aldığı çizgifilmler TV'lerde dönmeye başlayacak. Güler, En-Ver için "oğlum gibidir" dedi.

Gendini der ki:
Hilmi Bey, evlat hasreti çekiyor onu anladık. Şu günlerde iki gıdım su varken böyle idare ederler. Yarın ne olacak Hilmi bey? O zamanda film mi çekeceksiniz holivutta? Siz başlamadan söyleyelim. O iş yapıldı. Zaten Dilaverin dediği gibi, bu hızla tüketmeye devam ederseniz, bir dünya kalmayacak! Hem senin En-Ver'in varsa bizim de Dilaver'imiz var. Dilaver mahallenin çocuğu, ona soracak olursanız En-Ver'i de tanıyor. Tam aşağıda. Anlattı. Susmak bilmedi. Görseniz yerinde duramıyor. Yerseniz! Biz yemedik sizin veledi söyleyelim.

Ben Enver'i tanıyom. Yukarı mahalleden. Top oynamak için yukarı mahalleye giderdik. Beton sahaya. Bu geldi yanımıza 'abi bende oyniyim' diye. Oynattık. Bi kere. Hilekar, mızıkçı bi insandı. Babası zengin. Topu vardı bi tane. Benim topum yoksa bile her oyunun hadisiydim. Bunun Topu varsa bile oyuna almazdık. Gevşek çünkü. Artis'in tekiydi. Cebinde hep parayla gezerdi. Millete gazoz ısmarlardı. Gene kimse sevmezdi. Ben de sevmezdim. Onun için böyle oldu. Büyüyünce bakan olcam derdi. ne bakanı lan derdim. Işık bakanı derdi. Karnı tok ya. Nerde gereksiz bi iş var. Bu gider onu yapar. Gereksiz bi çocuk ya, kimse bunla oynamazdı. Şimdi artis oldu. Biliyom. Kıskanırdı beni. Çenemde bi tane sakal çıktı diye bana abi derdi. Sakalı çıksın diye ne yapcanı sordu bana. Bende sarımsak sür dedim. Çıkar sakalın. Geçen gastede baktım daha köse. Enerji verimliliği konusunun maskotu olmuş. Olur tabi. Ondan salağını bulamazlar. Hem de verimli bi insan gibi duruyo. Verir. Benden alır onlara verir. Yemiş yemiş sıçmamış ya. Verir anca. Beni böyle traş bi mevzuya maskot yapacaklar var ya döverim hepsini. Buradan Enver'e seslenıyom. Olum bak devlet seni kullanıyo. Maşa yapıyo. Çünküm, Dünyanın her yerinde savaş var. Dev gibi faprikalar var. Bok üretiyolar. Eşek kadar bacalardan ejderha gibi dumanlar çıkıyo. Misal babamın çalıştığı fabrika. Sahibi çocukken Enver gibi biriymiş işte. Fabrika Plastik üretiyo. Plastik dediğin ne ki. Bi sürü bok püsür sarıyolar o plastiğe. Bana plastik kağıtta şeker lazım değil abi. Şekeri plastiğe saracam diye hayvanları ağaçları zehirliyolar. Millet kanserden veremden kırılıyo. Lazım değil. Eski sevgilim Ayşe kanser ya! Karadenizden göçmüşler. Niye. Of of. Canım yanıyo aklıma gelince. Dumandan. Hem de plastik yapmak için çıkan dumandan. Ben mesela plastiğe sarılı şeker çukulata yemiyom. Anam akide yapıyo. Kahke yapıyo. Onu yiyom. Adilere bak ya. Yemem. Zaten sade çukulata da değil. Enver millete enerjiyi verimli kullanın falan diyo. Enerji kömür falan değil bence. Evi ısıtmak için kullandığımız zavallı kömür odun

falan değil. Cumurbaşkanları, komtanlar falan tank yapıyo, silah yapıyo. Odunu kömürü onlar bitiriyo. Bizim yaktığımız kömürden ne olcak. Kendilerine baksınlar. Bizim evde bikaç çuval kömürle bi kış geçiyo. Komtanlar, bi tank yapmak için, bi kaleşlikof yapmak için bin araba ağacı kesiyolar. Sorada o tanklarla silah sıkıyolar. Bu Enver hıyarı gibi olmayan kardeşlerim ölüyo. Enver gibiler mamayla sütle besleniyo. Diğerleri Afrikanya da, Irakta filan mesela zavallı kara kuru çocuklar aç. Bizim evdeki ampulu kısınca onlar doyacak mı? Yok. Bizim ampulu kapatınca daha büyük tanklar yapacaklar Enver gibi sarı çocuklar iki çukulata daha yiycek. Biz daha az su içince, anam, benim donumu elinde değil makinede yıkayınca yemek yiycekmi onlar. Yeseler, yiyceklerini bilsem donumu kirletmem. Gerekirse don giymem. Hehe. Anamda sevinir. Ama yok. Bizim bi bardak suyumuza tükürücekler. Yarın verimlilik diye nükleer ampul yapar bu ampuller. Ben biliyom. Enver bilmiyo. Nükleer ampul demek nükleyer bomba demek. Okula gitmiyom artık ama gittiğim zaman kitapta bakmıştım. Caponyada Hiroşima diye bi yere kolum kadar nükleyer bomba atmışlar. Daha da atarlar. Onun için bu tantana. Toprak bitti. Su bitti. Güneş bitti. Küresel ısınma çıktı. Küreyi ben ısıttım sanki. Bu parıldak Enver ısıttı. Beni yarın askere gönderecekler ısıttı. Enver yedikçe yedi. Sonra benim hakkımı da yedi. Daha da yiyecek. Onun için bu hikaye. Dünyanın kalanıyla yetiştiremiyorlar Enverin boğazına yemek. Bizim suya dikmiş gözünü. Yemekten patlayacan oğlum. Bırak benim ampulun peşini. Yoksa dediğim gibi bizim lambadan ne olcak ya! Bak daatma abi, bi de ateş böceği koymuşlar Enverin yanına. Işıklı ışıklı. Bi onun yüzü parlıyo bi böcek. Hastayım ben o böceğe. Böceklere sorun onu da. Hayvanat alemini de Enver gibi kullanıyolar. Bulursanız böceklere sorun. Sıcaklık yayıyo sözde. Ama benim evde götüm donuyo. O ışık saçıyo. Yalancı. Abi yazma bunu bak. Babam kızıyo pis konuşunca. Böyle dedim diye içlenir. Oğlumu sıcak tutamadım diye saçları beyazlar. Ben biliyom babamın suçunun olmadığını, hep bu Enverin babası... ha? Girmiyimmi o meseleye. Hehe. Peki! O zaman, son olaraktan eski arkadaşım parıldak Envere bi meşaj gönderecem. Enver olum adilik yapma, yemezler. Ben biliyom senin gibileri. Gördüğüm yerde kıracam çeneni. Bırak bu işleri lan.

Bir Mülteci'nin Laneti

İlk sayımızda, kapitalizmin vebali olarak, sınırların arasında sıkışan ve bu halleriyle iktidarları tehdit eden mültecileri, onların lanetini, genişçe ele almıştık. Bu sayımızda ise, onlardan biriyle konuştuk. İsmini vermek istemediğimiz için X diyoruz ona ama belki de isminin yerine X kullanırken farkında olmadan bir tercih yapıyoruz. Hikâyeleri birbirinden farklı olsa da kimi yerlerde kesişen, dünya üzerindeki milyonlarca meçhul mülteciden biri o. Fakat asıl önemli olan, biz her ne kadar ona X demiş olsak da onun kendisini var etme mücadelesi.
X, Kerkük'ten kaçıp Türkiye'ye sığınmış ve üçüncü bir ülkeye gönderilmek için BM'ye başvurmuş, yıllardır da başvurusunun sonuçlanmasını bekleyen bir mülteci. Bizi karşılaştıran onun mülteci oluşu olsa da konuştukça fark ettik ki o hem bir Iraklı Türkmen, hem iktidarları ve sınırları var oluşuyla lanetlemiş bir mülteci, bunlardan öte, müzisyen ve inatla kendisini arzuladığı gibi var etmeye çalışan, çabalayan biri.

Aşağıdaki satırlarda okuyacaklarınız bir söyleşi havasında olsa da asıl istediğimiz onun kendisinin hikâyesini kendi istediği gibi anlatmasıydı. Umarız bunu başarabilmişizdir…

Hikâyeni kısaca da olsa anlatabilir misin?
Hani ben gözümü açtım savaşla, savaşta doğmuşum zaten… İlkokula gittiğimde savaş başladı. '91 körfez savaşı. Sokakta vurulmuş, ölmüş insanları gördüm. Saddam'ın zulmünden dağa kaçtık. Süleymaniye'ye geldik. Süleymaniye'de binlerce insan bir ilkokulda kalmıştık. Sonra kimyasal tehlikesi. Saddam oraya kimyasal atacak diye dağlara çıktık. İran'da bir kampta kaldık. Sene 91, 92. Sonra tekrar Kerkük'e döndük. Orda okuluma devam ettim. Okulda öğretmenler dövüyorlardı öğrencileri. Bende onlardan biri idim. Sinirli adam; mesela dersimi çalışmıyorum, kafam almıyordu artık. Baas Partili idi müdür. Küçüktüm. Küçük yaşta bir insandan ne beklersin savaşa karşı. Korku içindeydim. Annemi kaybedeceğim, babamı kaybedeceğim, akrabalarımdan birisi ölecek, ailemden birisi ölecek korkusundaydım. O yaştaki psikoloji yani. Sonra dağlara, hep böyle kaçak, nasıl söyleyeyim; Irak'tan İran'a geldik dağlardan. Kaçakçılara para verdik zamanında. İran'da yakalandık, tekrar Irak'a sınır dışı edildik. Sonra tekrar İran'a gittik. İran'dan bu sefer Van'a geldik. Bir keresinde Van'dan da sınır dışı olmuştuk. Bu '96 senesi idi. Bak onu hatırlamıştım. Şimdi hatırladım. Sıraya dizilince düşünceler insanın aklına geliyor. Van'dan sınır dışı edilmiştik o senelerde. Sonra tekrar İran'a geldik. İran'dan dayımın oğlu ile tekrar Van'a geldik. '98 senesinde, annemler İran'da kaldılar. O zamandan beri hep böyle, doğduğum günden beri kaçak. Daha doğru dürüst bir sigortam yok, kimliğim yok, bir güvencem yok.

Van'da nasıl bir hayatın oldu?
Van'da ağabeylerim vardı. Onlar da BM'ye başvurmuştu, mültecilerdi. Dayımın oğlu vardı. Orada Van'da ağabeyim çalışıyordu. Ben de bir mağazaya girdim. Mağazada çalışmıştım.

Kaçak mı çalışıyordun yoksa yasal olarak çalışma İznin var mıydı?
Hayır, o zaman Van Emniyet Müdürlüğü'ne gidip imza atıyorduk. Kaçak değildik o zamanlar. Bu anlattığım olay '98 de oluyor. Orada bir mağazada çalışmıştım. Otelde kalıyorduk, kendi paramızı kendimiz veriyorduk. Van'da yedi, sekiz ay kaldık sonra kabul gelmeyince İstanbul'a geldik. İstanbul'da çalışmaya başladım. Sonra da annemler Van'a geldi. Annemle babam iki seneye yakın Van'da kaldılar. BM'ye başvurdular. Bir sene, bir buçuk sene bekledik. Annem hasta idi; yani acil gitmesi gerekirken, beklettiler. Annem orada vefat etti. Şu anda mezarı yok, çünkü yapmadılar, yapılamadı işte toprak olarak kaldı sadece, kayboldu. Yani bunların hesabını kim verecek. BM mi, Türkiye Devleti mi?

Ailen şu anda nerede yaşıyor, neler yapıyorlar?
Babam şu anda Irak'ta, geri döndü ikinci evliliğini yaptı. Şu anda orada yaşıyor. O da hasta. Hastalandı, şeker hastalığı. Felç oldu. Biz altı kardeşiz. Bir tane ağabeyim Almanya'da, bir tane ağabeyim İsveç'te, bir tane ablam İstanbul'da. İstanbul'daki ablamın kabulü geldi. Amerika'ya gidecekler. O da çocukları sayesinde. Ablam ikiz doğurdu. Bir tanesi spastik; o çocuk hasta olduğu için kabulleri geldi. Bir tane ablam da Irak'ta şu anda. Ağabeylerim kendi istekleri ile gitmişlerdi yurtdışına, ablam gidemedi. İki tane ağabeyim kaçak yollardan gitmişlerdi. Yunanistan üzerinden. BM falan göndermemişti onları.

Onların yanına gitme gibi bir şansın var mı?
Ya işte onu söylüyorum ben. Benim bu Türkiye'de yapabileceğim hiçbir şey yok, yani kalmadı. Yurtdışına gitmek istiyorum zaten. Gidip orada müziğimi yapmak istiyorum. Müzikle uğraşıyorum. Türkiye'de yapamıyorum. Yapsan da ne kadar yapabilirsin, imkân yok.
Daha sonra İstanbul'a geldin galiba. İstanbul'da neler yaptın, nasıl yaşıyorsun? Bir de BM'ye yaptığın başvurun var sanırım.
İstanbul'da Arapça tercümanlık yaptım. Sonra işten ayrıldım. Sokak müzisyenliği yapıyordum, Beyoğlu'nda. Polislerden baya bir şiddet gördüm; 'Kaldır' diyorlar, kılıfıma tekme attılar. Araba ile kılıfımın üstünden geçiyorlar. Dönüşte tekrar 'Ben demin buradan araba ile geçerken, kılıfına bastım, şimdi niye kaldırmıyorsun?' diyor. Coplarla saldırdılar bana, dövdüler. Ayrıca duruyorum böyle, aldılar beni karakola götürdüler, karakolda beklettiler. 'Senin niye kimliğin yok, niye böyledir…' bir sürü böyle olaylar oluyor polislerle. Önceden oturma iznim vardı.

Van'dan giriş yaptığında mı aldın oturma İznini?
Hayır, İstanbul'da. Üç aylık aldım ilk önce [belgelerine bakarak], 2004'te vermişler, onikinci ayda. Ondan sonra altı aylık verdiler; 2005'in onikinci ayından 2006'nın beşinci ayına kadar.

Irak Türkmen Derneği'nden 100 milyon para istiyorlardı oturma izni için. Irak Türkmen Derneği bizi emniyete gönderiyordu. Oradan da ayrı bir para alıyorlar, 70 milyon küsür. Param olmadığı için gitmedim ben derneğe, almadım da oturma iznini. Zaten pasaportum da yoktu. Pasaport istiyorlardı ilk başta; oturma iznini pasaportsuz değiştirip X [Kendi seçtiği ad, E.N] yapmıştım. Emniyete gittiğimde bana 'Ankara'ya gideceksin' dediler üstünden baya bir zaman geçmiş çünkü 'Ankara'ya gidip Dikmen'de Emniyet Müdürlüğünün Yabancılar Şube Daire Başkanlığı'na dilekçe yazacaksın, oradan emniyete mektup gelecek, emniyetten işini halledeceğiz biz' dediler. Tabi ben Ankara'ya geldim. İlk önce Birleşmiş Milletlere başvurdum, Dikmen'e gitmedim. Aklıma öyle bir şey geldi. Herkes mesela Iraklılar o sıralar BM'ye gidiyordu. Türkmen arkadaşlar bana gidebilirsin, başvurabilirsin demişlerdi. Ben buraya geldim Birleşmiş Milletlere başvurdum. İçeri girdim bana bakıyorlar, bakıyorlar kimlikte isim farklı, pasaportta farklı. 'Niye' diyorlar 'Böyle farklı. Sen kimsin? Irak'lı değil misin yoksa?'. Sorguya aldılar beni, Birleşmiş Milletlerden iki kişi. Her neyse ben anlattım olayı. Dosya açtılar bana. Bir kâğıt yazdılar, Van'a göndereceklerdi. 'Zamanında kaçak gelmişsin Türkiye'ye, geldiğin şehir hangisi ise oraya gitmen gerekiyor, orada kampta kalacaksın' dediler ama ben 'zamanında geldim ben Birleşmiş Milletlere başvurdum. Kabulüm gelmedi. İstanbul'a geldim. İstanbul'da oturma izni aldım. Şimdi de süresi geçmiş, süre almam lazım' dedim, o zaman avukat bana 'Alabiliyorsan süreyi İstanbul'da kalabilirsin' demişti. Hem benim ablamlar da İstanbul'da. Kanunda, birinci dereceden yakın akraban, mesela ablan ağabeyin, birileri varsa kaldığın şehirde onlarla beraber kalabilirsin yazıyor. Sonuçta Ankara'dan bana bir kâğıt verdiler. Dikmen'e gittim, emniyete, dilekçemi yazdım. Durumu anlattım, isim soyadı değişecek, doğum tarihi değişecek, oturma izni almam gerekiyor dedim. 'Bekle' dediler. 'İstanbul'a mektup göndereceğiz. Bekliyorum. Üç ay dediler. İşte bak şu kâğıt. 5 Haziranda Ankara'da Birleşmiş Milletlere başvurmuşum. 5 Haziran itibaren hala bekliyorum. Aradım birkaç kere, 'Bu numarayı ara' dediler. Yok, üç ay dediler, üç ayı bekledim. Üç aydan sonra yılbaşına kadar dediler, hala bekliyorum. Şu anda ne oturma iznim var, ne Birleşmiş Milletlerden bir cevap geliyor. BM çalış diyor. Çalışma iznim yok, oturma iznim yok. Barakada kalıyorum. Vakfa ait bir yerde kalıyorum. Harabe idi ben kendim yaptım, düzelttim. Su yok, elektrik yok içinde.

Bu senin ilk başvurun mu BM'ye?
Bu benim ikinci başvurum BM'ye.

Peki, bu başvuru süreci nasıl işliyor?
Şimdi BM dilekçede her şeyi doğru söyleyeceksin, yani tarihleri falan yanlış söylemeyeceksin diyor. Ben ilk geldiğimizde, Van'da BM'ye her şeyi doğru söylemiştim. O dilekçem neden kabul olmadı? Ben her şeyi doğru söylerken, savaştan kaçtığımı söylerken niye kabul olmadı! Yalan söyleyenleri gönderiyorlar, mesela hiçbir siyasetle ilgisi yok, maddi sıkıntıdan Irak'tan kaçmış, gelip burada ben savaştan kaçtım diyor, onları gönderiyorlar. Ben kaldım. Şimdi bir de şu var; aradan bayağı bir zaman geçmiş, ben de küçüktüm hatırlamıyorum tam seneleri. Dilekçeme yazdım ama hep eksik yazmışım tarihleri. İkinci dilekçede tarihleri eksik söyledim hatırlamadığım için. Şimdi mülakata çağırsalar belki hatırlamayacağım. Tamam, 98'de giriş yapığımı hatırlıyorum. Mesela okulu hangi tarihte, hangi sebeple bıraktın diye sormuşlar. Yazdım ben de onları. Mesela okul hangi ayda açılıyor, altıncı ayda mı? Onikinci ayda mı bitiyordu. Öyle bir şeydi. Yani onları yazmıştım. Ama önemli olan bir şekilde süsleyip sunanların dilekçesinin kabul edilmesi. Şans mı diyeyim artık; şans oluyor herhalde.

Bir Mülteci'nin Laneti

10. sayfadan devam

Daha ikinci mülakata çağırmadılar, sekiz ay geçti üstünden. Bir kez girdim, formu doldurdum. Arayacağız dediler sekiz ay geçti üstünden hala aramadılar. Yani ben onları aramasam hani o zenci çocuk vardı ya neydi ismi? Festus Okey. Festus Okey gibi ölebilirdim de. Ki Taksim'de öyle şeyler de atlattım. Polisler durduk yere dayak atıyorlar, baskın yapıyorlar. Ara sokaktan geçiyorum arkadaşlarımla beraber, çeviriyorlar, pataklıyorlar. Tipten dolayı sırf. Beni de diğer şeylere benzetiyorlar, bana torbacı diyorlar, uyuşturucu kullanıyorsun diyorlar. Polisin bana söylediği şey; 'torbacı', ki söylemiştim de yani ben zamanında uyuşturucu da kullandım dilekçemde de yazmıştım, kullandım, bıraktım.

BM'den kabul geldiği zaman seni belli bir ülkeye mi gönderiyorlar yoksa kendin gideceğin ülkeyi seçebiliyor musun?

Üç tane ülke var: Amerika, Kanada, Avustralya. Bu üç ülkeden birisine gönderecekler, ama Kanada'ya gitmek istiyorum. Çünkü dayımlar var orada. Onlar BM sayesinde gittiler. Dayımlar, dayımın oğlu var, akrabalar var. Oraya gidersem daha iyi olur. Amerika'ya gitsem zorluk çekeceğimi biliyorum.

Başvurun kabul edilir ve üçüncü bir ülkeye yerleştirilirsen ne yapmayı düşünüyorsun?

Beklentim dil öğrenmek, orada zaten okula gönderecekler. İngilizceyi öğrenip.... Pek bir şey yapmak istemiyorum. Müzik yapmak istiyorum. Müziğimle artık bunları sakin kafayla yazmayı, eğer maddi durumumda olursa bir karavan alıp, doğada müzik yapmayı planlıyorum kafamda. Hayatımı ne bileyim savaşları anlatarak; barışı çağrıştıracak şarkılar söyleyerek geçirmek istiyorum. Kafamda bu var yani planım.

Başvuru sürecinde ya da maddi olarak destek sağlayan kuruluşlar var mı?

Helsinki Yurttaşlar Derneği'ne gitmiştim. Beni yardım alabileceğim bir yere gönderdiler. O yerde kapıda bir amca 'yardım vermiyorlar, açık çıkmış. Orda çalışanlar, Irak'tan ya da artık nereden geliyorsa, gelen yardımları cebe indirmiş' dedi. Caritas'tı yerin adı. İtalyanlar el koyacakmış olaya. Sonra ben bunu Helsinki Yurttaşlar Derneği'ne söyledim. Güldüler.

Türkiye'de mülteci dahi olsalar Türkmenlerin farklı bir statüsü var gibi. Senin hiç ilişkin olmadı mı diğer Türkmenlerle?

Var evet, Ankara'da bayağı var. Yer de veriyorlar, okulda, üniversitede, kanalları da var Türkmeneli TV. Ben hiç girmek istemedim. Bir kere bana dernekte 'gel albüm çıkaralım, sana müzik yapalım' demişlerdi. Şarkılarda hep faşist şarkılar olacaktı. Tamam, gelirim dedim. Gidiş o gidiş. Bir daha da işim olmadı. İlk geldiğimden beri onlara karşı tepkim bu şekildeydi. Çünkü sahtecilik, yalan gördüm onlarda. Ama tabi belki ben o zaman sezilerimle düşünüyordum. Belki bende bir sorun vardı onlara karşı. Ama bir albüm yaparsam Kerkük'ün Zindanını okurum, bir şarkı söylerim Kerkük için.

İstanbul'da diğer mültecilerle ilişkilerin var mı?

Var şu anda İstanbul'da ama onlar çalışıyorlar, belli sisteme geçmiş çalışıyorlar. Uyum sağlıyorlar. Ben sağlayamıyorum uyum. Bir de tipimden dolayı çalışamıyorum. Ben müzisyen olduğum için kendime öz bir tipim var. Buna da işverenler çok karışıyor. Sakalıma saçıma.... Polis de karışıyor, işverenler de istemiyorlar böyle bir şey. Şu anda mesela hayatım burada daha da tehlikede. Irak'tan kaçmışım, oradan savaştan kaçmışım. Bir sürü tehlikeler atlatıyorum burada da. Kafamıza silah da dayandı mesela gitar çalarken Beyoğlu'nda, Oda kule'de. Adamın biri geldi kafama silahı dayadı, hiçbir şey yok ortada. 'Kalkın lan!' falan diyor, silahı dayıyor kafama.

Mülteci olarak müzikle uğraşmak yerine başka işlerde çalışsaydın hayatının daha farklı olacağını, sana daha farklı davranılacağını düşünüyor musun?

Yok, zannetmiyorum, ya benim bir kere zaten kalbimde bir yara var. O hiçbir zaman iyileşmeyecek. Sadece ne bileyim kendimi avutacağım herhalde. Ben daha çok insanların, polisin, devletin ya da BM'nin yaklaşımının değişeceğini düşünüyor musun diye sormak istemiştim?

Çalışma açısından biraz rahat olabileceğine inanıyorum. Tabi gözetim altında kalacağım, zaten herhangi bir örgüte katılamazsın orada. Kapitalist sistemin içinde kalacaksın, mahkûm kalacaksın. Ama dediğim gibi pasaportu alınca o sistemin içinde değil de gidip müzik yaparım falan diye düşünüyorum. Yani belli bir şey istemiyorum, gidip orda çalışmak gibi.... Yapabileceğim tek bir şey var o da müzik. Müzikle anlatabilirim. Mesela Iraklı bir heavy metal grubu var, onlar da yeni geldiler, başvurdular BM'e. Bekliyorlar. Tabi ben onlardan önce başvurmuştum. Belki onlarınki kabul olur, gönderirler. Ama benim bir grubum yok, olmadığı için de saygı duymayacaklar müziğe. Tabi arkadaşlarım aynı zamanda bunlar benim.

Muhatap olmadığın bir savaştan kaçmışsın. Karşına sürekli sınırlar çıkmış. Şu anda sınır senin için ne ifade ediyor?

Benim için artık sınır öyle bir şey oldu ki sınır tanımamaya başladım. Sınır olmasın diye düşünüyorum. Geldim böyle hep, ne bileyim hep başka ülkelerde yaşadım. İran'da olsun Türkiye'de olsun. Mesela Bulgaristan'a kaçtım. Bulgaristan'da yakalandım. Sonra işte attılar bizi Türkiye'ye. Başka ülkelerde, tanımadığım yabancı ülkelerde....

Röportaj: İLKAY

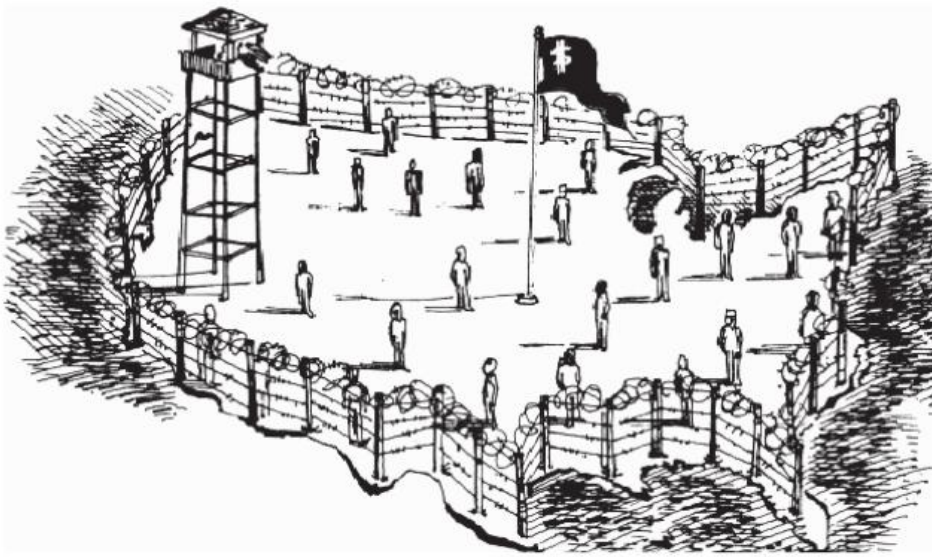

Profesyonel Savaş Ve Global Vicdan

Şirket adlarını ve cürümlerini sayıp dökmekten ve küfür saydırmaktan daha fazlasını istiyorsak, üstelik Ortadoğu'daki işgal vesilesiyle 'orantısız savaş'ın uluslar arası politikadaki lavabo açıcı işlevini irdeleyeceksek 'duyurucu' davranışından olabildiğince uzak durmak gerekiyor.

Geçen yazımda paralı asker timlerinin orantısız güç kullanımı performansına Bağdat'tan iki örnek vermiştim. Yayalar, otomobiller, otobüsler yani hareket halindeki canlı cansız her şey taranmış ve malumun ilanı olacak biçimde, silahlı 'teröristler' e niyet edilmişken silahsız siviller 'ölü ele geçirilmiş'ti.

Özel güvenlik şirketlerinin üç hafta arayla medyaya gündem olan bu iki sansasyonel vukuatına yakından bir bakış kendi başına çok şey açıklamaz. Zira sansasyonel görsel malzeme, ağaca bakarken ormanın gözden kaçmasına da sebep oluyor. Güvenliğin küresel pazarı son yirmi yılda yüzde 800 genişlerken, sanıyorum her yatırımcısının 'yüzünü güldürmüştür'.

Eğer ortam, 'huzur ve barış ortamı' ise mağazalarda, marketlerde, kampüslerde, otogarda ve her nevi gişede, turnikede yalnızca küçük tabancalara ve caydırıcı hafif ekipmanlara sahip ciddi ve mesafeli elemanlarına rastlanır güvenlik sektörünün. Irak'ın işgal sonrası aldığı hali siyaseten ve diplomatik olarak kısaca tarif etmekte kullanılan yaygın terimse 'belirsizlik ortamı'dır. Böyle bir 'belirsizlik ortamı'ndaysa kontrol daha 'ciddi' bir iştir. İşgalin sürdüğü, silahlı çatışmaların bitmediği Irak gibi ülkelerde, güvenlik şirketleri, 'özel risk yönetimi' yaptıklarını söylerler.

Saddam dönemini kapatan ve onun neredeyse tüm kurumlarını dağıtan işgal şimdi, Irak ordusunu yeniden kuruyor. Kurulan yeni Irak ordusunun ve Amerikan ordusunun her yeni jenerasyonunun bölgedeki eğitimini bu özel askeri şirketler üstleniyor. Operasyonel destek sağlanması, askeri eğitim ve güvenlik hatları oluşturulması gibi ihaleler aldıkları diğer ülkeler de hesaba katıldığında kimilerinin aylık geliri 1 milyar doları aşıyor. Farklı şirketlerin geçen yılki toplam geliri 135 milyar dolardı.

Güvenlik pazarının kurulduğu 'belirsizlik ortamları'nda şirketler askeri malzeme ve ekipmanı rahatça sınırdan içeri sokabilirler. Özel bir izne ihtiyaçları yoktur. Uluslar arası savaş hukukunun her nevi yaptırımından özenle muaf tutulan, korunup kollanan bu bebeğin aşırılıklarının soruşturulması bugüne kadar hiç kolay olmadı. Burada diplomatik ya da siyasi anlamdaki teknik sorun suçlayabileceğiniz herhangi bir hükümetin bulunmaması.

Batı demokrasisi işgal çanağından beslenmeye ara vermez, ama bu sırada ellerini ve ağzını da kirletmez. Blackwater ve muadili profesyoneller, Batı demokrasisi global vicdanını ferah tutabilsin diye kirlenen kiralık ellerdir, bu yüzden bu kadar ortalıktadırlar. Milyar dolarlık aylık maliyetlerinin karşılanması için yapılması gereken, sol cepten taşan birkaç kalın destenin aynı pantolonun sağ cebine sığdırılmasından ibaret, her ay yinelenen basit bir ritüeldir.

Bu noktaya kadar savaş çetesini anlattığımız işgalin diğer cephesinde, 3 bölgesel özerk yönetimle idare edilen Irak'ın yeniden inşa edilmesi projesi var. Petrol gelirlerini büyük ölçüde ve 35 yıllığına uluslar arası petrol devlerinin vesayetine bırakacak yeni petrol ve doğalgaz yasası ile petrol üretim sınırını kendisi belirleyemeyecek hale getirilecek Irak'ın OPEC üyeliğinden çıkarılması ve bölgesel yönetimlerin petrol politikalarını bölgeler arası rekabeti yükseltecek biçimde kurarak üçe bölünmeyi tamamlayacakları öngörülüyor.

Kürdistan Bölgesel Yönetimi, Bağdat'ta bağımsız iş yapabilme özgürlüğünü kazandığı günlerde Barzani için, Bekne ve Zaho'daki rezervleri kastedilerek 'Türkiye olmadan o petrolleri satamaz' deniyordu. Kimi Türk girişimcileri 'Türkiye'ye göbekten bağlı bir Kürt Devleti' fantezilerini kamuoyuna lanse ederken, kimi Türk milliyetçileri, Türkmenlerin 'bir boru hattı'na, 'üç tane ihale'ye satılamayacağını haykırdı. Onların fantezisi, iktisadi aklın pozitif hümanizmacı inceliğinden yoksundu. Sonuna kadar militerdi. " Ordu Kerkük'e".

Tuhaf Şeyler Ülkesiyiz. KTV olarak bilinen, Barzani'ye ait kürt televizyonunu kuran Türk işadamı, CIA, MIT ve Barzani arası ilişkilerin odağındaki baş casus olmakla suçlandı. Roj TV'nin etkisini kıracağı umulduğundan Genelkurmayca da onaylandığını açıklayarak kendini aklamaya çalıştı. Şizofrenik düşünme, en büyük belalımız halini aldı. Bana kalırsa cevval medyamızın manipülatif manevralarının kesintisizliği hepimizi adım adım şizofreniye yaklaştırıyor. K. Iraktaki PKK kamplarına yönelik son hava operasyonlarının kafalara çakıldığı televizyon seanslarındaki porno üslup, bir bilinç, bir bilinçaltı bıraktı mı? bekleyip görelim.

İki yaz önce, İsrail'in önce Filistin'de sonra Lübnan'da yaptıklarını, PKK kamplarının bulunduğu K. Irakta yapmayı öneren bir dış politika fantezisine az kaldı tav oluyordu memleketim, kendisinin İsrail olmadığını unutarak. Bu sırada, K. Irak'ın o tür bir lokma değil, başka tür bir lokma olduğunu bilen yerli sermaye, şantiyelerini yakın Irak'a taşımıştı çoktan.

Köln güzel Sanatlar Akademisi mezunu "Sanatçı-mimar-müteahhit" bir Türk, Barzani'nin Başkanlık Sarayı'nı inşa etti. Tayip Erdoğan ve Mesut Yılmaz'ın ortak bir dostları da Orta Doğu'nun en büyüğü olan Erbil Havalimanı ve Özel Üssünü. Bir başkası benzer bir havalimanının Süleymaniye'de olanını. Doğramacı da Bilkent'in Talabani için olanını. "yatırım" cazibesi yaratan villalar, müstakil evler, lüks dairelerin olduğu çok katlı bloklar, toplu konutlar, yollar, bakanlık binaları, parlamento binası, bankalar, kapalı spor salonları ve dahi cezaevleri...

Kuzey Irak'ın geleceğini tuğla tuğla, ilmek ilmek inşa eden Türk inşacılar. İngilizcenin ortak dil olduğu lobiler, Karadenizli aileler, iş bağlantıları, milyar dolarlar ve milyar dolarlar, eski MHP'liler, mal bulmuş mağribiler...

Türk iş dünyasınca da, asker ya da sivil millici-militer cephece de durmaksızın politikasızlıkla eleştiriler AKP hükümeti kıyısında durduğu şizofreninin sesini, 'kervan yolda düzülür, kervan yolda düzülür..." diye kendi kendine durmadan fısıldayarak bastırmaya çalışıyor.

Batının pozitif hümanizmi karşısında Türk'ün atadan kalma hümanizminin elinden gelip gelebilecek budur.

Cemil Cahit Selimoğlu

Anarşizm Mümkün müdür?

Alexander Berkman
(Komünist Anarşizmin ABC'si, 21. Bölüm)

Hükümetin sizin varoluşunuzdaki rolü nedir? Yaşamanıza mı yardım ediyor? Sizi besliyor, giydiriyor, ve barındırıyor mu? Çalışmak veya oynamak için onun yardım etmesine mi ihtiyacınız var? Siz hastayken, doktor mu çağırırsınız yoksa polis mi? Hükümet size doğanın bahşettiğinden daha çok mu yetenek veriyor? Sizi hastalıktan, yaşlılıktan veya ölümden mi koruyor?

Gündelik yaşamınızı düşünün, göreceğiniz şey gerçekte sizin işlerinize karışmaya başladığı, sizi bazı şeyleri yapmaya zorladığı ve diğer şeyleri yapmanızı men ettiği zamanlar hariç, hükümetin gündelik yaşamınızda bir faktörü olmadığı olacaktır. Mesela, sizi vergiler ödeyerek kendisini desteklemeye zorlar, siz isteseniz de istemeseniz de. Size bir üniforma giydirir ve orduya katılmaya zorlar. Kişisel yaşamınızı işgal eder, davranışlarınız konusunda size emreder, sizi zorlar ve size buyurur, ve genellikle size canının istediği gibi davranır. Hatta size neye inanmanız gerektiğini söyler ve aksi şekilde düşünür ve davranırsanız sizi cezalandırır. Ne yiyip içeceğiniz konusunda sizi yönlendirir, bir itaatsizlik gösterdiğinizde sizi hapishaneye tıkar veya vurur. Size emreder ve yaşamınızın her safhasında size baskı kurar. Size kötü bir çocuk veya gardiyanın güçlü tokatını isteyen sorumsuz bir çocukmuşsunuz gibi davranır; öte yandan eğer itaat etmezseniz, sizi sorumlu tutar.

Anarşi altındaki yaşamın ayrıntılarını daha sonra düşünelim ve bu biçimdeki bir toplumda hangi koşulların ve kurumların var olacağını, bunların nasıl işleyeceğini ve bunların insan üzerindeki etkilerinin ne olacağını görelim.

Şimdilik ilk önce böylesi bir durumun mümkün olduğundan emin olmak istiyoruz, Anarşi deneyimlenebilir.

Bugünün ortalama bir insanının varoluşu nedir? Neredeyse tüm zamanınızı geçiminizi kazanmaya verirsiniz. Hayatta kalmakla o kadar meşgulsünüzdür ki yaşamaya, yaşamdan zevk almaya neredeyse hiç zamanınız kalmaz. Ne zamanınız kalır ne de paranız. Bir destek kaynağı, bir iş bulabilirseniz şanslısınız. Şimdi ve ardından gelen aylak/boş-zaman: işsizlik ve işlerinden atılan binlerce insan vardır, her yıl ve her ülkede.

Bu boş zaman gelir ve maaş yokluğu anlamına gelir. Üzüntüyle, yoksunlukla, felaketle, çaresizlikle ve intiharla sonuçlanır. Yoksulluk ve suç anlamına gelir bu. Yoksulluğun üstesinden gelmek için dayanışma evleri, düşkünlerevleri, ücretsiz hastaneler inşa ederiz, tüm bunlar bizim vergilerimizle desteklenir. Suçu engellemek ve suçluyu cezalandırmak için ise polisi, dedektifleri, Devlet güçlerini, yargıçları, avukatları, hapishaneleri ve gardiyanları beslemek zorunda kalan yine sizsinizdir. Bunlardan daha anlamsız ve gereksiz başka bir şey hayal edebiliyor musunuz? Yasa koyucular yasaları geçirir, yargıçlar bu yasaları yorumlar, çeşitli resmi görevliler bunu uygular, polis takip eder ve suçluyu yakalar, ve nihayet onu hapishaneye kapatır. Sayısız kişi ve kurum işsiz adamı çalmaktan korumakla ve eğer çalmaya teşebbüs ederse onu cezalandırmakla meşguldür. Sonra ona ilk olarak, onun yasaları çiğnemesine neden olan o eksiklikleri, o varoluş araçları bahşedilir. Kısa veya uzun vadede o salıverilir. Eğer bir iş bulamazsa aynı çalma, tutuklanma, yargılanma ve hapsedilme çemberine tekrar ve tekrar girer.

İşte bu düzenimizin aptal karakterinin kaba ama tipik bir gösterimidir; kaba ve işe yaramaz. Yasa ve hükümet o düzeni destekler.
Aslında gerçek yaşamın hükümetle hiç bir bağıntısı yokken, yaşamın ona ihtiyacı yokken ve de yasa ve hükümetin sızdıkları yerde yaşama engel olduğu halde, birçok insanın hükümet olmadan yapamayacağımızı düşünmesi garip değil midir?
'Ama yasa ve hükümet olmadan güvenliğe ve kamu düzenine sahip olabilir miyiz? Kim bizi suçluya karşı koruyacak?' diye sorarak itiraz edersiniz.

'Yasa ve hükümet' denilen şey gerçekte en kötü düzensizliktir [...]. sahip olduğumuz küçük düzen ve barış/huzur, çoğunlukla hükümete rağmen, insanların ortak iyi duygularından ve birleşik çabalarından ötürüdür. Hareket halindeki bir otomobilin önüne adım atmamanızı söylemesi için bir hükümete mi ihtiyacınız var? Brooklyn Köprüsü'nden veya Eyfel Kulesi'nden atlamamanızı emretmesi için mi hükümete ihtiyacınız var?
İnsan toplumsal bir varlıktır: tek başına var olmaz; topluluklarda veya toplumlarda yaşar. Karşılıklı ihtiyaç ve ortak çıkar bize güvenlik ve konfor sağlamak üzere belli düzenlemelere neden olur. Böylesi bir birlikte-çalışma özgürdür ve gönüllülüğe dayanır, hiçbir hükümetin baskısına ihtiyacı yoktur. Bir spor klüpüne veya bir dans topluluğuna katılırsınız çünkü hevesiniz o yöndedir, ve hiç kimsenin zorlaması olmadan diğer üyelerle işbirliğine girersiniz. Bilim insanı, yazar, sanatçı ve mucit kendi ilhamını ve karşılıklı çalışmasını arar. İtkileri ve ihtiyaçları onların en yüksek saikleridir: herhangi bir hükümetin veya otoritenin müdahalesi onların çabalarına köstek olur.

Tüm yaşamınız boyunca insanların işbirliği yapma, karşılıklı koruma ve yardım etme ihtiyaçlarına ve heveslerine rastlayacaksınız. Bu, şeyleri idare etmek ve insanları yönetmek arasındaki farktır; özgür seçim ile bir şeyler yapmak ile mecbur edilmek arasındaki farktır. Bu, özgürlük ile baskı, Anarşizm ile hükümet arasındaki farktır, çünkü Anarşizm zorla katılım yerine gönüllü işbirliği anlamına gelir. Müdahale veya düzensizlik değil ahenk ve düzen demektir Anarşizm.

"Peki bizi suça ve suçluya karşı kim koruyacak" dersiniz.

Bunun yerine kendinize hükümetin sizi onlara karşı gerçekten koruyup korumadığını sorun. Suçu oluşturan koşulları yaratan ve destekleyen hükümetin kendisi değil mi? Bütün hükümetlerin dayandığı işgal ve şiddet, hoşgörüsüzlüğün ve zulmün ruhunu, kin ve daha fazla şiddetin ruhunu yetiştirip büyütmüyor mu? Suç, hükümet tarafından beslenen yoksulluğun ve adaletsizliğin büyümesi ile artmıyor mu? Hükümetin kendisi en büyük adaletsizlik ve suç değil mi?

Suç, ebeveynliğini hükümetin ve tekelin yaptığı ekonomik koşulların, toplumsal eşitsizliğin, yanlışların ve kötülüklerin bir sonucudur. Hükümet ve yasa sadece suçluyu cezalandırabilir. Suçu ne iyileştirebilir ne de önleyebilir. Suç için gerçek tek şifa onun nedenlerini ortadan kaldırmaktır, ve bu hükümet bunu asla yapamaz çünkü tam da bu nedenleri korumak için oradadır. Suç sadece onu yaratan koşulların bertaraf edilmesi ile saf dışı bırakılabilir. Hükümet bunu yapamaz.

Anarşizm bu koşulları sona erdirmek demektir. Hükümetlerin, onların baskılarının ve adaletsizliklerinin, eşitsizliklerin ve yoksulluğun sonucu olan suçlar Anarşi altında yok olacaklardır. Tüm bunlar suçların çok büyük bir bölümünün nedenleridir.

Belli bazı suçlar, mesela kıskançlıktan, tutkudan ve şimdiki dünyada egemen olan baskı ve şiddet ruhundan kaynaklananlar gibi, bir süre daha var olacaktır. Fakat bunlar, otorite ve mülkiyetin çocukları, onları besleyip büyüten atmosferin geçip gitmesiyle oluşacak sağlıklı koşullar altında gitgide yok olacaklardır.

Anarşi, bu yüzden, ne suçu besler ne de onun gelişip serpilmesini öne sürer. Nadiren gerçekleşen anti-sosyal eylemler, önceki hastalıklı koşullardan ve davranışlardan hayatta kalanlar olarak düşünülmeli ve suçtan ziyade sağlıklı olmayan bir ruh hali olarak kavranmalıdır.

Anarşi, 'suçluyu' önce izlemek, tutuklamak, yargılamak ve hapsetmek, sonra onu ve onu izlemek ve beslemek zorunda olanları beslemek yerine, "suçlu"yu besleyerek ve onun işini güvence altına alarak [işe] başlayacaktır. Şüphesiz bu örnek bile Anarşizm altındaki yaşamın şimdiye göre ne kadar makul ve basit olduğunu gösterir.

Gerçekte, şimdiki yaşam beceriksiz, karmaşık ve çapraşıktır, ve herhangi bir bakış açısına göre uygun değildir de. İşte bu nedenle, bu denli sefalet ve hoşnutsuzluk var. İşçi hoşnut değildir; mülkiyetini ve iktidarını kaybetmeyi de içeren "kötü zamanlar" konusunda sürekli endişeli olan efendi de mutlu değildir. Ertesi gün korkusu hayaleti, birbirine benzeyen fakirin ve zenginin adımlarını takip eder.

Hükümet ve kapitalizmden bir hükümetsizlik durumuna, yani Anarşiye, doğru bir değişiklikte işçinin kesinlikle kaybedecek hiçbir şeyi yoktur.

Orta sınıfların varoluşları da neredeyse işçininkiler kadar belirsizdir. Fabrikatörün ve toptancının, endüstri ve sermayenin büyük birliklerinin iyi niyetlerine bağımlıdırlar, ve sürekli olarak iflas tehlikesi altındadırlar.

Büyük kapitalistlerin bile şimdiki düzenden Anarşiye doğru bir değişimden kaybedecekleri çok az şey vardır, çünkü Anarşi altında herkese yaşam ve konfor garanti edilir, rekabetten korku özel mülkiyetin ortadan kaldırılmasıyla bertaraf edilecektir. Herkes en son kapasitesine dek, eksiksiz ve kısıtlanmamış, yaşama ve hayattan zevk alma olanağına sahip olacaktır.

[Buna] bu huzur ve ahenk bilincini ekleyin; mali ve maddi dertlerden özgürleşme ile gelecek duyguları ekleyin; zihninizi harap eden kıskançlığın ve iş rekabetinin olmadığı dostane bir dünyada, bir kardeşler dünyasında, özgürlük ve genel refah atmosferinde [kendini] gerçekleştirmeyi ekleyin.

Komünist Anarşist bir toplumun insana açacağı muhteşem olanakları kavramak neredeyse imkansızdır. Bilim insanı, günlük ekmeği hakkında endişelenmeden kendisini tamamen sevdiği işlere adayabilecektir. Mucit, keşifleri ve icatları ile insanlığa yararlı olabilecek, her türlü olanağı emrine amade bulabilecektir. Yazar, şair, sanatçı –hepsi özgürlüğün ve toplumsal ahengin kanatlarında yükselecek ve hünerlerin zirvesine tırmanabilecektir.

Sadece bundan sonra adalet ve hak onların olacaktır. İnsan veya ulus yaşamındaki bu duyarlığın rolünü hafife almayın. Sadece ekmek ile yaşıyor değiliz. Doğru, fiziksel ihtiyaçlarımızı karşılama olanağı olmadan varoluş mümkün değildir. Fakat bunların tatmin edilmesi hiçbir şekilde tüm hayatı kurmaz. Şimdiki uygarlık sistemimiz, tabiri caizse, milyonlarca insanı mirastan mahrum bırakarak, evrenin oynak merkezini oluşturuyor. Ancak, duyarlı bir toplumda, herkes için bolluk ile, katışıksız varlık konusu, geçimin güvenliği apaçık düşünülecek ve özgürlük hava gibi herkes için olacak. Devamı 13. sayfada
12. Sayfadan devam...

İnsan sempatisi, adaleti ve hakkı hissiyatı gelişme, tatmin olma, genişleme ve büyüme şansına sahip olacaktır.bugün bile adalet ve dürüst muamele, yüzyıllardır süren baskı ve tahrifata rağmen, insanların kalplerinde hala yaşıyor.

Kökü kazınmadı, kökü kazınamadı çünkü o doğuştan gelir, insanın içindedir, kendini koruma kadar güçlü bir içgüdüdür, ve mutluluğumuz için de hayatidir. Dünyada şimdi sahip olduğumuz tüm sefalet maddi refahın olmamasından kaynaklanır. İnsan, açlığı adaletsizlik bilincinden daha iyi anlayabilir. Haksızlık ettiğiniz bilinç sizi protesto ettirir, isyan ettirir, açlık kadar hızlı, bazen daha da hızlı. Açlık belki her isyanın ve ayaklanmanın dolaysız nedeni olabilir ama bunun ardında sakin sakin pinekleyen bir antagonizm ve adaletsizlikleri ve yanlışları ellerinde taşıyanlara karşı kitlelerin kini vardır. Gerçek şu ki hak ve adalet hayatlarımızda birçok insanın farkında olduklarından çok

daha önemli bir rol oynuyor. Bunu reddedenler tarihi ne kadar az biliyorlarsa insan doğasını da o kadar az biliyorlar.

Gündelik yaşamda sürekli olarak adaletsiz olarak düşündükleri şeylere karşı öfkeli insanların artışını görürsünüz. "Bu doğru değil", yanlış bir şey yapıldığını hisseden adamın içsel bir protestosudur. Tabi ki, herkesin doğru ve yanlış kavramları onun geleneklerine, çevresine ve yetiştirilmesine bağlıdır. Fakat, algısı ne olursa olsun, onun doğal itkisi yanlış ve adaletsiz olduğunu düşündüğü şeye kızmasıdır.
Tarihsel olarak aynısı geçerlidir. Doğru ve yanlış fikirleri için maddi nedenler için yapılanlardan daha çok isyan ve savaş çıkmıştır. Marksistler bizim doğru ve yanlış görüşlerimizin ekonomik koşullar tarafından şekillendiğini söyleyerek bize karşı çıkabilirler, fakat adalet ve hak hissiyatının her daim insanlara kahramanlığı ve idealler uğruna kendini feda etmeyi esinlediği gerçeğini hiçbir şey değiştirmez.

[.....]

Yani, tüm tarih boyunca, geçmiş ve modern, doğru ve adalet hissiyatı insanlara, bireysel ve kolektif olarak, kendini feda etme ve [kendini] adama eylemlerini esinlemiş ve onları gündelik yaşam varoluşunun ortalama zarafetsizliğinin üzerine yükseltmiştir. Kendisini zulüm, şiddet ve katliam eylemlerinde ifade eden bu idealizm tabi ki trajiktir. Bu kötü niyetlidir, kralın, rahibin ve efendinin kendi çıkarını gözetmesidir, bu biçimleri belirleyen cahillik ve fanatikliktir. Ama onları dolduran ruh adaletin ve doğruluğun rudur. Bütün geçmiş deneyimler, bu ruhun hala hayatta olduğunu, bunun insan yaşamının tüm boyutlarında güçlü ve baskın bir faktör olduğunu kanıtlar.

Gündelik yaşamdaki varoluşumuzun koşulları, bu soylu insan özelliğini zayıflatıyor ve kirletiyor, onun gösterimini tahrip ediyor, ve onu hoşgörüsüzlük, zulüm, kin ve çekişme kanalları haline getiriyor. Ama bir insan bir kez maddi çıkarların yıkıcı etkilerinden kurtulduğunda, bilgisizlik ve sınıf antagonizminden çıktığında, onun içsel doğruluk ve adalet ruhu yeni ifade biçimlerini, daha büyük bir kardeşliğe, güzel bir arzuya, bireysel huzura ve toplumsal ahenge yönelen biçimleri bulacaktır.

Sadece Anarşi altında bu ruh tam gelişimine ulaşır. Gündelik ekmeğimiz için yapılan küçük düşürücü ve hayvanileştirici mücadeleden özgürleşerek, herkesin emeği ve refahı paylaşmasıyla, insan yüreğinin ve zihninin en iyi nitelikleri gelişme ve yararlı uygulamalar yapma olanağına sahip olacaktır. Şimdiye kadar kendisini sadece rüyalarında gören insan aslında doğanın soylu çalışması haline gelir.

Bu nedenlerle Anarşi sadece belli unsurların veya sınıfın değil tüm insanlığın idealidir, çünkü, en geniş anlamıyla, hepimizin faydasıdır. Çünkü Anarşizm insanoğlunun evrensel ve daimi bir arzusunun formülasyonudur.

Her kadın ve erkek, bu yüzden, Anarşiyi geliştirmeye esaslı surette yardım etmekle ilgilenmelidir. Böylesi yeni bir yaşamın güzelliğini ve adilliğini anladıklarında mutlaka bunu yapacaklardır. Hissetmekten ve sağduyudan mahrum olmayan her insan Anarşizme yönelir. Şimdiki gündelik yaşamımızın yanlışlığından ve adaletsizliğinden, kötülüğünden, çürümüşlüğünden ve çirkinliğinden şikayetçi olan herkes içgüdüsel olarak Anarşiye taraftardır. Kalbi iyiliğe, şefkate ve toplumsal duygudaşlığa yabancı olmayan herkes onu büyütmekle ilgilenmelidir. Yoksulluğa ve sefalete, tiranlığa ve baskıya dayanmak zorunda olan herkes Anarşinin gelişini kutlamalıdır. Her özgürlük ve adalet aşığı kadın ve erkek onun gerçekleştirilmesine yardım etmelidir.

Dünyanın tüm maruz kalanları ve bastırılanları buna ilgi göstermek zorundadır. Sarayları yapan ama iş seyahatlerinde yaşayanlar; yaşamın kanallarını döşeyenler ama öğüne katılmalarına izin verilmeyenler; dünyanın zenginliğini üreten ama bundan pay alamayanlar; hayatı neşe ve günışığı ile doldurup kendileri karanlığın diplerinde küçümsenmiş kalanlar; korkunun ve cahilliğin elleriyle yaşam güçleri ellerinden alınan Herkül'ler, beyin ve kas proleterleri, endüstri ve tarım kitleleri- Anarşiyi en çok isteklice bağırlarına basacak olanlar onlar.

Onlar için Anarşizm en güçlü cazibe merkezidir; hak ettiklerini geri alacakları, özgürlüğü, refahı, neşeyi ve günışığını tüm insanoğluna getirecek yeni günler için ilk ve en başta çalışmak zorunda olanlar onlardır.

Çeviri: Mustafa Erata

Tarihten Şubat'a Düşenler

Şubat
(Gözümüzden kaçan olduysa, affola)
6 Şubat 1935: Kimin malısın? "Monoploy" icat edildi.

7 Şubat 1848 Fransa: Proudhon ilk anarşist dergiyi çıkardı, "Le Representant du Peuple". İleri sürülen görüş şuydu: işçi sınıfının kurtuluşunu ancak kendisi gerçekleştirebilir - hiç bir hükümet olmadan. İlk sayı 40.000 sattı.

8 Şubat 1921 Rusya: "Anarşist Prens", coğrafyacı, teorisyen, militan Peter Kropotkin öldü. Lenin'in resmi cenaze töreni ve Kremlin Duvarına gömülme önerisi (Sovyetlerdeki önemli komünist figürlerin gömüldüğü anıt mezar) reddedildi.Onun yerine 13 şubat da, Osmanlı'da yaşayan Ermeni anarşisti Alexandre Atabekian ve arkadaşları tarafından düzenlenen ve Sovyetler de devlet tarafından düzenlenmeyen son büyük gösteri olan bir cenazeyle toprağa verildi.
Özgürlükçülerin baskıları sayesinde anarşist tutuklular cenazeye katılmaları için serbest bırakıldılar. 100.000 kişilik kalabalık kara bayrakları ile tabuta mezarına kadar eşlik ettiler. Pankartlarında şunlar yazıyordu.
"Nerede otorite varsa; orada özgürlük yoktur"
"Anarşistler sosyalizmin hapisanesinden
çıkmayı talep ediyorlar"
"Yüzyılımızın en önemli iki hareketi - bireysel özgürlük ve toplumsal işbirliği - Anarşist-Komünizm de özetlenebilir."
P. Kropotkin

10 Şubat 1932 İspanya: Anarko-Sendikalist CNT genel grev çağrısında bulunur. İsyanlar bu çağrıyı izler. Bir hafta içerisinde, Terrassa Bölgesinin, Catalan Kenti alınır ve anarşist komünizm hayata geçirilmeye başlanır.

13 Şubat 1963 : Ankara valiliği taksilerde plak çalınmasını yasakladı; taksilerdeki pikaplar söküldü.

15 Şubat 1971 : Ankara'da Orta Doğu Teknik Üniversitesi'ndeki Kennedy anıtı havaya uçuruldu.

19 Şubat 1942 ABD: Amerikan başkanı Roosvelt'in imzasıyla 120.000 Amerikalı "özgürlükler ülkesinde" toplama kamplarına yollandı. 2. Dünya Savaşı dolayısıyla etnik ayrımcılık uygulayan Amerikan Hükümeti Japon akrabası olan pek çok insanı toplama kamplarına yollayıp, sahip olduklarına el koydu. Savaştan sonra bırakıldıklarında ne işleri, ne evleri kalmıştı tutuklananların.

22 Şubat 1927 : Aralarında Peter Arshinov ve Nestor Makhno'nun da bulunduğu "The Dielo Trouda" grubu tüm anarşist gruplara, 20 Nisan'da kendi "platform prensipleri" ekseninde uluslararası bir konferans düzenlenmesi çağrısı yaptı.

22 Şubat 1886 Almanya: Hugo Ball doğdu. Dadaizm akımının kurucularından ve önemli figürlerinden biriydi. Dada Manifestosunu yazdı.

22 Şubat 1979 İsviçre: "Revolte" (İsyan; P. Kropotkin, Eliesee Reclus, Jean Grave ve yoldaşları tarafından çıkartıldı. 1887 de Fransa'ya taşınan derginin adı hafifçe değiştirilip "La Revolte" oldu.

23 Şubat 1917 Rusya: Şubat Devrimi, Ekim devrimini hazırladı ve Çar 2. Nicolas'ın tahttan indirilmesi ve Rus imparatorluğunun yıkılmasıyla sonuçlandı. Rusyada birinci dünya savaşı yüzünden açlık başlamıştı ve kış yaklaşıyordu. Durum başkent dahil olmak üzere bütün Rusyada ayaklanmaların başlamasına yol açtı. Polis etkisiz kalınca ordu devreye girdi ama askerlerinde isyancıların yanında saf tutmasıyla isyan iyice büyüdü. Geçici Hükümet ilan edildi.

24 Şubat 1917 Rusya: Petrograd'da ki bir ekmek ayaklanması askerlerin göstericilerin üzerine ateş açmayı ve kışlalarına geri dönmeyi reddetmesi üzerine bir devrime dönüştü. Cephane ele geçirildi, 20.000 otomatik silah halka dağıtıldı, polis karakolları basıldı ve bütün mahkumlar serbest bırakıldı.

24 Şubat 2001 Meksika: Zapatistalar Meksikaya doğru yürüyüşe geçtiler.

25 Şubat 1920 ABD: Bir yıl önce gerçekleşen ve devam etmekte olan bombalamalar nedeniyle tutuklanan Andrea Salsedo ve Roberto Elia "sorgu"ya çekildiler. Andrea Salsedo 3 Mayıs 1920'de sorguya çekildiği 14. kattan atlayarak "intihar" etti. Bir anarşistin kaza sonucu ölümü. . .

26 Şubat 1848 İngiltere: 29 yaşındaki Karl Marx Komünist Manifesto'yu Londra'da yayınladı.

28 Şubat 1877 ABD: Amerikan hükümeti, sıradan bir hırsız gibi, Lakota Sioux Kızılderililerinin yurdu olan "Kara Tepeleri" gasp etti.
28 Şubat 1921 Rusya: Bolşeviklere karşı Kronştad ayaklanması başladı.

The funeral of Kropotkin, 13 February 1921.

Aktivist gözle toplumun tasavvur edilmesi üstüne

Anarşistler ve aktivistler açısından toplum nasıl tasavvur edilebilir? Toplum dediğimizde bizler de ulus-devlet içinde kalan nüfusu ve nüfusun tümünü biçimlendirdiği varsayılan bütünsel "toplumsal yapıları" ve "toplumsal ilişkileri" mi anlıyoruz?

Biz anarşistler genellikle, bütün diğer radikal toplumsal devrimci felsefelere bağlananlar gibi, toplumu değiştirmek için mücadele ettiğimizi söyleriz. Ama toplum dediğimiz şeyin bir önkabul olduğunu ve bu önkabulün devletin hâkimiyetini sağlamak için gereken ideolojik bir inşa olup sosyal bilimler tarafından üretildiğini ve eğitim sürecinde kafalarımıza sokulmuş olduğunu pek sorgulamayız. Toplum denilen şeyin tam da modernliğin belirli bir aşamasında, modern bürokratik devletin oluşumuyla birlikte doğduğunu genellikle gözardı ederiz. Toplumun doğasının ne olduğu meselesinin ayrı bir araştırma konusu haline gelişi, toplumun kendisinin bizatihi modern ulus devletin meselesi olmaya başladığı 19. yüzyıl başlarından itibaren, felsefeden ayrışan yeni bir bilgi disiplini olarak sosyolojinin doğmasıyla ilk kez bu kapsamda gündeme gelir. Sosyolojinin, Fransız devriminin ardından, bu ilk ulus-devletin bağrında doğuşu (üçü de Fransız olan Saint-Simon, Comte, Durkheim; "sosyoloji"nin ve sosyolojik pozitivizmin üç büyük kurucu teorisyeni) bu bakımdan rastlantı değildi. Bu ilk evresinden itibaren sosyolojinin meselesi özünde, ulus-devletin sınırlarla belirlenmiş coğrafyası içinde kalan o heterojen nüfusun nasıl toplum haline geldiği ve getirileceği meselesidir. Jön Türk ideoloğu ve resmi Türk milliyetçiliğinin mimarlarından Ziya Gökalp'in de Durkheim çizgisinde bir sosyolog olması rastlantı değildi. Toplumun nasıl dönüştürüleceği ve bütünleştirileceği, dönemin milliyetçilerinin önünde temel mesele olarak duruyordu.

Bu nedenle, toplumu değiştirmeyi ulus-devlet ölçeğinde düşünen radikal toplum felsefeler açısından toplumun bir bütün olarak tasavvur edilmesinde sorun yok. Çünkü devleti başka bir formda da olsa sürdürdüğü için bütünsel bir toplum kurgusuna ihtiyaç duyar. Ulus-devlet düzeyinde bir toplumsal dönüşüm tasarlayan siyasal ideolojiler, meseleyi o zamana kadar topluma dahil olmayan her unsuru ve toplumun genel normlarına uymayan her ilişki tarzını "yeni toplum"un genel çerçevesi içine çekecek bir düzenleme konusu olarak ele alır.

Peki, anarşistler ve aktivistler açısından toplum nasıl tasavvur edilebilir? Toplum dediğimizde bizler de ulus-devlet içinde kalan nüfusu ve nüfusun tümünü biçimlendirdiği varsayılan bütünsel "toplumsal yapıları" ve "toplumsal ilişkileri" mi anlıyoruz?

Günümüz kapitalist toplumlarını, insanın hareket alanını imkânsızlaştıran bürokratik bir "demir kafes" ya da "kitle toplumu", her türden sosyalliğin "hâkim ideoloji" ve "kontrol teknolojilerinin" belirleyiciğine mahkûm olduğu bir totaliter tahakküm sistemi olarak tasavvur edersek, onun karşısında yer alan insan tekini ise edilgin, tabi kılınmış, bireyselleşme imkânları olmayan, toplumla bir başına karşı karşıya kalan güçsüz bir varlık olarak görmeye başlarız. Burada her ne kadar eleştirel, yıkıcı bir bakış açısıyla bireylerin iktidar yapıları karşısındaki güçsüzlüğünden ve iktidarın kötülüklerinden dem vurulsa da, bu bakış bizi birey-toplum ikiliğine götürür; her birey-toplum ikiliği de kısa yoldan bireyciliğe ve nihilizme. Saf liberalizmin, bireyciliğin, nihilizmin, toplum ve siyaset karşıtı düşüncelerin ortak noktası, toplumu, devletin yekpare ve geçit vermez tahakkümü altında ezilen tâbi bireyler toplamı olarak görmeleridir.

Toplumdaki çatışmaları sadece birey ile devlet arasındaki çatışma olarak görmeyen anarşistler açısından toplumun bütünlüğü ve düzenli bir sistem olduğu düşüncesi sorgulanmalıdır. Eğer her yerde var olan, farklı tahakküm biçimlerini ortadan kaldırmayı hedefleyen bir anarşizmi benimsiyorsak, o zaman toplumu, bir bütün olmaktan ziyade, modern devlet ve iktidar aygıtı tarafından sürekli bütünleştirilmeye çalışılan parçalı, uyumsuz, iç içe geçmiş ağlarla birbirine bağlanan, katmanlaşmış, heterojen sosyallikler olarak düşünebiliriz.

Toplumu sınıflar, tabakalar, cinsiyet, yaş, etnisite, hiyerarşiler, meslekler, yerel kültürler ve sosyalleşme ağlarından teşekkül eden, çatışmalarla örülü, süreksiz ve geçişli mekânların ancak devlet zoruyla birbiriyle ilişkiye sokulan ve milliyetçi ideoloji sayesinde bir bütün olarak tasavvur edilen bir şebekesi olarak görmeye başlamak, gözümüzü soyut bir bütünden somut sosyalliklere doğru çevirmemizi sağlar. Böylelikle bu yerel çatışmalardaki her bir ezilen unsur, tahakkümcü ilişkiler karşısında kolektifleşerek kendi direniş mekânlarını kurabilecek potansiyeller olarak görülebilir.

Daha büyük bütünselliklerle toplumu düşlemek, kontrol ve gözetim teknolojileriyle donanmış ve şiddet araçlarının en güçlülerine sahip hegemonik iktidar karşısında, örgütlenmenin ne kadar zor ve toplumsal dönüşümünse neredeyse imkânsız olduğu vehmine götürür insanı. Çünkü karşınızda dönüştürülecek koca bir bütün vardır! Onu kontrol eden iktidar aygıtları ile başa çıkabilmek için, gücüyle boy ölçüşebilecek bir örgütlenme yaratmak gerekiyor demektir! Buna karşın toplumu bütünleştirilemeyen dinamik unsurların parçalı ve karmaşık ilişkileri şeklinde ele almak, farklı mekânlarda yürüyen farklı yerel direnişlerin doğrudan ve dolaylı bağları yoluyla ilişkiye girecek direniş ağlarını, sistem karşıtı genel devrimci hareket olarak yeniden kavramamıza imkân tanır.

Gündelik hayatın geçtiği her yerde: ev içinde, okulda, üniversitelerde, her türlü işyerlerinde, özel ve kamuya ait işletmelerde, sağlık kuruluşlarında, spor, eğlence, kültür ve sanat gibi alanlarda, kırsal ya da kentsel mekânın akla gelebilecek her yerinde çatışmalı, bölünmüş sosyal ilişkiler vardır. Hatta bazı mekânlardaki sosyal ilişkilere alternatifler üretmemizin önünde o kadar da etkili engellerin olmadığı bir gerçektir. İradi müdahaleler ve bilinç yükseltme yoluyla başka türlü sosyalleşebileceğimiz alanlar da mevcuttur. Cinsiyetler arası ilişiler, ebeveyn çocuk ilişkileri, arkadaşlık ve dostluk ilişkileri, ortak ilgileri olan insanların bir araya gelerek oluşturdukları sosyal faaliyetler böyle alanlardır. Tüm bu sosyal ilişkilerin geçtiği mekânların hepsinde, diğerleriyle bağlantı kurabilecek yerel direnişler oluşturulabilir.

Bununla da kalmayıp tüm bu mekânlarda mücadelenin katılımcılarının ortak karar alma süreçleriyle alternatif yaşam pratikleri geliştirmelerini sağlayacak yatay örgütlenmeler oluşturmak mümkün görünüyor. Bu tür mekânlarda var olan dirençler böylesi örgütlenmelere adaydırlar. Bu baskıcı mekânlarda, hem gündelik hayatı dönüştürecek hem de eş zamanlı olarak sisteme karşı devrimci propaganda yapabilecek açıklıklar, boşluklar, gedikler, çatlaklar her zaman mevcuttur. Modern siyasal sistemlerin ağır krize girdikleri geçici totalitarizm ve faşizm dönemleri dışında, hiçbir siyasal sistem, hiçbir zaman bu açıklıkların, boşlukların, gediklerin ve çatlakların tümünü birden dolduramaz, sıvayamaz.

Bu çatlakları, boşlukları, gedikleri hem hâlihazırdaki dirençleri bilinçli direnişlere dönüştürecek hem de farklı projeleri olan faillerin girip içine yerleşecekleri mekânlar olarak düşünebiliriz. Sistem bu mekânların sahip olduğu direniş potansiyellerini farkettiğinde belki bunların bazılarını doldurmaya, sıvamaya, görünmezleştirmeye marjinalleştirmeye veya kendi lehine alternatifini üretmeye çalışabilir. Ayrıca buralar çoğu zaman da daha iyi bir alternatif yaratılmadığı için sıradan insanların günlük sosyal pratikleri tarafından doldurulmuş olan kodlanmamış ve

devrimci açıdan yeniden kodlanmaya müsait mekânlardır. Bu mekânları devrimci deneylerin yaşantılanacağı imkânlar olarak değerlendirmek için, politika yapmanın çoğunlukla sadece iletişim kurma amaçlı olan protesto, propaganda ve ajitasyona dayalı soyut, genel ve reddiyeci dilinden biraz olsun uzaklaşmak icap eder: daha tikel meselelere doğru daha somut bir kavrayış, daha uzun erimli odaklanmış bir pratik çalışma, o yerlere özgü daha pozitif, kurucu, dönüştürücü üsluplar ve oranın kendi yerelliğine has özelleşmiş bilgi ve deneyim.

Siyasal açıdan boş olan bu mekânları alternatif sosyalleşmelerle dolu mekânlara dönüştürmeye odaklanmış somut kurucu pratik, tahayyül edilen toplumun şimdideki bir unsurunu oluşturmaya yönelik bir kurucu faaliyet olarak düşünülebilir ve benzer minvaldeki yerel direnişler böylesi bir tasavvurla radikalleştirilebilirler. Burada kastettiğimiz anlamıyla devrimci bir partiküler siyaset olarak aktivizm, devrimci siyasetin parçalanması ve etkisini kaybedecek şekilde faillerin bölünmesi anlamına gelmez. Siyasetin merkezini ya da merkezi sorununu kaybetmesi olarak da düşünülmemelidir. Parçalı olarak tasaavvur ettiğimiz toplumun içinde parçalı olarak mücadele etmek ve farklı mücadeleler sürdüren parçaların ilişkide olması demektir. Bugüne kadar devrimci siyasetlerin boşta bıraktığı ve sistemin doldurduğu gündelik yaşamın gerçekleştiği mekânlarda alternatifler yaratmak yoluyla toplumu aktivistlerin hafriyat ve şantiye sahasına çevirmektir. Bu yüzden bütüne dair soyut politikalar yerine yerele yönelik somut politikalarla başlamamız daha sonuç alıcı görünüyor. (Burada yerel derken fiziki bir yerelliği kastetmiyorum). Kendi gündemlerine göre yola çıkan aktivizm biçimlerinin, toplumun bütünsel tasavvuruna denk düşen, dev büyüklüğe ulaşmış ve tek işlevi ajitasyon propaganda yapmak olan tek bir profesyonel hantal siyaset örgütü yaratmaktan farklı olarak oldukça yoğun bir şekilde kendi gündemini yaratarak güncelliğe etki yapabileğini söylemek abartı olmaz sanırım.

Bu açıdan bakınca devrim, hegemonik iktidarın baskısıyla sürekli birleştirilmeye ve bütünleştirilmeye çalışılan toplumun içinde birer köstebek gibi çalışan faillerin oluşturdukları şebekelerin toprağın büyük bölümünü alt üst ederek tüm örtüyü değiştirmesi veya yok etmesiyle gelecek olan hakiki toplumsal dönüşümdür. Devrimci hareket, bu devrimci partiküler hareketlerin yayılması, birbirlerini etkilemesi, birbirlerinden moral destek, takviye, deneyim ve taktik alması gibi yollarla gelişen dönüştürücü, kurucu etkilerdir. Devrim tüm toplumsal ilişkileri altüst eden, yerel iktidar ilişkilerini, ta ki iktidarın son kalesi olan zor kuvveti de dahil olmak üzere zayıflatmak ve silahsızlandırmak suretiyle devleti de çökerten bir süreçtir. Toplumsal ilişkiler ağının görünür mekânlarında, tüm görünmez mikro iktidar ilişkilerini, baskı ve kontrol mekanizmalarını çözüp yatay ilişkileri daim kılacak bir alternatif toplumsal hareket (hareketler hareketi), alternatif toplumsallıkları mevcut toplumun gözeneklerinde inşa edebilir. Bilinçli siyasi failler, alternatif toplumsallıklarla paralel olabilecek tüm reformcu, dönüşümcü pratikleri de etkileyerek devrimcileştirebilir. Devlet iktidarı tüm toplumu merkezileştirerek kontrol etmeye çalışıyor; o halde alternatif toplumsallıklar üreten aktivist hareketler, mücadeleyi merkezsizleştirip yayarak iktidarı güçsüzleştirir ve üzerine güç uygulayacağı toplumsallıkları iktidarın altından çekip alır ve başka yerlerde o toplumsallıkları iktidarsız olarak yeniden kurar.

Kapitalizm ve devletler dünyayı tektipleştirme ve farklılıklarını silme eğilimi gösterir. Birbirinden farklılaşabilen alternatif toplumsallıkların yanyanalığı esası üzerine kurulu bir özgürlükçü bir toplum tahayyülü ise bugünkü toplumun, -onu devletin hayal ettiği gibi- bir bütün olmadığını kabul etmekten geçer. Toplumun parçalı, geçişli, esnek unsurların devlet zoruyla bütünleştirildiğine dair tasavvur bizi yekpare bir toplumun Kafkaesk dünyasının doğurduğu siyasal karamsarlıktan da uzaklaştırır. Alternatif toplumsal hareket kendi önünü tıkamak ve kendini imkânsızlaştırmak istemiyorsa, siyasal ilişkiler ağının, zor kuvvetinin, ideolojik düzenlemelerin, iletişim aygıtlarının etki gücünü abartarak, toplumu başka hiçbir failin nüfuz edemeyeceği derecede kontrol ettiği ve onu bir bütün olarak ürettiği düşüncesine itibar etmemelidir. Bu düşünce önce muhalif aktivistin faaliyetini anlamsızlaştırır, ardından da onu gayri meşru hale getirir. Devrimci tahayyülleri olan aktivistlerin yok yere istikrar bozan, huzur kaçırıcı, hayalperest unsurlar gibi görülmesinde, muhafazakârlar kadar, bizzat kendilerinin de düzenin gücünü ve istikrarını aşırı derecede abartması bir sebeptir.

İnsanların tahayyülleri, eyleme kudretlerinin ölçülemezliği, cesaret ve inanç gibi sosyal koşulların ötesindeki faktörler, eyleyişi mümkün kılan ve toplumsal alanda bir farklılaşma yaratan şeydir. İnsan eylemi, her iki kutupta da karar verenin iradesini dış etkenlere bağlayan, kendiliğindenliğin ve zorunluluğun diyalektiği içinde salınan birşey değildir. İnsanların eyleyişlerinin bilinçli bir siyasal eylem haline gelmesi ve toplumsal alanda alternatifler oluşturmaya başlaması toplumun nasıl tasavvur edildiğine dair bir kavrayış değişikliği meseledir aynı zamanda. Her fail kendi bulunduğu yerden parçaları değiştirmek için yola çıktığında gündelik hayatta devrimci dönüşüm başlamış demektir.

Kürşad Kızıltuğ

Kent ve Anarşizm - I

Anarşistlerin "Çember A"'sı ya da Anarşistin Gösterisi Üzerine:

Sokaklarda görüyoruz: Kırmızı ya da siyah sprey boyayla çembere alınmış bir A harfi: Bu ne demek? Nasıl okumalıyım o harfi! Itaat tanımayan kötü çocukların, "itaat tanımayan kötü çocuk", olduklarını halka böyle bir reklâm yoluyla iletmek istemeleri mi? Yoksa özgür olmanın önünde engel olan otoriter gücü bertaraf etmek isteyen bazı kişilerin bir tür propagandası veya kendisinin de yaşadığını orada (sokakta) olanlara hatırlattığı bir simge mi?

Kendi kişisel yaşamımda her iki nedenle de çember A'yı çizen, seven kişiler tanıdım. İlk nedenle hareket edenler, itaat edenlerdi. İkinci nedenle hareket edenlerse, yaşamlarında karşılaştıkları engellenmelerden, baskılardan acı çekmiş olanlar...

Çember A = Anarşi = Otoriteye hayır!

Anarşizm, bir yönelim ya da teori olarak siyasal ideolojilerden de (Marksizm, milliyetçilik vb.) daha fazla, yozlaşmaya, bireyselliğe ve tutarsız bir "etik" ahlakına yönelmeye uygun bir yapı.

"Etik ahlakı" da neyin nesi diye sorabilirsiniz? O zaman ben de, onun; "iyi ve kötü üzerine düşünmenin, soru sormanın ve bir son yargıda bulunmanın keyfi olduğunu" söyleyen kişilerin ahlakı olduğunu söylerim.

Liberalizmin 80'lerdeki iktisadi başarısından sonra, liberal burjuva bir yaşam için endüstri ve enformasyon düzenli bir işbirliği sürdürdü ve sonuç olarak o hissiz toplumu yarattı. Bu hissiz toplumun (post-modern) günümüz çocukları arasında kendisine "anarşist" diyen birileri de var: Ne istiyorlar?

Bana şimdi, daha giriş cümlemi yazarken karşı çıkanlar olacaktır, anarşizm bir kişiler (kitle) istenci değil, her şeyden önce bütünlüklü bir teoridir, bu nedenle de "ne istiyorlar" gibi kişiye göre açıklanması ve düşünülmesi gereken bir soru, bizi gerçek odaktan (anarşi'nin otoritenin alaşağı edilmesi için bir teori olduğu fikrinden) uzaklaştırdığı yönünde olabilir. Fakat ben, anarşizmin tamamen kişisel bir anlayışla ıralandığı ölçüde kendi yaratıcı şimdisini oluşturacağı kanısındayım: anarşist olmanın belli başlı etik, estetik veya ereksel bir yönelimi kabullenmeyi şart koştuğunu iddia edebilir miyiz? Anarşi, "bir" teori değil, teorilerdir. Baskı, şiddet ve engellenme pratiğini yaşayanlar, yine de bu pratiği farklı niteliklerde ve farklı biçimlerde buna maruz kalıyorlarsa, bir "karşı pratik"in teorisi de aynı olamaz. Öte yandan ise, otoriteye yol açan edim ve düşüncelerden, onları fazlaca deneyimleyip bu durumları ve anımsamaları estetik dışı bulan, bu durumların karşısında farklı durumlar yaratabilen, bunun için de bazı (gelenek oluşturabilen) davranışlar, pratikler ve teoriler geliştirmiş bir anarşist kişiyi ancak dikkate alırım... Bundan anladığım şey ise; "aynılaşmama" üzerinden uygulanan, savunulan tutarsızca edim, teori ve pratiklerin haklı çıkarılamayacağıdır.

Öyleyse şu ortak sloganlar da neyin nesi? Estetik beğeni, etik tutum ve yaşama amacı aynı olmayanların, otorite karşıtı olarak bir tek ortak noktası olması, onları iktidara karşı mücadelede güçsüz mü kılar? Ne istiyorlar? Otoritesiz bir yaşam nasıl mümkün olabilir ki, açıkça otorite kullanmak isteyen insanlar, toplumun ezici çoğunluğuyken! Otoriteye maruz kalan kişinin, ancak kendisinin de otorite uygulayarak ezilen varlığını kurtarabileceği fikrini oluşturan şey, burjuva ideolojileri değil, Kapitalist üretim biçimi pratiğidir en başta. Adorno, niteliksel kişilik incelemelerinden sonra şu kanıya varmıştı: "kişi, ancak, boyun eğmeden ve itaatten haz alarak kendi toplumsal konumuna kavuşabilir." İktidar ve direniş, otorite ve ona maruz kalanlar, "beşeri-tarih" adlı bilimin biricik ana konusudur. Otorite bilinen tarihin her döneminde vardı: demek ki otorite, kapitalist üretimin yönlendirdiği günümüz enformasyonuyla her ne kadar nesnelerini daha detaylı bir kontrol-denetim altında tutuyorsa da o, tüm zamanlarda "güçlü" olanın ve "güç"ün paylaşılmayan-paylaşılmamış niteliğinin adı olarak "iktidar"dı. İktidar olan kimdi peki? İktidar ve güç üzerine teorik ve felsefi yargılarda bulunan teorisyenlerin temel zaaflarından biri de, "iktidar" kavramını somutlaşmış biçimleriyle değil de, soyut olarak düşünen akademi danaları olmalarındandır. Ve bu soyut algılamanın adı da ideoloji (çarpık bilinç) dir. Yeri gelmişken söylemeliyiz; bir "akademi dili "nin, ideolojisinin içinden konuşan kişi, düşünmeyi de oranın içinden gerçekleştiriyordur: "dili/üslubu değiştirmek, bu, düşünceyi değiştirmektir, bundan öte hiçbir şeyi değil..." (Nietzsche).

Şimdi yeniden aynı soruya gelelim: iktidar olan kim? Demokrasi öncesi batı toplumunda din adamı, kral, imparator gibi, bizzat güç'e(iktidar olana) gönderme yapan bir hiyerarşi ve gelenek vardı. Demokratik düşüncenin antikyunan sonrasında, yeniden güçlü bir biçimde ortaya çıktığı dönemle eş zamanlı anılan 1789 Fransız devriminden sonra, artık iktidar (egemenlik), kayıtsız şartsız halk'a devredildiği için, halkı temsil ettiği için siyasetçiler, kar hırsı peşinde koşan kapitalistler, cennete gitmek isteyen din adamları vb. arasındaki ilişkinin adı "modern demokrasi" olmuştur ki bu acı gerçekliğin en beyhude yanıdır: güç hiçbir zaman belirli bir merkeze yerleşerek oradan konuşmaz; her güç (iktidar), ancak geleneğe sinerek, orada yaşayarak varlığını devam ettirir. Öyleyse iktidar halktır... iç içe olduğumuz iktidarla anlaşamıyor, uzlaşamıyoruz, iktidara kaşıyız hatta, alternatif durumlar yaratmak zorundayız. Otoriter olan, sokaktaki amca, attaki komşu, babamın oğlu, mahalle sakinleri, öğretmen, işçi, esnaf, sanatçı vb. demek ki onlar aslında bizimle doğrudan savaşıyor, biz de onlarla doğrudan savaşmalıyız: "iktidar" kavramı etrafında toplayıp lanet yağdırdığımız bir "anti-otorite sloganı veya düşüncesi(idea'sı)" ikincil bir etki olur. Devrime ve onun olanaklarına materyalist yaklaşım, doğrudan bir savaşım gerektirir, ikincil ve yani idealist yaklaşım olan düşünsel (tinsel) ve soyut iktidar karşıtı müdahalenin ancak yine reklâm yöntemiyle karşı sunuluşudur. Böyle ikincil müdahaleleri yapanlar, halkı ya da hakim iktisadı temsil ettiğini söyleyen plastik karakterlerin dezenformasyon aygıtlarıyla (kitle iletişim araçlarıyla) yarattıkları sahte etkiyi, yine aynı yolları kullanarak (TV, radyo, gazete vb) bertaraf etme çabasıdır. Bu tür bir iletişimsel yöntemin katkısını hiçe saymıyorum, fakat doğrudan savaşım yoluna oranla çok daha dolaylı bir iletişimdir; dolayısıyla daha etkisiz ve belirsiz de. Post-modern bir durumda biliyoruz ki, "öz" "görünüş"e, "gerçek"se "temsil"e tercih edilmiyor da, zaten onların yerini almış durumda. Çoğu zaman da görünüş, temsilin kendisi de demek oluyor: bu tür konularda soyutlama yaparken yapılan ayrım hatalarından dolayı "yanlış dil kullanımları"na da sapılmıyor değil; mesela, "beden ruhun metaforudur" gibi yargıda bulunan J. Boudrillard örneğinde olduğu gibi. Ruhun ilineğinin beden olduğu fikri, batı-Hıristiyan düşüncesinin bir parçasıdır, bunun adı da teslis'dir. Eğer "ruh" kavramı, bizden önceki kullanımlarında kutsal bir dış güç olarak anlaşılmış, ama bugün bizim için manevi duygulanımsal olanı ifade etmek amacıyla kullanılıyorsa, o zaman Boudrillard'ın yargısı şu şekilde düzeltilebilir: beden ruhtur, ruh da bedendir.

Yinelemek gerekirse şöyle: hayatımız, yaşamımız boyunca tanıdığımız, etkilendiğimiz, duyumsadığımız kişi, nesne ve olaylardan oluşuyorsa, o zaman yaşadığımız iktidar ilişkileri de bu yaşamımızın içinde olarak her gün bizimle yeniden konuşuyor ve bizimle her fırsatta çarpışıyor olmalıdır. İktidar halk ise, kişi kendisini korumadığı sürece kendisinin de iktidar olmuş olabileceğini gözden kaçırmamalıdır. Bacon'ın deyimiyle "çarşı- pazar" idolleriyle (Bacon: novum organum) (insanın, insan toplumuyla ilişkisinde, çoğunluk (iktidar) tarafından biçimlenmiş bir dil aracılığıyla), hareket ediyorsak o zaman onun bir parçası olmayı sürdürürüz ve iktidarın dilini paylaştığımız için kendimizi dışarıdan göremez ve onunla (onlarla) aramızdaki ayrımı fark edemez duruma geliriz. O zaman geriye sadece elimizdeki eski slogan kalır: "kahrolsun devlet". Pekiyi belirli bir ritimle söylenen bu iki sözcüğün anlamı ne? İşlevi ne? Gösteri...!

Otoritesiz bir yaşama inandığı için mücadele edenler, en az buna inanmayıp, ama yine de teslim olmayı aklından bile geçirmeyenler gibi mücadele ediyorlar! Otoritesiz bir yaşamı düşlemek değil, yaşamak...

Kimse dönüp: "sen neyi seçtin hayatında" anlamına gelen bir şeyler sormuyor, herkes kendisinin neyi seçtiğinden bahsediyor daha çok: Anarşist örgütlenmede de, algının yönü, gündelik hayatın, "gerçeklik hissinden yoksun" pasif nihilizanlığından payını almış durumdadır. Kişiyi yalnız olmaktan kurtaran bir kollektivite ile gündelik hayatta devrimin olanaklarını araştıran bir aktif teori arasındaki fark, kent ve tinsel durum arasındaki ilişkide aranmalıdır. Metropol'ün zihinsel ve duygusal yaşam üzerindeki etkisi doğrudandır.

Sokak, cadde, mimari yapılanma: kent planlaması:

Modern sosyolojinin temel unsurlarından biri olan kentin insan yaşamını dönüştürücü niteliği, burjuvazinin kentsoyluluk olarak anılmasının tarihi olan 1007'li yılların kale-kentlerinden günümüze dek artarak süregelmiştir. Kentin büyümesi, sanayinin büyümesi ile olur. Ekonomik gelişme, kültürel zenginlik ve siyasi koşullar kent nüfusunun artışında önemli etkenlerdir. Ortaçağ kentlerinin güvenlik ve niteliklerinin sebebi, tüccarların güvenliği ve istemleri içindir.

Kentsoyluluk(burjuva) sözcüğü, ilk defa 1007 yılında Fransa'da kullanılmıştır. Bu kişiler tüccar kale-kentlilerdir. Ticaret için okuma- yazma gerekli olduğundan artık eğitim de din adamlarının tekelinden çıktı (H. Pirene). Tüccar çocukları soylu çocuklarından önce bu din okullarına gittiler. Bu arkaik laik düşünce Rönesans'ı, dinsel gizemcilik ise Reformu doğurmuştur.

İktidar ve direnişin geo-coğrafyası aynılaştığı ölçüde, ona karşı yürütülen savaş alanı da aynılaşmış demektir. Bir Biyo-coğrafya olarak insan bedeni de, kapitalist üretimin, adına meta üretebilmesi için "simgesel, estetik ve ahlaki" bir değere sahip olarak kodlanmasını gerektirmiş, bu tutum ise 18. yüzyıl aydınlanmasıyla beraber eşitliğe dayanan bir hümanizmanın adaleti sağladığı inancı ve yanılgısı olmuştur. 19. yüzyılın sonunda Nietzsche: "insanlar eşit değildir, böyle der adalet" dediğinde, insanın sadece biyolojik bir tür, organik bir beden (hayvan) olmasının eşit olmak için yeterli olmayacağını belirtmiş oldu. Geriye tinselliğin, ancak geleneği yaşayarak aşmış deneysel davranan üst-insanını diğer sürüden ayırmak olmuştu ve bu ayırım tamamen soyuttu.

Fakat bir de konuya materyalist bir açıdan yaklaşıp şu soruyu sormalı: içinde varoluşumuzu sürdürdüğümüz zaman (kapitalizmin her yanına sindiği boş zaman) ve mekânın (kent) üstümüzdeki belirleyici etkisinden nasıl olur da kurtulabiliriz? Kişi bir çağın, dönemin aşkınlık düzleminden nasıl kurtulabilir? İçinde bulunduğumuz gündelik yaşam imajları, bizim bütün ilişkiselliğimizi ve algı seçenek ve yönelimlerimizi yüksek oranda belirlemiyor mu? Şüphesiz bundan arınmanın yolu, zaman ve mekânı tekbiçimlilikten kurtararak onu daha çoğul göstergeler alanına kavuşturmaktır. Kenti çok iyi tanımak ve onu dönüştürmek. Bu uzun zaman alabilir, fakat çok kısa sürede moda olmak gibi bir işlev de taşıyacağı için kolay olacaktır. Çizimler, yazılar, farklı zaman ve mekânlardan göstergeler, anımsatmalar bırakarak kenti bir bellek olmaya doğru yazmak... Ve bu "oluş" sürecini hızlandırmak... Fakat bunu başarmak için polis, sosyo-coğrafik uzmanlar tarafından, kent yönetimi ile kent coğrafyasının kullanım biçimlerinin (özel ve ya kamusal olsun fark etmez) nasıl belirlendiğini kavramak gerekir. Sokağı anlamak, pratik bir süreç ister. Orası üzerine düşünmek, orada yaşamaktan çok farklıdır; biz orada yaşadıkça orayı alternatif alanlarımıza (geçici otonom bölgelere) çevirebiliriz. İktidar ile karşıtı arasındaki temel ayrımı oluşturan şey, iktidarın kendi erk'i lehinde yapılandırdığı üst-yapı kuruluşlarını, teori ve pratiği eş-zamanlı kullanması yönünde donatmış olmasıdır. Hakim erk, bugün duvarlar arkasında aldığı bir kararın, ertesi gün uygulamasına geçer; karşı teorilerin gölgesinde ise; salt kültürel bir karşı cepheyi oluşturmak için daha çok ütopya gereksinmek ve harekete geçmek yerine hayal kurmak durumunda kalan, (yaşamı olumlayan değil, değilleyen, aktif değil, pasif ve Baudrillard gibi) pesimist olmanın iyi bir septik olmanın örneği olarak anılacağını sanan kişiler birikmektedir. Bu kişiler bir o kadar, idealizmin tuzağına saplanmış, mistifikasyona düşmeye hazır, konformist kişilerdir. Bunların devrimden anladığı şey de sefilce bir konfor Tarzanlığıdır.

- Gelecek sayılarda da "kent ve anarşizm" başlığıyla anarşizmin tarihi deneyimleri ve yeni olanaklar üstüne çeşitli alt-başlıklarla yazımı sürdüreceğim. Bu konuda fikir belirtmek isteyen okurların da katılım sağlamaları konuyu daha bütünlüklü düşünmemizi sağlayacaktır.

Resul Gırrasory

Korkunun Çemberini Yıkalım; Doğrudan, İsyancı Özgürlük Mücadelesine!

Kapitalist iktidarların; muktedirlerin kendi sırça köşklerini yaratmakta zorla kullandığı ezilenler; iktidarların kendilerine reva gördüğü kaderciliğe; sessizlik ve çaresizliğe karşıdan kurucu yanıtlarını üretiyorlar; bir araya gelip örgütleniyorlar. Doğrudan çok boyutlu tahakkümü ve ölümün örgütleniş biçimi olan kapitalizmi yıkacak olan, örgütlü mücadele yolunda üretimden gelen güçlerini kullanmanın farkındalığında, direnişin ve dayanışmanın şenlikli çemberinde ilerliyorlar.

Davutpaşa Katliamına Tersanelerden Öfke

"Davut paşa katliamının sorumlusu çürümüş düzendir." Davutpaşa'daki iş cinayetinde yaşamını yitiren çoğu işçi 20 kişi'yi anmak ve "işçi sağlığı ve iş güvenliği tedbirleri'nin alınmasını talep etmek için, Tuzla Gemi tersanesi önündeydik. Burada "Artık Yeter! İş cinayetlerine son – TİB/DER" Yazılı pankartı açarak ajitasyon konuşmaları eşliğinde işçileri toparladık. İşçilerin toparlanmasından sonra basın açıklamasına geçildi.
Açıklamayı TİB-DER Başkanı Zeynel Nihadioğlu okudu. Açıklamada "Bu katliamın sorumluluğu tek başına atölye sahiplerine yüklenemez. Asli sorumlular, yıllardır Davutpaşa'da kaçak işçiliğe, sigortasız ve güvencesiz çalışma ile işçi sağlığı ve iş güvenliği tedbirlerinin alınmamasına göz yumanlardır. Yani bu kokuşmuş düzenin sahipleridir. Bu çürümüş ve kokuşmuş sermaye egemenliği altında yaşamı köleleştirilmiş milyonlarca işçi ve emekçi sefalet koşullarına mahkûm edilirken, gerekli güvenlik tedbirleri alınmayarak ölüme mahkûm ediliyor. Dünya'da her gün 5 Bin işçi iş cinayetine kurban gidiyor. Bu korkunç tabloyu yaratanlar, sırça köşklerde yaşıyor, saltanat sürüyorlar. Saltanatlarını işçi kanı üzerine kuranlar katliamlarının hesabını vereceklerdir.
Davutpaşa'da yaşanan patlama ilk patlama değildi. İş güvenliği tedbirlerinin alınmaması sonucu gerçekleşen sayısız iş cinayetinden sadece biridir. Tersane işçileri olarak bizler bu katliamlara hiçte yabancı değiliz. Biz bunu en iyi kendimizden biliriz. İş güvenliği tedbirleri için masraf yapmayan tersane patronları sayesinde 1983 yılından bu güne kadar 100'ü aşkın işçi kardeşimizi iş cinayetlerine kurban verdik.
Dün Davutpaşa'da yaşanan iş cinayeti bu cinayetlerin en ağır bedelli olanıdır. Bu ağır bedeli ödemek zorunda bırakanlar, halen utanmazca hiçbir şey olmamış gibi davranıyor. Davutpaşa'da işçi kardeşimizin mezarını kazanları unutma! Tersanelerden, Madenlere, Fabrikalardan, Atölyelere her yer patronların kar hırsından kaynaklı kan gölüne dönmüş durumda. Bu katliamlara karşı bundan sonra her yer eylem alanına dönmelidir. Katliamları protesto etmek ve katillerden hesap sormak için örgütlenmekten başka yolumuz yok!" denildi. Basın açıklaması esnasında ve sonrasında sık sık "Artık ölmek istemiyoruz." "Kurtuluş yok tek başına ya hep beraber ya hiç birimiz" sloganları atıldı. Açıklamaya yaklaşık 40 tersane işçisi katıldı.
TERSANE İŞÇİLERİ BİRLİĞİ

Mersin Sinema Topluluğu (Mersinema) kuruldu.

Bu yılın başlarında 'Yitik Beşik' isimli film için bir araya gelen farklı sanat çevrelerinden gençler Kanada'da elde ettikleri başarının ardından bir sinema topluluğu kurmaya karar verdi.

Mersin'de sinemanın gelişmesini amaçlayan topluluk, bu alanla ilgilenenlerin de bir araya gelmelerini sağlıyor. Mersinema Topluluğu gazeteci Umut Koşan, tiyatrocu Güler Cengiz, Erhan Sönmez, İpek Yabanelli, görüntü yönetmeni Yasin Korkmaz, ressam Mehmet Bayırhan, müzisyen Arif Adalı ve fotoğrafçı Kadir Baziki'den oluşuyor. Mersinema Topluluğu, ikinci kısa filmleri olan Liste' de gerilim unsurunu ön plana çıkardı. Kısa metrajlı filmin yönetmeni ise Yasin Korkmaz. Oyuncu seçimi, kurgu ve özgün müzik çalışmalarıyla birlikte bir ayda hazırlanan film, kendi alanında Mersin'de çekilmiş ilk film olma özelliğini taşıyor. Liste'de, İpek Yabanelli, Güler Cengiz, Erhan Sönmez, Sevgi Balseçer, Veysel Gökçe ve Özgür Söner ile birlikte 25 kişi rol almış.

Müziğini Arif Adalı'nın yaptığı filmin görüntülerini Kadir Baziki çekti. Ayrıca, Mersinema Topluluğu, Mersin'de çekilmiş kısa metraj filmlerden oluşan bir toplu gösterim yapacak. 19 Haziran tarihinde Akdeniz Belediyesi Konferans Salonu'nda yapılacak olan etkinlikte, yönetmenler filmlerini anlatma olanağı da bulabilecek

Kısa Metrajlı Filmler Mersin İçin Yarışacak

Sinema alanında yaptığı çalışmalarla tanınan Mersin Sinema Topluluğu MERSINEMA, yeni bir etkinliğe imza atıyor. MERSINEMA, konusu Mersin olan kısa metraj film yarışması düzenliyor. Sinemayla ilgilenenlerin gözünden Mersin'i ele alacak olan yarışma, yaşadığımız kentin daha iyi ifade edilmesiyle beraber anlaşılmasına da olanak sağlayacak. 10 dakikalık filmlerin yer alacağı yarışmanın jürisi önümüzdeki günlerde açıklanacak. İşleniş biçimi serbest olan çalışmalarla gerçekleşecek olan yarışmaya, bu kenti anlatmak isteyen her amatör veya profesyonel katılabilecek. Katılmak isteyenlerin, 6 ocak 2007 tarihine kadar çalışmalarını teslim etmeleri gerekiyor.

MERSINEMA tarafından yapılan açıklamada: "Yarışmalarda genel olarak katılımcıların teşvik edilmesi ve yeni fikirlerin ortaya çıkması amacı taşınır. Topluluk olarak düzenlediğimiz yarışma da bu amacı güdüyor. Düzenlediğimiz yarışmanın, Mersin'de sinema kültürünün oluşmasında ve sinema sanatı ile ilgilenenlerin nitelikli ürünler ortaya koymasında etkili olacağını düşünüyoruz" denildi. Katılımcılar, yarışmayla ilgili olarak mersinema@hotmail.com adresinden iletişim kurabilecekler.

Altınlı araziye 'yurt' adına el kondu

Tüprag madencilik altın aramak için İzmir medenrese bağlı efemçukuru köyüne el koydu.daha öncede köylülere arazileri için rüşvet vermeye çalışan Eldorado Gold'un taşaronu olan Tüprag köylülerden olumsuz yanıt alınca gözlerini bakanlar kuruluna diktiği zaten söyelenler arasındaydı.Rüşvet bu biri kabul etmezse diğeri eder. Köylü bilincinde olmayan bakanlar kurulu rüşveti reddetmesine rağmen hatıt şikesiyle köye "yurt savunması için acil durumda" gerekçesiyle el koydu. köylüler kararın iptali için mahkemeye dava açmak için rüşvet parası biriktirmeye başladılaryetiştirdikleri siyah üzümün siyanürlü üzüme dönüşmemesi için mücadeleye devam edeceklerini söylediler.

Mersin Turgutreis Mahallesi yıkılıyor

Çoğunlukla Romanların ikamet ettiği mersin Turgutreis Mahallesi aylardır yıkım ve yıkım tehdidiyle karşı karşıya. Mahalle Ahalisi, üzerinde yaşadıkları evlerden yok pahasına tahliye ediliyor. Karşılığında kendilerine yaşamaya devam etmeleri için, yaşamla mukayese bile edilemeyecek cüzi paralar dağıtılıyor. Turgutreis Ahali'sinden edindiğimiz bilgilere göre, yıllardır süren dava Turgutreis Ahali'sinin aleyhine sonuçlanınca arsa sahipleri hemen yıkıma girişmiş. Şu anda mahalle dümdüz edilmiş durumda. Gidecek yeri olmayan Mahalle Ahalisi'nden orada kalanlar, baraka ve derme çatma kulübelerde yaşamaya gayret ediyor. Arsa Sahiplerinden çok hayırsever iş adamı Mahmut Arslan, vaktinde Mersin belediyesine AKP'den başkan adayı olmuş, kaybetmişti. Mahalleliye göre, Arslan kendisine mahalleden pek oy çıkmayınca intikam almaya karar vermiş. Bizce, Arslan şu anda belediye başkanı olsaydı da durum değişmeyecekti. Zira, Mahmut Arslan bir muktedir. İktidar sahibi. Turgutreis Mahallesinin Ahalisi hiçbir zaman onun dişinin kovuğuna yetmez. Onun ve onun gibiler için, Romanların çocukları ve aileleriyle birlikte sürdürdükleri şenlikli yoksul yaşam değil paradır önemli olan. Ama, ne arsa sahipleri ne de diğer efendiler, mahalle halkı gibi tebessüm edemezler. Konuştuğumuz genç ve işiz bir arkadaş, "burası öyle bir yer ki şurada düğün varsa diğer tarafta mutlaka bir düğün vardır" demişti. Zaten biliyorduk, onların nasıl insanlar olduklarını. Mahallede gezip ahaliyle konuştuk. Kadir abi, bizi oradaki yaşam ile ilgili bilgilendirdi. Roman derneği 2. başkanı günaydın beyle sohbet ettik. Her şeye rağmen yaşıyor olmaları ve hala inatla kendilerini sürdürmeleri, içimizi burktu. Çünkü yaşam "her şeye rağmen" sürdürülebilir bir şey değil.
İlgili haber, röportaj ve fotoğrafla bir sonraki sayımızda genişçe ele alınacak. Elbette mahalle hala oradaysa....

Rusya, Moskova, Anarko-Komünist Birlik

Anarko-Komünist Birlik (AKB)
Moskova'daki ve Moskova bölgesindeki (oblast) anarşistlerin oluşturdukları bir inisiyatiftir. Faal bir örgüt olarak şu amaç ve ilkelere sahiptir:
http://aks.clan.su/index/0-2
Websitesi bir forum, kitaplar, makaleler, bildiriler, müzik, video ve eylem fotoğraflarının da dahil olduğu bir resim galerisine sahip. Zaman izin verirse haber ve içerikte güncellemeler olacak.

AKB, 2007 Temmuz'unda Moskova bölgesindeki anarşistlerce oluşturuldu.
AKB'nin ana hedefi anarko-komünizm ilkelerini kabul eden ve şu ana tutumlara itirazı olmayan anarşistleri birleştirmektir:

1. İşçi haklarının korunması, sömürüye karşı olmak ve kapitalizme karşı
mücadele.
2. Anti-parlamentarizm: Temsili "demokrasi"nin yöntemlerinin reddedilmesi.
3. Anti-totalitarizm: Bireyin üstündeki baskılara, her türlü dış zorlamaya ve her tür devlet iktidarına karşı olmak.
4. Devlet iktidarının mutlak birbiçimi olan her türlü hükümetin reddedilmesi.
5. Dini hoşgörü: Her dini tercih bireylere bırakılmalıdır. Bununla birlikte dini hiyerarşik yapıların kurulmasına karşı çıkılmalıdır, çünkü başkalarını belli bir dine katılmaya zorlar ve dine göre ayrımcılık yaparlar.
6. Özgür kültürden yanadır: Farklı kültürlere ve aynı zamanda alt-kültürlere açıktır, özgür yaratıcılığı, sanatkârlığı destekler ve sanatın ticarileştirilmesine karşıdır.
7 .

Ekolojizm: Eko-sistemin yıkımına karşı mücadele eder ve ekolojik sorunların önemini kabul eder.
8. Enternasyonalizm: Her tür ulusal ve etnik ayrımcılığa karşıdır, ama etnik kimliklere ve insanların kültürlerini korumasına karşı değiliz.
9. Alternatif küreselleşmecilik: Kar ve küresel egemenlik için var olan mevcut kapitalist küreselleşemeye karşıdır ve uluslararası dayanışma üstünde temellenen alternatif küreselleşmecilikten yanadır.
10. Amaç ve ideal olarak anarşist komünizm. Anarşist komünizm, "herkesten yeteneklerine göre, herkese ihtiyacına göre" ve yatay örgütlenme ilkelerine dayanan, herkese karar alma ve uygulamada eşit haklar veren özgürlükçü ve eşitlikçi bir toplumdur.

Açlık grevinin 40. gününde göçmen yürüyüşü

Belçika'nın başkenti Brüksel'de 150'yi aşkın göçmenin oturum izni için başlattığı grev 38. gününe girdi. Grevin 40'ıncı gününde Yabancılar Ofisi'ne doğru bir yürüyüş düzenlenecek. Eylemcilerden Güley Çakmak, 43. yaşgününü açlık grevinde geçirdi.

Süresiz açlık grevi eylemi kritik bir safhaya ulaştı. Kâğıtsızları Koruma Birliği (UDEP)'in öncülüğündeki eyleme Sendikal Ortak Cephe, İltica ve Göç Forumu, İnsan Hakları Ligi ile çok sayıda parti, dernek ve komite de destek veriyor. Destek veren organizasyonlar hükümeti göçmenlerin taleplerine cevap vermesini istiyor.

150 bin göçmenin oturum izni olmadan kaçak bir şekilde yaşadığı Belçika'da 150 grevcinin eylemi bu nedenle de sembolik bir öneme sahip. Açlık grevinin 40. günü, 9 Şubat Cumartesi saat 15.00'de Collone du Congrès'de bir yürüyüş start alacak ve Yabancılar Ofisi'ne doğru yürünecek.

Yunanistan da Anarşistler Altın Şafak Faşistleriyle Çatıştı

Bugün yine ateşler yandı Propilya Meydanı'nda. Pencerenin önünden motosikletli polisler geçiyor gazlayarak. O kuşun sesini duyuyorum yine. Her sabah gündoğumunda öten kuş. Bugün günbatımında da ötüyor. Prosfigikalar'ın kuşları, bir mucize gibi şehrin ortasında. Bir vaha burası. Emniyet Müdürlüğü'nün burnunun dibinde uzanan onlarca işgalevinin iki yanına dizilmiş ağaçlardan sesini bize duyurmayı başarıyor. Birkaç adım aşağıda, Aleksandras Caddesi'nde arasından çıkan 15 kişilik bir faşist grup 3 kişiyi bıçaklamışlar. Bizimkilerden biri de bir faşistin kafaya baltayı geçirmiş. Atılan taşlarla yaralananlar da olmuş. Biz vardığımızda ortalık yumuşamış, faşistler gitmişti. Propilya önünde, yolda yakılmış ateşlerin gerisinde birkaç maskeli çocuk hala çeviklere taş atıyordu. 200 kişi Rektörlüğün avlusunda toplantıdaydı. Akşam da birşeyler olur sanırım. Diyerek bıraktım ve Propilya Meydanı'nda saatlerdir işgal altında olan Atina ma tehlikesi, kafalara çarpan gaz bombası mermileri (İstanbul'daki yoldaşların da tanıyacağı Nat bu yüzden hastaneye kaldırıldı), ağaç coplar ve 100 civarında gözaltı. İçlerinde Türkiyeli mültecilerin de olduğu gözaltındakiler, akşam saatlerinde serbest bırakılırken, 19 yaşında bir kızın pazartesiye kadar içeride tutulmasına karar verilmiş. Saldırıdan sonra Eksarhia'ya ulaşan bir grup, Meydan'daki çöp konteynırlarını ateşe verirken, bölge gaz bombası yağmuruna tutuldu.

otomobillerin böğürtüsü kulakları sağır ederken. Bu sabah (cumartesi) Kolokotronis Meydanı'nda faşistlerin (Altın Şafak dergisi çevresi) Kardak Krizi'nin yıldönümü mitingi vardı. Son zamanlarda göçmenlere ve solculara da saldırılar düzenledikleri için, onlara engel olma kararı alındı. Bizimkiler (anarşistleri kastediyorum) sabah küçük bir grup olarak toplanmışlar. Villa Amalias'dan bir arkadaş anlatıyordu çatışmayı. ''Göğüs göğüseydik'' diyor. 'Bıçaklar, taşınması yasak spreyler, sopalar ve coplarla. Televizyonlar da polisin faşistlerle birlikte anarşistlere saldırdığını göstermişler. Bu sırada polisin Üniversitesi Rektörlük binasından Eksarhia'ya doğru yapılacak yürüyüş için oraya gittik. Kalabalık hiç de fena değildi. Rakam kestirme konusunda iyi değilimdir fakat heralde 500 kişi kadardık. Fotograflar icin link

Tansiyon yüksekti ve çevik kuvvet de yürüyüşün başından itibaren saldırıya hazır durumdaydı. Nitekim, Stadiu Caddesi'nde pek fazla ilerlememişken, daha önceden saldırı için kestirdikleri noktada arkamızdan gaz bombaları atmaya başladılar. Sol koldan da gazbombalarıyla saldırı sürdürülünce, tanıdık sahneler yaşandı yeniden; boğul- Atina merkezinin bir bölümü gaz bombası bulutları altında ve sokaklarda motosikletli polislerden, çevik kuvvetten ve ekip otolarından başka birşey göremiyorsunuz. Televizyonların canlı yayınlarıyla çatışmaları izleyen halk, bu güzel cumartesi akşamını evinde geçirmeye karar vermiş gibi görünüyor.

Tek kelimeyle Atina terörize ediliyor. Karamanlis hükümetiyle birlikte faşist saldırıların, göçmen mahallelerine baskınların ve meydanlarda bıçaklamaların tırmanışa geçtiği yetmiyormuş gibi, faşist saldırıları protesto yürüyüşüne de tahammül edilemiyor.

Fransız Guyanası'nda Ekolojik Zafer

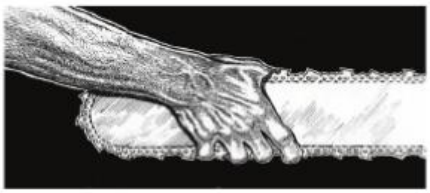

Alternative Libertaire Açıklaması

Cambior/IAMGOLD adlı Kanadalı çokuluslu şirket Roura'da altın fabrikası kurma faaliyetlerine devam edemeyecek. Bu, siyah kayman timsahı gibi pek çok hayvan ve bitki türünün evi sayılan Kaw bataklıklarının sınırında büyük bir endüstriyel proje olacaktı.

Üretim hedefleri, siyanür kullanan ana fabrikada ve diğer ek madenlerde 7 yılda 37 ton altın üretmek olarak belirlenmişti. Bu projeye karşı mücadele 2005 yılında ATTAC-Guyana ve Alternative Libertaire tarafından başlatılmıştı.

Ilk koalisyon, Walwari partisi, Yeşiller ve Kaw bölgesinde oturanların oluşturduğu bir dernekle kuruldu. 2006 ilkbaharında Guyana'nın ana sol muhalefet partisi olan Guyana Sosyalist Partisi ve çevre dernekleri dahil 33 örgüt ve derneği kapsayacak şekilde genişledi. "Kaw Dağı'nda Cambior Projesine Hayır" başlıklı bir metne Guyana'dan ve ötesinden 17 bin imza toplandı.

2006 sonbaharında Roura belediyesinde yapılan şenlik benzeri gösteriye 600 kişi katıldı. Alternative Libertaire de oradaydı.

Guyana'daki bu kitle hareketi sonucunda Fransa hükümeti bir uzmanlar ekibi göndererek iki inceleme düzenledi. Proje hakkındaki fikirler bir miktar değişmişti. 2007 Ağustosunda Fransa hükümeti IAMGOLD maden projesini hükümetin ve diğer organizasyonların temsilcilerinden oluşan bir partilerarası konsey olan "Grenelle de l'environnement"e taşımaya

karar verdi. Guyana'da üçüncü bir incelemeiçin uzmanlr gönderildi. Hazırladıkları rapor sonucunda Sarkozy 30 Ocak 2008'de projeyi iptal etti. Camp Caiman'da endüstriyel maden kurulmayacak.

Bu, Alternative Libertaire Guyana ve mücadeleye katılan tüm örgüt ve derneklerin bir zaferidir. Ne pahasına olursa olsun büyüme için sert bir kavga veren Fransız işveren sendikası MEDEF ve Guyana sağı içinse bir yenilgidir.

Alternative Libertaire
2 Şubat 2008

Devrim ve Birleşik Bir Bilgi Disiplini

"Bana göre bir devrim toplumsal bir dönüşüm olarak kavranılması gereken bir şeydir. Burada ille de bugünkü toplumları siyasal bilimler açısından tanımlamamızı mümkün kılan ulus-devlet kavramına oturan bir ölçek üzerinden konuşmak zorunda değiliz. Devrim, bu ölçeği aşan veya bu ölçeğin altında daha küçük bir ölçeğe işaret eden bir şey de olabilir. Ama devrim eninde sonunda belirli bir toplumda kurumsallaşmış ilişkilerin geriye döndürülemez şekilde dönüşmeye başlaması ve bunun böylece devam etmesi sürecidir. Fakat dönüşüm deyince bir sürece yani bir zamana gönderme yapıyoruz. Zaman deyince de zamanı nasıl algıladığımıza bakmamız lazım. Eğer toplumu bir bütün, toplumsal değişimi tarihin varsayılan bir başlangıç noktasından bugüne ve bugünden geleceğe doğru gitmekte olan bir tarihsel evrim olarak kavrıyorsak, o zaman devrim dediğimiz şey burada büyük bir kırılma ve tarihin başka bir insanlık durumuna, başka bir ontolojik durumuna ya da insanın başka bir antropolojik durumuna geçişi olarak anlaşılıyor. Ama burada bence tehlikeli olan bir şey var. Çünkü buradan, tarihi sonlandırma gibi bir fikir kaçınılmaz olarak doğuyor: "Yani bir devrim gelecek, toplumda şu ya da bu problemler ortadan kalkacak ve başka bir insanlık evresine geçeceğiz." Fakat zaten bu haliyle oldukça teleolojik (ereksel;) bir yaklaşım ve bence sosyalizmin ve devletçi geleneklerin de kaçınmadığı teolojik düşünce geleneğiyle ilişkili. Çünkü en nihayetinde bunun kominal bir cennet vaad etmekten çok da farkı yok."

Kürşad KIZILTUĞ

Devrimden konuşan birinin, aşılması gereken büyük bir sistematik engeli mi, yoksa büyük bir toplumsal hoşnutsuzluğu mu gerekçe olarak aldığını açıkça vermesi gerekir; toplumsal hoşnutsuzluklar gerektiğinde aynı iktidar mekanizmaları tarafından açık ya da gizli desteklenen altüst oluşlar yoluyla kısmen veya tamamen, gerçek anlamda ya da yanılsamalı olarak giderilebilirler. Bu türden "devrim"ler baştan da öngörülebileceği gibi, ayrıcalıksızların soyut iktidarı yerine,onun soyut paralelinde hoşnutsuzluğun daha çok dehşet veren bir iktidarına yol açacaklardır. Öte yandan, sistem aşılması gereken şey olarak ele alınıyorsa, devrim söyleminin "insanlık" kavramının etimolojik anlamında kastedilen karmaşık ve basit oluşumun tümünü göz önünde bulundurması gerekir. Dünya her zaman etkileşen bir bütündü, bugün her zamankinden daha yoğun ve doğrudan ilişkilerin etkin bir toplamıdır. Etkin; demek ki hiç kimse kendisinden en uzak noktalardaki hayatların gerçekleşme tarzlarından tamamen bağımsız davranamaz. Hem doğanın davranışının kaotik niteliğinden dolayı, ve hem de güncel dünyanın güçlerinin aynı anda her yerde etkin eyleme girişebilme olanağı açısından.

İlk bakış açısından demek ki bu bir türün sorunudur; ve peki, tamamen biyolojik bir türün. Burada herkese çok tuhaf gelecek bir kıstas var: Sosyal bir hayvan oluşun öyküsü, en titiz kuramcılarda bile sosyalliğin/toplumsallığın lehinde ve hayvanlığın aleyhinde, doğanın mülkleştirilmesine bağlı bir ahlaki kibrin etkisinde geliştirildi. Tabii ki bu öykü aynı zamanda bir mit oldu, kuşaklar ölçüsünde insan türünün belleğine yerleşen ve psikoanalitik düzeyde onlar tarafından içselleştirilen bir mit. "İnsanlık tarihi" olarak adlandırılan canlılık sürecinin onun sosyalleşmesiyle başlatılması, daha doğrusu zaman algısının geçmişin herhangi bir noktasında farazi olarak bıçak gibi kesilmesi, onu türün saplantılarına ait bir mit haline getirdi. Tarih, insan oluşun kendisiyle birlikte bir mit haline geldi. Saplantı, onun zayıflık ve bilmezliğinden kaynaklanıyordu; oysa tür, yaşamını sürdürebilmek adına bunu gücüne ve bilimine dayandırdı. Tür açısından sonuç, dehşet verici ölçeklerde bir karşı-doğa olarak oluşmaktır. Eğer bir devrimden söz edilecekse, o halde insanın kendi içinde ve kendi dışındaki doğa ile ilişkilerinde ve ilişki tarzlarında bir devrimden söz edilmeksizin, devrimin gerçek bir anlam kazanması olanaksızdır. Türün durumu o denli hastalıklı bir hal almıştır ki, bu ilişki biçimlerinin değiştirilmesi söz konusu olduğunda, onları gerçek anlamda somut ilişkiler olarak değiştirmek yalnızca istisna olarak türün bireylerinin aklına gelebilir. Her halükarda, ilişkiler kendi karşı-doğalarını yaratmıştır.

Öte yandan toplumun analizi, onun bir sınıflar veya kastlar sistemi olarak analizi yerine, onun bir "ortam" olarak analizine dayanmak zorundadır. Elbette sınıf, kast, vb. ekonomik değerlendirmenin kategorik bölümlemeye uğratacağı gruplar ve topluluklar vardır; ancak bunlar, toplumsal ortamın hiç durmaksızın işleyen hareketlerinden ötürü, genel olarak daha çok kuramsal bölümlemeler olarak kalmak zorundadır. Pratik değerleri, bu gruplar için davranış biçimlerinin öngörülmesini sağlamaktan uzaktır. Geçen yüzyılın devrim olarak tanımlanan olay zincirleri gerçekleştiği zamanlar da, sınıf ve benzeri ayrımların değerleri bu nitelikteydi; onların kontrol altına alınamazlığı, dogmalarla boşuna giderilmeye çalışıldı ve hemen bütün devrimler kendi söylemsel amaçlarının karşıtı sonuçlara uğramaktan kurtulamadı.

Öyleyse ortam analizi nedir? Bir ortam, hangi boyutlarda olursa olsun, model bir evren gibi davranır. Olası bütün niteliklerdeki etkenler, orada potansiyel olarak vardır ve herhangi bir gerçekleşmeye her biri kendi tutumuna göre katılmak zorundadır; -engelleyici, uzlaşıcı, devindirici, katalize edici veya katılımcı vb. Kaotik özellikler burada düzen özelliklerinin üstündedir, ama görünür olan genel anlamda düzen özellikleridir. Bu biraz da onu çözümleyen bizler gibi tür bireylerinin algılarının belli bir düzeyle sınırlanmış olmasından kaynaklanır. Yine de, kaotik bir ortamın kendi doğasından sonraki en etkin eleman, onu gerçekçi ve doğru tarzda gözlemleyen öznedir. Sosyalist akımın "diyalektik ve tarihsel materyalizm"i tanımlayan önermeler topluluğu, evrensel insanın içinde bulunduğu ve tabii onun kendi içinde olan ortamın çözümlenme girişimleriydi, -her ne kadar söylemsel ve uygulamaya ilişkin gerçekleşmelerde; diyalektik, tarihsel bir şizofreniyi, tarihsel materyalizm ise bir dönem mitleştirilen "isevi" bir patriyarkiyi ifade etmiş olsa da. Elbette bu insan zihniyetinin yeterlilik (varlık-yaşam) ve yetersizliğinin (yokluk-ölüm) kökenlerine ilişkin bir şizofreniydi, -ama işte, şizofreni. İmdi; 20. yüzyıl sadece "sosyalist" akımların değil, ama temel "kapitalist" akımların da doğayı bilme anlamında aşılmaz sınırlara gelip dayandığı ve bu noktada yeni bir felsefeye veya bilgi disiplinine ihtiyaç duyduğu bir yüzyıl oldu; bu sınırların yarattığı bunalım henüz aşılmış değil; ve bilgi disiplini türe ilişkin bir ideolojik kalıplar dizisi olarak kaldığı sürece aşılmayacak. Fizik bilimi makro düzeyde evrenin sınırlarıyla ve olası başka evrenlerin ulaşılmazlığıyla; mikro düzeyde ise görmek için ille de ışığı kullanmak zorunluluğunun yarattığı atom altı sınırlarla karşılaştı. Her iki sınır da mevcut türsel düzeylerde aşılmaz görünmektedir. Ve dikkat edilirse burada anlaşılan en önemli şey, karşılaştığımız bu sınırların, bilmek amacında olduğumuz ortamın sınırları değil, ama bizim anlama yeteneğimizin sınırları oluşudur. Kısaca türsel olarak, ortamı bilme konusunda ulaştığımız en önemli sonuç "bilgi eksikliği" oldu. Sosyalist akım da, daha baştan patriyarkal bir bilime (bilimsel sosyalizm) dayanmakla sonradan giderek daha derin hapsolacağı kendi kuyusunu kazmıştı; onun marksist olduğunu iddia eden toplumbilimi Pavlov'un deyim yerindeyse "açlıkla terbiye" yöntemine dayandı. Sistem yemek yerine zil sesi verir ve toplum salya salgılar. Toplumsal ortam, tamamen ekonomik bir ortama indirgenmekle, bilimsel ideolojinin çıkmazlarının tersten kanıtlandığı bir laboratuara dönüştü. Stalin Sovyetleri ya da diğer birçok radikal sosyalist örgüt ve kurumun sonuçta insansızlığa varan ortamları, bunun en çarpıcı örnekleri oldu.

Elbette, toplumsal sorunlarımızı aşmak için dünya dışı varlıkların bilgisine ihtiyaç duymayız; ama onları aşmak için, onları anlamaya mecburuz. Türün dünyasal tablosunda görülen, bu anlama faaliyetinin yetersiz kaldığı, ve bu yetersizliğin de neredeyse genetik hale gelmiş bir zihinsel yetersizlikten kaynaklandığıdır. Ve tabii ki, aynı zamanda bedensel bir yetersizlik. Toplumsal alanda bu anlayış yoksunluğu bazen o kadar ölçüsüzdür ki, ihmal ettiğimiz şeyin ne olduğu bile algılarımıza meçhul kalmaktadır. Demek ki yetersizlik, türseldir ya da türsel olmaya yüz tutmuştur. Şu anlama gelmesi tercih edilmeli: Bu zihinsel yetersizliğin giderilmesi, -buradaki çerçevede devrim-, bütün insan türünü etkileyecektir. Ve öte yandan, böyle bir devrimin öznesi günübirlik insandır; yetersizlik sıradan ve doğayla bağları daha dolaysız olan insanda açık, büyük bilgi birikiminin (enformasyon çağı?) iktidar odaklarında örtülüdür. Gerçi aynı tarihsel süreçlerin etkileşen öğelerinin birikimi olarak, türsel anlamda her iki uç da bilinmesi, anlaşılması gerekene eşit uzaklıkta varsayılmalı; fakat ideolojik bilgi birikiminin doğa karşısındaki insanda yarattığı hastalıklı kibir es geçilemez.

İlk bakış açısından demek ki bu bir türün sorunudur; ve peki, tamamen biyolojik bir türün. Burada herkese çok tuhaf gelecek bir kıstas var: Sosyal bir hayvan oluşun öyküsü, en titiz kuramcılarda bile sosyalliğin/toplumsallığın lehinde ve hayvanlığın aleyhinde, doğanın mülkleştirilmesine bağlı bir ahlaki kibrin etkisinde geliştirildi

İnsanın etkin bir varlık olarak yer aldığı doğasının kendi yararına gerçekleştirilmesinin dışında devrimin hangi anlamı olabilir? Bu formulasyon üstü pek de örtülü olmamak kaydıyla 20. yüzyılın birçok devrimleri tarafından "iktidarın devri" biçiminde sunulmuştu. Sorunun sadece daha dehşet verici bir yüzle kılık değiştirdiğini görenler, genel olarak bunda geç kaldı ve kendi "devrimci" eylemlerinin başarısının kurbanı oldular. Şimdi bu olaylar ve söylemler dizisi güncel düzeylerde anlaşılmış olduğundan fazlaca ayrıntılandırmanın gereği yok.

Sorunun kökenleri, dünyanın genel algılanmasındaki temel hatalara kadar indirgenebilir. İnsanın kendini bilme biçimindeki ve onun dünyayı bilme biçimindeki hatalar. Ve elbette, onun doğru anlama potansiyellerine ne olduğu. Yaşama anlayışı; doğaya, ötekilerine ve geleceğe karşı tutum; zaman, mekan, ölüm, ilişki ve benzeri temel olaylar karşısındaki anlayış. Bu anlayışın insanın gelişim tarihindeki seyri, insanın kendini mülkleştirilmesi, doğayı mülkleştirme girişimi, ve tabii sonuç olarak hayatın yıkıma uğratılması. Ruhsal yapının gerçek öznesi ve en genel anlamda yaşamın kökensel oluşumu olarak bedenin reddi, mülkiyetçi sistem yararına onun tabulaştırılması, giderek köleleştirilmesi ve evrene/doğaya açık bir yapı olmaktan çıkarılması. Bilinmeyenin, belki de sadece insan türüne özgü bir kibirle "boşluk" ya da "hiçlik" biçiminde değerlendirilmesi.

Son sorunsalın niteliğine, sorunun kökenlerinin ilginçliği açısından biraz daha değinmeli: Devrim kurguları her zaman varlığın ne olup olmadığının izahıyla işe başlama gereği duymuşlardır. Bugüne kadar onlar, istisnasız, -klasik anlamda insanın algısı çerçevesindeki maddi- varlığı bir aksiyomda, yani kendisinde kökenleştirmeyi en sağlam postula olarak koyagelditler. Oysa bugün anlaşılıyor ki, insanın varlık olarak nitelediği "maddi" oluşun kökeni, onun "yokluk", "boşluk" ya da "hiçlik" olarak

"Durma, gelecek hakkında düşün"

nitelediği şeydedir. Olan herşey "olmayan"dan türemiştir ve olmayanın içindedir, onun bir içeriğidir. Olmayan, bizim kurgulanmış zihniyetimizin ve algılarımızın ulaşmadığı alandır; en yoğun maddi varlıklar yığınında bile içerik yoğunluğu Olmayanın lehine gerçekleşmektedir. Buradaki temel hata, insan ruhunun, yani bir bütün olarak kavrayış ve düşünsel varlığının bütün yönelimlerini sakatlamıştır. Bir mülk olarak bedenin ve onun dışında kalan mülklerin yitirilmesine dayandırılan ölüm korkusundan başlayarak, onun büyük mutsuzluğunun başlangıçlarında algının bu ilkel sakatlanması bulunmaktadır. Evrensel şizofreniden, hayatın yaşlı ve ölmekte olan bir soyun kıskançlığıyla öldürülmeye çalışılmasına kadar bir dizi toplumsal hastalığın kökenleri de buraya kadar izlenebilir. Oysa bu noktada bir çıkmaz vardır: Çağdaş insan türünün bugünkü düzeyde oluşmuş zihniyeti, soruna bu biçimiyle yaklaşmayı kesinlikle reddedecektir. Çünkü bu, onun sistematik çıkarlarına aykırıdır. Ona göre bu türden bir önermenin analizinin onun "hayatına" katacağı hiç bir şey yoktur ve gerçekten de, bu sistem içinde kaldığı sürece, böyle bir çabanın ona bir faydası yoktur.

Burada yeni bir bilgi disiplininin gerekliliği ortaya çıkmaktadır. (Ve tabii bunun aynı zamanda yeni bir yaşam disiplini olduğunu hatırlatmak gerek.) Bu, birleşik bir bilgi disiplinidir; yani ideolojik bilimin parçalayıcı, koparıcı ve doğa fethine dayanan olumsuz özelliklerini reddederek, ve özellikle sözüm ona en bilge olacağı durumda insanı bir araç haline getiren koşullayıcı özelliğini reddederek; doğa içinde bir doğa olarak davranan ve amaçlarını doğanın amaçlarıyla bir tutan bir bilgi disiplininin oluşması gereklidir.

Ve elbette devrim, bugün ve burada olmayan bir şey değilse, onun gerçekleşmesini düşünmek boşunadır. Kelimenin tam anlamıyla o bir süredir, her yerde aynı anda olmakta olan. Büyük orduların, dev ekonomik güçlerin gölgesinde sağlıklı düşünmeleri imkansız olan toplumsal yığınların büyük umutsuzluğu içinde oluşmakta olan...

Sami Görendağ

KÜLTÜR ÜZERİNE

İnsanın emeğinin ya da doğanın sömürülerek kullanılması arasında hiçbir fark gözetmeyen, dayatmacı, "ötekileştirme" den beslenen, tek tip bir toplumun aksine, yaratıcılığa, uyuma, hoşgörü ve saygıya, karşılıklı dayanışmaya ve eşitliğe, çeşitliliğe dayanan bir özgür toplum kuramı da mümkündür.

Kültür, toplumsal gruplar içerisinde yaşayan insanların düşünsel ve davranışsal yansımalarıdır. Bir toplumun kendisi ve toplumsal faaliyetler süreci, bir insan ve toplum kuramıdır. Öğrenildiği gibi aynı zamanda yaratılır ve paylaşılır. Kültür, bir grup insanla bir diğer grubu ayırmaya yarayan öğelere sahipken, paylaşma ve dayanışma temelinde toplumsal yaşamı da kurar. Siyasi iktidara sahip olmayan toplumlar "eşitlikçi mübadele kuralı" ve "armağan ekonomisi" çerçevesinde, kendi kendilerinin efendisi oldukları bir toplum yaratırken, siyasi iktidara sahip olanlar ise ulus-devlet gibi bir canavar yaratabilirler.

Benzer kültürel öğeleri paylaşan insanlar toplumları oluştururken, insanların evriminin, kültürlerin gelişmesinde etkili olduğu söylenegelir. İnsanın fiziksel yapısı, dik yürüyor olması, beyninin diğer canlılardan daha büyük ve karmaşık olması, ellerinin ve sesinin sınırsız özellikleri, insanın bir kültüre sahip olmasındaki göze çarpan temel biyolojik özellikleridir.

Kültür "semboliktir". İletişimi ve anlamayı amaçlar. Semboller üzerinden dolaylı çağrışımlar yaratılırken, bu semboller her kültürde farklı anlamlar kazanır. Dil, sembolik anlamda, kültürün yarattığı en önemli öğe olarak kabul edilir. İnsanların, dil üzerinden çocukluktan itibaren iletişim kurmaya başlaması, her dilin öğrenilmesini sağlayacak hafıza ve öğrenme yeteneğinin beyinlerinde bulunması, ses yolu üzerinden farklı tonlar ve sesler üretebilmesi, insanoğlunun milyonlarca kelime yaratabilmesine de vesile olmuştur. İnsanların iletişim biçimlerini yazıya dökmeleriyle yasaların kitlelere yayılması sağlanmıştır. Başka bir deyişle, yasalar ve toplumların belirlenmiş hakları için yazı icat edilmiştir. Yasa koyma yetkisi ve gücü yazıyla perçinlenmiş, zorunlu eğitim ile bu yasalar insanların zihinlerine ve hafızalarına kazınmak istenmiştir. Elbette ki, tüm yasalar baskıyı, eşitsizliği ve sömürüyü meşru kılar biçimde gerçekleşmemiştir. Tek tanrılı dinler de dahil, evreni ve insanı anlamaya yönelik birçok inanç, özünde hoşgörü, adalet ve eşitlik kavramlarını barındırmıştır. Örneğin, ilkel atfedilen toplumların zamanından beri, yazılı olmayan, töresel kanunlar, insanların barış içerisinde yaşamalarına olanak hazırlamış, birçok ilkel kabilenin kültürü de bu yönde biçimlenmiştir. Mandan ve Guayaki yerlilerinde, insan vücuduna yazılan, işlenen sembolik yasalar ve günümüzde işkence olarak tabir ettiğimiz bu ritüellerin hafızalarda yer etmesi, her insanın aynı düzeyde eşit olduğunu pekiştirir. Pierre Clastres'ın da dediği gibi, "Onların yazısı vücuda resmedilir." Hükümdardan, yasadan, monoteist inançtan habersiz olan toplumların tek yasası ilkel yasadır. Acı ile hafızalarına ve vücutlarına kazınan, ölene dek taşıyacakları tek yasa, her bireyin toplum içerisindeki konumunun ve öneminin aynı olduğudur.

Kültür "öğrenilir". İnsanlar, doğdukları dünyaya, topluma, aileye ait kültürel öğeleri ve değerleri görüp, öğrenerek uygulamaya geçirirler. Üretim süreçlerinin nasıl gerçekleştiğini öğrenir, becerilerini geliştirirler. Kurallara nasıl uymaları gerektiğini, ahlaki yasalar çerçevesinde nasıl davranılması gerektiğini öğrenirler. Çocukluktan itibaren ailenin yetişkinleri kendilerinin, okul ve iletişim araçları ise toplumun egemen kültürünü öğretmek için birbiriyle yarışmaktadır. Kültürleme (enculturation) dediğimiz süreci hızlandıran bu etkenler, insanların doğumundan itibaren kültürel iletimi sağlamakla yükümlenmişlerdir (yükümlüdürler) ve kültürün öğrenilme aşamasını da şekillendirmektedirler. Kültürleme aynı zamanda kültürel özümsemenin (assimilation) de kaynağı olarak görülmektedir. Bir kültürel düzenin, bir başka kültürel düzeni, zaman içerisinde kendine benzetmesi, dönüştürmesi, hegemonya uygulayarak kontrolü altına alması anlamına gelen bu kavram, bireyin, içinde bulunduğu toplumsal grubun taleplerini ve beklentilerini karşılayacak biçimde şekle sokulması ve dönüştürülmesi anlamına gelen kültürlenme kavramının bir sonucu olarak karşımıza çıkar.

Kültür "paylaşılır". Farklı toplumlar, "kültürleşme" kavramı çerçevesinde kültürlerini yayarlar ve paylaşırlar. Binlerce yıldır süre gelen bu süreç, kültürel yayılım (diffusion) ile açıklanmaktadır. Toplumlar bilinçli ya da bilinçsiz fakat gönüllü ve seçici bir biçimde farklı maddi ve sosyo-kültürel öğeleri kendi toplumları içerisine taşımıştır. Günümüzde "küreselleşme" kavramı adı altında insanlara sunulan kavram ise egemen kültürün yayılmasıdır ve tek yönlüdür. Sermaye ve maddiyatın yarattığı kapitalist kültürün önlenemez şekilde yayılması, toplumların kendi kültürlerini koruyup, sürdürmelerini de engellemektedir. İlk toplumlarda, dillerin, teknolojinin ya da inançların plansız yayıldığı bir dönemin aksine, günümüzdeki yayılma tek yönlü, planlı ve her zaman daha fazlasına ihtiyaç duyar bir bağımlılık yaratan, para odaklı bir kültürel özümsemedir. Tek bir kültürün dünyaya hakim olması esasına dayanan bu süreç, ne yazık ki kültür kuramlarını alt üst etmiş, bu kültüre uyum sağlayamayan olamayan veya olmak istemeyen toplumları da önlenemez yıkımlara sürüklemiştir.

Aynı toplumsal grup içerisinde yaşayan insanlar da aynı kültürü paylaşırlar, aynı dili konuşur, benzer şekillerde giyinirler, aynı yemekleri yerler. Bilimsel buluşlarla, sanatın nesnelleştirilmesiyle veya aynı bayramların, tatillerin kutlanmasıyla da kültür, kollektif bir yaratım ve korunum süreci içerisindedir. Kısacası, aynı toplumu ve kültürü paylaşan bireylerin, toplumsal tutunumu ve bütünlüğü sağlar düzeyde birtakım ortak düşünceler ürettikleri söylenir. Bu tarz inanç ve bakış açılarının, yakın tarihte ulus-devletler tarafından politik birer araca dönüştürüldüğü ise aşikardır. Ortak din, etnik köken, tarih, ulusal sınırlar, bayrak, marş, modern ve uygar toplumun yarattığı en belirgin ortak değerler olarak göze çarpar. Bu noktada etnik merkezcilik (ethnocentrism) kavramı, yani bir kültürün öteki kültürlerden üstün olduğu inancına değinmek, bizi daha sağlıklı düşünmeye itecektir. Tarihte kültürlerin ve toplumların planlı bir şekilde yok edilmesine ve soykırımlara neden olan, aynı zamanda milliyetçilik, ırkçılık ve farklılık düşmanlığına evrilen bu kavram, belirli bir kültürün ve toplumun bütünlüğünü de garanti altına almayı amaç edinmiştir. Bu tarz düşüncelerin topluma aşılanmasıyla, insanların paylaştıkları ortak inanç ve değerler aynı zamanda tasdik edilir. Böylece mevcut kültürün hayatı algılayış biçimine göre, öteki kültürlerin paylaşımları ve kültürel geçmişleri çelişkili, aykırı ve tutarsız bir biçim teşkil ederek, bu uğurda halkın kenetlenmesi sağlanır. Ulus-devletin, dolayısıyla da halkın bütünlüğü, farklılıkların ve zıtlıkların karşısında duran bir dayanışma temeline dayanır. Özünde anlamsız, uydurulmuş kavramlar ışığında da ulus-devlet sınırlarının ve halkının bütünlüğünü sağlamış olur.

Bilimsel çalışmalar içerisinde kültürel sınıflandırma çalışmalarına rastlamak mümkündür. Antropoloji biliminin çıkışı noktasında egemen kültürün bir aracına dönüştüğünü düşünürsek, günümüze kadar birçok hastalıklı düşünceyi de beraberinde getirdiğini görebiliriz. Örneğin Antropolog Ruth Benedict, 1934 yılında kaleme aldığı "Kültür Örüntüleri" adlı kitabında psikolojik ve psikiyatrik verilere dayanarak ilksel kültürleri kategorilere ayırmıştır. Sioux kültürünü Dyonizik, Zuni (Pueblo) kültürünü Apollocu, Kwaikutl kültürünü megalo-manyak ve Dobu kültürünü ise paranoyak sınıflandırmasına sokmuştur. 20yüzyılın ilk yarısında, ırkçılıkla mücadele eden ünlü antropolog Franz Boas ile anılan "kültürel göreselik" kavramı ise, her kültüre aynı saygı ve hoşgörüyle yaklaşılmasını prensip edinir. Bu teoride farklı kültürler içerisinde doğan ve yaşayan insanların, paylaşmasalar da diğer kültürlerin sistemlerine ve pratiklerine saygı duymayı öğrenebileceği esas alınmıştır. Boas, birçok eleştirel yorumu yapılan, yanlış anlaşılan ve farklı yönlere çekilmeye çalışılan bu kavramla, insanların davranışlarının, törelerinin, kültürlerinin, hayatı ve evreni algılama biçimlerinin kendi kategorileri çerçevesinde ele alınması noktasında sömürgeci geleneğin karşısında durmuştur.

Kültür "uyarlanabilir". Kültür, insanların her doğal ortamda canlı kalabilmesini sağlamıştır. Yemek üretimi başta olmak üzere, teknoloji ve tıpın gelişmesi sayesinde insan hayatta kalmayı ve nüfusunu arttırmayı başarmıştır. Tabi bu kültürün "başarısının" yıkıcı etkileri önlenemez sonuçlara yol açar. Özellikle kapitalist kültürün günümüzde tüketimi en yüce değer haline getirmesinin, insanların yaşamlarını tüketim ürünlerine tabii kılmasının bir sonucu olarak, doğal kaynakların çok yüksek miktarlarda kullanılması problemi ortaya çıkmıştır. Hep daha fazlasını kazanma, ilerleme, hırs ve güç kavramları çerçevesinde yayılan bu kültürün maddi ve toplumsal yönü, insanların hayatına müdahalede bulunduğu gibi doğal hayatı da etkisi altına alır. Doğanın kendiliğinden tekrar üretemediği petrol, su, çeşitli gazlar ve minerallerin aşırı tüketimi, yok edilemeyen atıkların yıkıcı etkileri, doğanın dengesini altüst eder. Toplumsal düzeyde olduğu kadar, ekolojik düzeyde de eşitsizliğin giderek belirgin bir hal almasına yol açan bu kültür, ekosistemleri, insan coğrafyası algısına indirgemektedir. İnsanın emeğinin ya da doğanın sömürülerek kullanılması arasında hiçbir fark gözetmeyen, dayatmacı, "ötekileştirme" den beslenen, tek tip bir toplumun aksine, yaratıcılığa, uyuma, hoşgörü ve saygıya, karşılıklı dayanışmaya ve eşitliğe, çeşitliliğe dayanan bir özgür toplum kuramı da mümkündür. Başta da dediğimiz gibi, insan böyle bir kültürü de paylaşabilir ve öğrenebilir. Hatta egemen kültür haline de getirebilir. Kapitalist kültür veya ulus-devletin yarattığı bir kültür, ırkçı veya milliyetçi bir kültür ya da sosyalist veya komünist bir kültür mümkünse, anarşist bir kültür de mümkündür. Tarihte birçok örnekleri de mevcuttur. Çünkü insan, hiyerarşi, otorite ve tahakküm kavramlarının yer almadığı, eşitliğe ve barışa dayalı bir kültürü de öğrenebilir, yaratabilir ve paylaşabilir. Yaratmış ve paylaşmıştır da...

Kemal

* "Bozukluğunuz sizde kalsın.
Ben değişim istiyorum" (Banksy, Londra)

Zeus İle Prometheus

bir masal

Zeus, babası Kronos'u tavlada üç oyun bir marsla devirip iktidara geçtikten sonra Olimpos- 'ta ve yeryüzünde kendi düzenini kurmuş ve her düzen sahibi gibi, bir zaman sonra bir "düzen" hâline gelmiş. Yıldırım ve gök gürültüsü gibi silahlarına güvenip insanlığa zulmetmeye başlayan Zeus'un ahlâksızlığı da boyunu aşmış. Elin namuslu kadınlarını kocalarının kılığına girip kirletiyor, bu ilişkilerden yarı ölümlü çocuklar dünyaya geliyor ve bu çocuklar, yarıları öldükten sonra, ortalarda yarım adam olarak dolaşmaya başlıyorlarmış. Olimposlulardan olan Zeus, başka ırkları sevmediği bilinen bir faşistken, Titanlara da ayrıca gıcık olmaktaymış. Titanlar akıl gücüne ve ileriyi görebilme yeteneğine sahiplermiş çünkü. Zeus'ta onların bu akıl güçlerini kıskanıp, geleceği görebilme vasıflarından acayip tırsarmış. Hatta yalnız başına dolaşırken, "şimdi bu titanlardan biri çıkıpta bana, yedi kere altı kaç diye sorsalar ben ne cevap veririm, diye kendi kendine söylenen Zeus, sürekli titanların bir açığını arayıp durur, titanlar ise hiç açık vermeyerek Zeus'u daha da sinirlendirirlermiş. Zeus ise bu kızgınlığın acısını insanlardan çıkartıyor, onlara doğal afetlerle işkenceler ediyor, karısı güzel olan adamların tepesine doğrudan yıldırım indiriyormuş.

Ama insanların zulmünden korktuğu, kızdırmamaya çalıştığı, gönlünü hoş etmek için kurbanlar kestiği Zeus, evde süt dökmüş kediye dönüyormuş. Dırdırcı, inatçı, geçimsiz bir karısı varmış. Zeus'un son karısı, tanrıların kraliçesi olan Hera'ymış bu. Zeus Hera'dan önce çok kere evlenip boşanmış olmasına rağmen, bu kadından yakasını bir türlü kurtaramamış. Birkaç defa çekine çekine, üzerine kuma getirmek istediğini söylese de, Hera her seferinde bütün şirretliğiyle buna engel olmuş. Burada Hera'nın, böyle bir şey yaparsan uykunda boğarım seni şerefsizim, gibi tehditleri de önemli rol oynamış. En büyük iktidar alanı evi olan bu kadın, Zeus'un anasından emdiği sütü burnundan getiriyor, Zeus, eve geldiğinde bir tas sıcak çorba bile bulamıyormuş. Yıllar yılı hatta asırlar asırı Zeus'a bir çocuk bile vermemiş Hera. Etrafta Zeus için, kuşu kalkmıyor, kalksada ötmüyor, gibi söylentiler çıkmış. Zeus'ta bu söylentileri engellemek için kimsenin onu görmediği kuytu yerlerde, orasından burasından çocuklar çıkartıyor ama bunu Hera'ya açıklamakta çok zorlanıyormuş.

Zeus'un evdeki bu durumu, Tanrılar arasında alay konusuymuş. Zeus'un korkusundan ortalık yerde konuşamayanlar, kapalı kapılar ardında kurdukları içki masalarında, sabahlara kadar Zeus'la alay edip, taklidini yapıyorlarmış. Zeus'un insanlara yaptığı zulümden rahatsız olan tanrılar ise dost meclislerinde, yaa sen zulmeder misin insanlara, Allah sorar adama bunun hesabını. Dinsizin hakkından imansız gelir, diyerek içlerini döküyorlarmış.

Günlergünleri, yıllaryılları kovalamaya devam ederken, Zeus'un hayatında hiçbir değişiklik yokmuş. Güzel havalarda bahçeye kurdurduğu masada yiyip içiyor, nargilesini tüttürüyor ama bütün bunlar onun mutsuzluğuna çare olamıyormuş. Evdeki huzursuzluk, dünya ve tanrılar düzenindeki monotonluk hayatı yaşanmaz hâle getirmiş onun için. Bütün bu sinir ve üzün- tüyle kendini içkiye vermiş. Hemen her gece içmeye, sabaha karşı eve dönmeye başlamış. Gene böyle bir akşam üç kadeh rakıyı ard arda fondip yapıp güzelleşmiş. Güzelleştikçe içmiş. İçtikçe güzelleşmiş. O kafayla eve gittiğinde karısı Hera'yı da güzelleşmiş görmüş. Yıllardır kocasının yanına yaklaşmayan, ona erkekliğini unutturan karısı uyurken üzerinden yorgan düşmüş. Sıyrılan geceliğinin altından bacağı gözüküyormuş. Zeus bunu görünce iyice kendin- den geçmiş ve bütün ağırlığıyla Hera'nın üstüne atlamış. Hera'nın, başım ağrıyor, günümde değilim, gibi bahaneleri de işe yaramamış ve Zeus bir gecede bütün o yılların acısını çıkart- mış. Sabah uyandığında uzun zamandır içine yerleşen mutsuzluğun hafiflediğini ve gençleş- tiğini hisseden Zeus, eskisi kadar içmemeye ve akşam erken saatte eve gidip, zamanının büyük çoğunluğunu ailesiyle geçirmeye başlamış. Hera' da o geceden sonra kocasına daha farklı davranmaya başlamış. Artık kendisine bakıyor, güzelliğine dikkat ediyor, Zeus'un sağından, solundan çıkarttığı çocuklara annelik yapıyor ve kocasının sevgisini kazanmaya çalışıyormuş. Zeus gene bir akşam eve geldiğinde Hera'yı salonda bulamayınca evi aramış ve karısını banyoda kusarken bulmuş. Ne olduğunu sorduğunda ise Hera, konuşmadan, mutlu ve mahcup bir yüz ifadesiyle kocasının yüzüne bakmış. Bunun üzerine birkaç saat düşünen Zeus, meseleyi anlamış ve hemen yatak odasındaki karısının yanına koşmuş:

- Hera, karıcığım... Yoksa..?
- Evet. Bir haftadır başım dönüyor, midem bulanıyordu. Ben de şüphelendim ama emin olmadan sana bir şey söylemek istemedim. Bu gün gidip test yaptırdım. İki buçuk aylık hamileyim.
- Tanrım, yaşasın... Baba oluyorum.
- Yavaş, çocuklar duyacak.
- Duysunlar... Herkes duysun. Baba oluyorum, baba...

Böyle bir konuşmanın geçeceği düşüncesiyle karısının yanına varmış. Ancak O, meseleyi anlayana kadar karısı çoktan uyumuş. O kadar güzel uyuyormuş ki uyandırmaya kıyamamış.
Bu konuşmanın geçmesi için ertesi sabahı bekleyen Zeus, baba olmanın heyecanıyla bambaşka bir kişiliğe bürünmüş. Artık insanlara eskisi kadar zulmetmiyor (İyimser bakış açısı), tanrılar kahvesine girdiğinde herkese selam veriyor, kimseye tepeden bakmıyor, titanlarla bile uğraşmıyormuş.

Doğum vakti yaklaştığında Hera'nın sancıları sıklaşmaya başlamış. Sancılar dayanılmaz bir hâl aldığında da ebe ve komşular Hera'yı yatırmışlar. Zeus ise kapıda heyecan içinde müjdeli haberi bekliyormuş. Biraz sonra içeriden bir bebek ağlaması duyulmuş, az sonra da kadınlar- dan birisi bebeği kundaklayıp, Zeus'a getirmiş. Zeus kucağındaki bebeğin kundağını açınca, nur topu, ay parçası gibi güzeller güzeli bir bebek yerine, dokuz parmaklı, tek gözlü ecüş bücüş bir yaratık görmüş. Önce bunun kendisine yapılan bir kamera şakası olduğunu zanne- dip, etrafta gizli kamera arayan Zeus, gerçek olduğunu hayret verici derecede kısa bir sürede anlamış. Sinirden gene çıldıran Zeus havayı kapkara edip, gök gürültüsüyle bütün evreni susturmuş. Yeryüzüne ard arda üç tane yıldırım göndermiş ama siniri geçmemiş.
Aynı gün Titanlar' da ise büyük bir mutluluk yaşanmaktaymış. Titanlar'ın çiçeği burnunda çifti İapetos ile Klymene'nin dört tane ay parçası gibi oğulları olmuş. Oğullarına; Atlas, Menoitios, Epimetheus ve Prometheus adlarını vermişler.

Zeus'un yüzü ise gene gülmez olmuş. Doğumdan bir hafta sonra gene dertli dertli otururken, Titanlar'daki köstebeği yanına gelip, doğan dört çocuktan bahsetmiş ve ileriyi görebilme gücüyle bir kehanet bildirmiş: " Bu gün doğan titanlardan biri, senin kızını yirmi yaşına geldiğinde, tenhada kıstıracak Zeus." Bunun üzerine Zeus'un öfkesi gökleri delecek kadar tavana vurmuş. Olimpos'un en işlek meydanına çıkıp heybetini göstermiş ve dünyanın ekolojik dengesini bozacak şiddette bir sesle bağırmaya başlamış:

- Kim kıstıracakmış lan benim kızımı?! Var mı lan öyle bir delikanlı?! Ne yaparlar lan adamı?!

Daha sonra adamlarıyla birlikte titanların evini basıp, yeni doğan dört erkek çocuğu almış ve hepsine ayrı ayrı cezalar düşünmüş. Atlas'ı, büyüdüğü zaman gök kubbeyi taşıması için dünyanın ucuna göndermiş. Menoitios'u yerin dibine kapatmış. Epimetheus'a bakıp, "Sen pek aptal bir şeye benziyorsun, kahvede ocağa geç." demiş. Prometheus'u ise Türkiye'ye gönderip, siyasilerin siyasi olmayan nutuk ve söylemlerini dinleme cezası vermiş. (En ağır ceza).

Herkes kaderine razı olup yoluna giderken, Prometheus'ta kendisini apolitik politikacıların ülkesinde buluvermiş. Ama ilk duyduğu nutuk değil, ezan sesiymiş. O sırada Cuma namazından çıkan kalabalığın dikkatini, avluda duran sepet çekmiş. Sepete yaklaşıp içine baktıklarında, tombul bir bebek görmüşler. Bebeği alıp muhtara götürdüklerinde muhtar bebeğin kendisine gönderilmiş bir lütuf olduğunu ve Tanrı'nın isteğiyle gerçekleştiğini düşünmüş (Yalan da değil). Daha sonra da bebeği evlat

edinmiş. Böylece Prometheus'un yeryüzündeki yaşamı, İstanbul'un varoş mahallelerinden birinde başlamış.

Yeni ailesi Prometheus'u çok seviyor, bir dediğini iki etmiyormuş. Okul çağına geldiğinde önce mahalle mektebine sonra Şemsi Efendi İlkokuluna devam etmiş. Korkusuz, gözü pek, arkadaşlarıyla iyi geçinen, sevdimi tam seven bir çocukmuş. Ama yaşıtlarından farlı şeylerle ilgileniyor, arkadaşları sokakta oynarken o evde oturup, televizyonda " Ulusa Sesleniş" konuşmalarını seyrediyor ve ulusa seslenen adamları bir türlü sevemiyormuş. Ortaokula başladığında bir çok öğretmenin televizyonda seyrettiği o adamlar gibi konuştuğunu fark eden Prometheus'un boyu, ortaokul bitmeden iki metreyi bulmuş. Bu sırada okulla beraber muhtarlığa da gidiyor, babasına yardım edip, ikametgah ve nüfus ilmuhaberi gibi, muhtarların yaptığı işlerin bütün inceliklerini öğreniyormuş. Uzun boyu yüzünden basketçi olmasını söylemişler ama O, top peşinde koşturacağıma altın bileziğim olsun., deyip, meslek lisesinin torna tesviye bölümüne kayıt yaptırmış. Oğullarının özgürlüğüne düşkün yapısını bilen ailesi de onun tercihlerine müdahale etmiyorlarmış.
Prometheus'un lise dönemi platonik aşklarla, ergenlik bunalımıyla, torna tezgahı başında ve muhtarlıkta ama daha çok gene televizyon başında geçmiş. Sürekli uzayan boyu yüzünden ailesi ona elbise yetiştiremiyor, artık on sekiz yaşında ve dört metre boyunda olan Prometheus hiçbir yatağa da sığmıyormuş. Prometheus, on dokuz yaşına geldiğinde gene böyle bir gece bir rüya görmüş. Rüyasına yüzü gözükmeyen ak sakallı bir dede girmiş. Yüzünü görmeyip,

çirokek

ROJNAMEYA TIRSÊ

Ew bizin li seré wî bûbû bela. Li pêşîya pezé xwe di meşiya, lé cavik wî li ser wé biziné bû. Bé xwedîyé ti di bé qey ji bo ziyana hatibû vé diné. Gund hemû, ji wî Séwleké, bévil biliké, Reşo heta Mehmudé bé sermiyan ew nasdikirin. Navé wé mabû 'bizina ziyanok'. Gepik xweş, pelik şîn, méwik go xwe nû dayi ber rehma xwedé li ku heba wé érîşî wé bikira û buxwara. Bé erz bû. Ne ji lézistiné fém dikir û ne ji girédané. Heta évarî bi pey wé biziné de bû. Wexta bavé wî jiber gaziné gundîya radibû go wé serjéké jî, digirîya, xwe li erdé dixist, bizin direvand nav çiyé û heta reş biketa erdé venedigeriya. Ne di hişt go bavé wî wé biziné serjéke. Werîsin qewîn di nav wî û wé biziné de giridayî bûn. Wek go jé diqariya, wek xwestina kuştina wé, jé hez dikir. Rikdarî ya wé, bé erzîtî û serhildaniya wé ew bi xwe girédabû. Xwestina wî ew bû go wek wé biziné qewin be. Wexta Hesen lawé Sofî Xelîl lé dida, ew di qorzîka di diqîrand dixwest go serhildana wé biziné li rihé wî bela bibe. Bizin bûbû gernasé wî.
Lé berî çiroka tékilîya di nav wî û bizina ziyanok de, meseleyên dî hene ko dive em çend gotina li ser béjin.
Wé roja go ji ber pez dihat bû. Dimeşîya. Dabû pêşiya pezé xwe, hindik mabû xwe bigehîne malé. Ew girik jî go derbas kir, wé gund xwuya bikira. Geha seré girik; pezé wî betilî bû ew betilî bû, sar bû, bizina ziyanok neditebitî û di turiké wî de berzikik nû çébûyî hebû. Miha beşa avis, berzikik w. e xwe anî bû diné.
Pêşî mala Silo xwuyadikir ji seré girik ve. Dûra camî, bi peyde qeda gund. Wexta qed xwuya kir leşkeré li ser jî xwuya kirin. Deh terenpélé leşkera li ser qedé kom bûbûn. Dîsa hatibûn, vé hefté ev cara sisiya bû...
Tirs ket dilé wî. Yazde salî bû û ditirsiya. Ji leşkera , ji xwedé , ji pîreboka, ji cinan... Ti hestik ji tirsé mezintir tinebû di jiyana wî de.Tirs ketibû dilé wî. Hatibûn dîsa... gelo vé caré wé ké bibin, îja ké tazî bikin û linav gund bigerînin.
Nézîkî gund bû. Şîreta diya wî hat bîra wî. 'law nebé ez bi tirkî fém dikim û ti bi kurdî jî neaxivîne. Neqila lal kî bike. Bila yek gotin ji devé te dernekevé.' Kirina şîreté zor bû, lé axavtin ji zor bû. Wexta leşkera zarokek bi tirkî zane, pédigirtin, ew dixistin bin pirs gréké. Axivandina bi kurdî jî qedexe bû. Ziman li seré wî bûbû teşqeleyek mezin. Nizanî bû bé wé çibike bi vî zimanî. Xwezî lal bûna, xwezî nikarîba biaxivîya, wek xwestina diya wî. Vé demé ev teşqele jî wé tinebûya. Zimané wî bûbû hémana tirsa wî. 'Xwedayo! ma te çima bi vî zimanî ez şandim vé diné. Ma tirsa te ji mere nebes bû?. Eré ez ji te ditirsim lé ev malmîrata ziman te çima li seré min kir bela.'
Gehişt gund, leşker ji zu va li nav gund bela bûbûn û neh deh zilam û pîrek dabûn hev. Ew feqiré misto jî dinav wade bû. Bi vî dînî re divé ev çi bikin gelo. Meşa xwe sivik kir. Tirseké tuj kezeba wî dikeritand. Seré xwe dabû ber xwe û li pezé xwe miqate bû. Wexta leşker hat bi aliyé wî de jî seré xwe ra nekir. Leşker ba kir ye, lé deng ne bir xwe. Dizanî bû ko bi wî re biaxive wé çi bé seré wî, lé şîreta diya wî di bîra wide bû. Leşker navé wî dipirsî. Ko navé xwe bigota wé pirsén din bi pey di bihata. Ka mala te, li kuyi? Navé bavé te çiye? Ma heval tén mala we? Tivinga bavé te li kuye?....û hezar pirsé din.... Wexta ko bersiva wî nedana, wé bavé wî pé bigirtana. Şîret di bîra wî de bû. Desté xwe rakir û hejand. Xwe lal kir. Di wé demé de, çav li biziné ket. Bizin çav li cehé ser qedé kiri bû û néta wé li revé hebû. Lawik çû ew pégirt. Bi histirehé wé girt û ew bi pey xwe di kişkişand. Wexta

sesinden tanıdığı ak sakallı dede ona, ileriye bak Prometheus, ileriyi gör. İleri Prometheus, ileri, demiş. Günlerce bu rüyayı düşünen Prometheus, ne diye düşünüyorum ki ileriye bakayım, ne olacak bakalım, deyip, gözlerini görebildiği en uzak noktaya dikmiş. Bir süre sonra, gök ile yeryüzünün birleştiği noktada bir siluet görmüş. Bu, yüzündeki küstah gülümseme ve gözlerindeki iktidar ateşiyle sırıtan Zeus'un siluetiymiş. O anda Zeus'un kardeşleriyle birlikte kendisini evinden kopartması ve yeryüzüne göndermesi gözlerinin önünde belirmiş. Ve Prometheus on dokuz yaşında titanlara ait olan, ileriyi görebilme gücüne sahip olmuş. İçi intikam ateşiyle yanan Prometheus, Olimpos'a gitmenin yollarını aramış. Ama hiç bir yol bulamamış. Gördüğü rüyanın üzerinden bir yıl geçmiş ve hiç bir yol bulamamanın üzüntüsü içindeyken gene bir gece aynı rüyayı görmüş. Ancak bu sefer rüyada konuşanın yüzünü görmüş ve onun ak sakallı dede değil de ak sakallı nene olduğunu görünce şaşırmış. Yıllardır nutuk dinleyen Prometheus, rüyasına girenin haydi Prometheus ileri, haydi Prometheus ileri, sözlerinden bu nenenin Tansu Çiller olduğunu anlamış. Yıllardır politikacı- ların çözüm üretmeyen söylemlerine alışkın olmasına rağmen, o sinirle rüyasında, ileri, ileri de ne ilerisi anasını satayım, demiş. Nene ise şu cevabı vermiş: "Yarın gece saat on ikiyi on iki geçe, seni hiçbir ademoğlunun göremeyeceği bir yere gidip ellerini yukarı kaldır ve üç defa, bahçelerde us us, koca götlü Zeus diye bağır." Prometheus uyanır uyanmaz, kendisini kimsenin görmeyeceği bir yer aramış ve zamanın gelmesini beklemiş. Vakit geldiğinde boş bir sokaktaymış. Evlerin hiçbirinde ışık yanmıyormuş. Saat on ikiyi on iki geçerken, ellerini yukarı kaldırıp, sihirli sözleri söylemiş ve kendini bir anda Olimpos'ta bulmuş. Vakit orada gündüzmüş. Etraftakiler ilk defa gördükleri bu gencin kim olduğunu merak ederken, Prometheus tanrılar kahvesine gidip, kardeşi Epimetheus'u görmek istemiş. Kahveden içeri girdiğinde kendisini süzüp, ne istiyorsun birader? Biz burada yabancıları sevmeyiz., diyen kardeşine, ben yabancı değilim, ben senin kardeşinim, demek istemiş ama bunun için henüz erkenmiş. Bir çay söyleyip masaya oturan Prometheus'un dikkatini, oturur oturmaz ocaktaki ateş çekmiş. Epimetheus çayı getirdiğinde ona, patronunu nerede bulabileceğini sorup, aldığı cevap üzerine çayını içtikten sonra çıkmış ve Zeus'un malikânesinin yanına varmış.

Zeus o sırada bahçede, kuzu çevirmenin başında yayılıp yatıyormuş. Prometheus, kahvedeyken ocağın altında gördüğü ateşi burada da ve daha büyük bir hâlde görüp, kendi kendine, demek bütün gücün bu, demek insanlarda olmayıp da sende olan bu, diyerek kahveye geri dönmüş. O sırada gene ocağın arkasında olan Epimetheus'a., birader ateş alabilir miyim, şu sigarayı bir yakayım, deyip ocağın altındaki ateşten almış. Epimetheus, sigara sönmeden yeryüzüne yetişebilmek için koşarak kahveden çıkan kardeşinin arkasından bakarken, Prometheus'ta sigara daha yarılanmadan yeryüzünde, yola çıktığı sokaktaymış. Sabahın erken bir saatinde, kimsenin olmadığı sokakta, halk ekmek alıp evine dönen yaşlı bir teyze, Prometheus'u görüp, aaa, muhtarın oğlu sigara içiyor, hayırsız evlat, demiş. Prometheus, yeryüzüne ateşi getirdiği müjdesini vermek için eve koştuğunda, önce sigara içtiği için babasından dayak yemiş ama daha sonra durumu açıklamış.

İnsanoğlu artık ateşe sahipmiş. Herkes Prometheus'u tebrik etmeye geliyor, O da herkese ateş dağıtıyormuş. Hemen sobalar yakılıp, yemekler ateşe konmuş. İnsanlık yepyeni bir uygarlığa kavuşmuş. Zaten bu ateş konusu ne zamandır Prometheus'un canını sıkıyor, adamların, neden pişmemiş lan bu yemek, diyerek karılarının dövmelerine çok üzülüyormuş. Prometheus kısa zamanda ulusal ve uluslararası kahraman ilan edilmiş.

O sıralarda Zeus, bütün bunlardan habersiz hükümdarlığının keyfini sürüyor, bir elinde cımbız bir elinde ayna günün gün ediyormuş. Zeus'un kızı da yirmi yaşına gelmiş ama hâlâ çok çirkinmiş ve bu yüzden hiçbir talibi çıkmıyormuş. Epimetheus ise bu kızın kimsede bulunmayan bir ruh güzelliğine sahip olduğunu düşünüp, ondan çok hoşlanıyor ama duygularından bir türlü bahsedemiyormuş.

Zeus gene bir gün canı sıkılıp yeryüzüne göz atmak istemiş ve her taraftan bir duman çıktığını görüp, insanların ateşe sahip olduklarını anlamış. Bir kez daha öfkesinden deliye dönen Zeus, son günlerde etrafta yabancı görünüp görünmediğini sormuş. Epimetheus'ta birkaç gün önce gelen yabancıdan söz edip olanları anlatmış.Gencin Epimetheus boylarında olduğunu öğrenince de onun Prometheus olduğunu anlamış ve Epimetheus'a dönüp açmış ağzını yummuş gözünü:

- Ya sen hiç mi adam olmayacaksın? Mal geldin mal gideceksin. Niye veriyorsun oğlum adama ateşi. Sigara içen ateşini yanında taşısın. İyice aptallaştın, iyice...

Daha sonra, yeryüzünde ateş yanan her yere yağmur yağdırmış. Insanlar buna bir anlam veremezken, Prometheus bunun Zeus'un işi olduğunu anlamış. Zaten ateşi kamulaştırarak insanlığa hizmet ettiğini ve Zeus'a büyük bir darbe vurduğunu düşünüyor ama titanların intikamını daha alamadığı için Zeus'tan bir işaret bekliyormuş. Bu işaret üzerine hemen Olimpos'a varıp, Zeus'la meydanda karşı karşıya gelmiş. Olimpos meydanında seslerinin şiddetinden cam çerçeve aşağıya inmiş:

- Demek döndün pis titan.
- Kardeşlerimin, soyumun, intikamını almak için döndüm Allahsız Zeus. Zavallı insanlara yaptığın zulme son vermek için döndüm.
- Manyak mısın lan sen? Rahat mı batıyor oğlum sana? Kaşınıyorsun herhalde!
- Kes sesini pis herif, bu gün seni bütün Olimpos'a madara edeceğim.
- Hadi yaa... Sen bana ne yapabilirsin lan, cücük.
- Tavlayı koltuğunun altına verince görürsün ne yapacağımı. Delikanlıysan yürü lan kahveye.

Iki azılı düşman, tanrılar kahvesinin açıktaki masalarından birine oturup, Olimpos'un ve yeryüzünün kaderini belirleyecek oyuna başlamışlar. Zeus ilk üç oyunu üst üste alıp, babası Kronos'u alt ettiği gibi, Prometheus'u da yeneceğinden eminmiş. Dördüncü oyunda üst üste üç tane düşeş atan Zeus, Prometheus'un beklenmedik şekilde aldığı kapılarla avantajlı duruma geçmesini kaldıramayıp, zar tutuyor bahanesiyle Epimetheus'tan fincan istemiş. Ancak Epimetheus o sırada Zeus'un oyunda olmasını fırsat bilip, onun çirkin kızının peşindeymiş ve o gün ona açılmaya karar vermiş. Kız, başı ağrıyan annesi için bakkaldan aspirin alıp eve dönerken, kestirme olsun diye evin üst tarafındaki boş arsadan geçmek istemiş. Epimetheus'un da istediği buymuş ve hemen kızın yanına koşup ona duygularından bahsetmiş. Şimdiye kadar hiçbir talibi çıkmayan kız, bunu duyunca çok sevinmiş. Epimetheus kızı köşeye çekip öpmek istemiş. Kızın, evlenmeden olmaz, lafına aldırmayıp kızı arsanın en tenha yerinde kıstırıp öpmüş. Kız utançla karışık bir mutlulukla eve dönerken Zeus ile Prometheus'un maçı da olağanca heyecanıyla sürüyor, etrafları her geçen dakika daha da kalabalıklaşıyormuş. Durum 3-1' miş ve beşinci oyunda avantajlı taraf Prometheus'muş. Epimetheus kahveye döndüğünde ise 3-2 olmuş. Zeus, " Bir marslık işin var.", derken

Prometheus'un durumu 3-3'e getirmesiyle 3,5 atmaya başlamış (Zarı değil). Bu korku ve heyecanla attığı zarlar onu hep daha kötü bir duruma getirirken, Prometheus ise pullarını toplamak için hepsini önüne dizmiş. Zeus üstüste üç tane 2-1, Prometheus ise düşeş atınca oyunun kaderi belli olmuş ama Zeus, en azından marı olmayayım da diğer oyunları alayım diye düşünüp son zarını attığında yıkılmış. Attığı zar 1-1 miş ve dışarıda daha iki pulu varmış.
Prometheus ise 4. ve 2. sıralarda dizili olan toplam dört puluna bakıp, haydi yavrum kemik, diyerek zarları atmış. Zarların ikisi de dönmeye başlamış ve döndükleri sırada Olimpos'ta hayat adeta durmuş. Zeus ter içinde pulların ne geleceğine bakarken, Prometheus'ta küçükken babasının öğrettiği duaları içinden okumaya başlamış. Zarın önce biri durmuş ve gelen zar 4'müş. Hemen ardından gelen zar da 4 gelmiş. Oyunu kaybeden Zeus bütün Olimpos'a rezil olup, artık orada yaşayamayacağını anlamış. Prometheus'ta böylece bütün intikamları toptan almak için, Zeus'a verceği cezayı düşünmeye başlamış. Önce gökkubbeyi kardeşi Atlas'ın omuzlarından alıp, Zeus'un omuzlarına yüklemiş. Epimetheus'u ocaktan alıp, Zeus'un kızıyla evlendirmiş. Menoitios'u yer altından çıkartıp, Olimpos'un en güneşli yerine tatile göndermiş. Atlas yıllardır omzunda tuttuğu gök kubbeden dolayı her şeyini öğrendiği dünyanın haritalarını çizmeye başlamış. Ve o haritalara genel olarak "Atlas" adı verilmiş.

Prometheus'un Zeus'a verdiği ceza ise dört kardeşin intikamını aynı anda alıyormuş.

Zeus, omzunda tuttuğu gök kubbeyi günde üç kere havaya atıyor, her seferinde gök kubbe aşağıya inene kadar kahveye koşup çayı demliyor, yer altına inip ortalığı topluyor, Türkiye'ye gelip siyasilerin nutuklarını dinleyip not alıyor ve daha sonra geri koşup, gök kubbe yere düşmeden yetişip, onu taşımaya devam ediyormuş.

Prometheus'a gelince, insanları kendi iradelerine bırakıp, Olimpos'ta bütün ırkların barış içinde yaşadığı bir düzen kurmuş.

Söylendiğine göre Prometheus bu gün hâlâ zaman zaman yeryüzüne iniyor ve eskiden kalma bir alışkanlıkla Türkiye'deki siyasilerin konuşmalarını dinliyor, yeryüzündeki Zeuslara karşı yeni Prometheuslar yaratmak gerektiğini söylüyormuş.

Gökten üç yıldırım düşmüş. Üçü de yeryüzündeki Zeusların tepesine.

Gökhan Korkusuz

ko rika biziné dît, ji xwe fedî kir. Li alîkî bizin û lî aliyé din şîret. Nema dizanî bû bi vî halî çibiké. Dixwest ko biaxive û bibelişe xebera ji wa leşkera. Dixwest ko here rajé tivinga bavé xwe û wan leşkera hema bikujé. Xwestinén wî hemû li ser serhildané bûn, lé ne wérî bû. Ji dévla serhildané rahişt daré xwe û belişî biziné. Dixwest ko wé biziné bikujé ji ber qaré xwe. Lé leşker bela xwe jé venekiribû. Dihat bi aliyé wî de. Çıqa leşker nézîk dibû tirsa lawik jî mezin dibû. Dest ji biziné berda û li berxika di turiké xwe nérî, kéfa wé di şina xwe de bû. Seré xwe rakir û li wî leşkerî nérî.
Navé wî Rénas bû lé bi Tirkî Dursun. Tirs dara jiyana wî bû. Niviştа wî ko, melle jé re nivîsandi bû di histé wî de darxistî bû. Her ko gava xwe diavit dihejiya. Diçû vî alî û wî alî. Li ser nivişté navé xwedé û çend hewîşé li ser tirsé hebûn. Lé wexta ko xweda bi xwe hémana tirsé be, wé çawa ew niviştа tirsa di dilé wîde ko gewdé wî daye berxwe derxine û bavéje. Tirsa di dilé wî de bi hédi hédi bela dibû li kolana. Ew tirs bi erdé ve di herikîya, diket nav kevira, xwe bi dara digirt û xwe divavit delinga mirova, bi çimé wa ve di hilperikî, laşé wa pé digirt û di ket méjiyé wan. Rihé wa pédigirt û ew, di nalnalandin. Ew nalnal bi alikarîya baha jî, li gund bela dibû. Bajar hemu bi şewba tirsé keti bû. Ma leşkera karî bû xwe durî wé şewbé bihişta. Ew leşker ko tirs di dilé wan de tine ba, wé karî ba wé zulmé li wî milleti bikira. Çi dikir tirsé dikir. Ew tirsa mezin ko di wé demé de tiştek jé mezintir tine bû.
Li çavé leşker di neri. Bizin li ber sekinîbû wego fém dikir bé çi di qewime. Çavé xwe nelebitandin wexta dest bi xebera kir. Leşker gavé xwe sivik kirin. Lé ew ne di sekinî, tirsa wi firiya bû û li nav gund bela bûbû. Serhildana biziné rihé wi dabû ber xwe û ji cem nediçû. Dengé xwe hindik dî bilind kir. Digo ez ji tere natirsim law. Ez bi zimané te jî na axivim. Çıqa dengé xwe ra dikir, agiré di dilé wi de har dibû û ézingé di bin agir de biber xelasîyé de diçûn. Hindik mabû ko dilé wi hînik bibe, tirsa ji wexta çébuyi heta neha ji zengelorka xwe bi wa gotinan re bavéje. Hindik mabû ko wé tirsa di dilé xwe de verişé.
Leşker fém kiribû. Ji dengé wî, ji cavé wî, ji gotiné ko di dilé wî de ji ber xwe ve di herikîn fém kiribû ko ev destpéka serhildané ye. Şeqamek li bin guhé wî xist, hişt ko hésir ji çavé wî biherikin. Lé Rénas ne giriya. Ji bo negiriya leşker hîn qari bû. Çend pihînin dî léxistin hé ko li erdé ye. Dûra bi çeplé wî girt û ew bi pey xwe de kişand ser qedé. Deng ji rénas ve derneket, çavé wî di çavé biziné de bûn. Rû û parsûwé wî di éşiyan lé tiştek qewîn ketibû dilé wî. Tiştek ko ji bira kiribû, tiştek ko ji hişé wi çûbû û ji zûde nema bi ser keti bû. Ew béperwayî bû. Ne tirsnizaniya nezaniyé bû. Tirsnezaniya hémînîyé bu. Ev serhildana li rihé wî bû. Serhildan li xwedé, li Heseno, li cinan û li hémanén tirsé di jiyana wî de hema bû.
Çend leşkeré din li ser gedé hatin cem wan. Téra wi léxistin. Xwîn ji dev û bévila wi anîn lé ne giriya, derdé wî mezintir bû. Fém kiri bû ko çıqasî bitirsé wé hivqasî bi éşe şuna şeqama. Nema ditirsiya ne ji wan û ne ji tişkî din. Wexta leşkera lé dixist bi zimané xwe xeber ji wan re dida. Dizanibû ko çikasî bi Kurdî biaxive wé hivqasî léxistiné bixwé. Tali devé xwe girt û nema gotinek ji devé wî derket heta bela xwe jé vekirin.

Çirok: Hınder Nesazi
Ahar: Memetus

SİNEMADA VAROLUŞÇU İFADE : INGMAR BERGMAN

İsveçli yönetmen ve oyun yazarı Ingmar Bergman, 1918'de Uppsala'da doğdu. Babası rahip olan yönetmen, belki de bu sebepten dolayı filmlerinde yerici öğe olarak kullandı rahipleri. Elliye yakın filminin olmasına rağmen, sadece birkaç önemli filmi bilinen Bergman, şüphesiz sinema tarihinde en çarpıcı yakın plan çekimlerini kullanmış yönetmendir. Kaldı ki, Traffaut, yönetmenin yakın plan çekimleri için yaptığı bir konuşmada, kimsenin yüze Bergman kadar çarpıcı yaklaşamayacağını belirtmiştir. Yönetmenin kullandığı bu çarpıcı yakın plan çekimleri, izleyicinin betimlenen varoluşsal temanın geriliminin farklı anlarını "görmesine", düşünmesine ve hissetmesine neden olur. Bu yakın plan çekimler, Bergman sinemasının önemli tematik öğelerinden biridir. Hamish Ford gibi yazarlara göre, Bergman filminde, anlatılanla izleyici arasında bir "hissiyat birliğinin" kurulmasının sebeplerinden biri de, yönetmenin 1.33:1 kadraj kullanmasıdır.

Bergman filmleri genel itibariyle varoluşsal tepkileri ifade etme kaygısındadır. Genellikle apolitik ve dünyadan kopuk tavrıyla eleştirilen yönetmen, çağdaşlarından farklı olarak sosyal, ahlaksal ve politik temalardan çok; "Biz kimiz, neyiz?", " 'Diğerleri' ile nasıl yaşıyoruz?" gibi sorularla baş başa bırakır izleyiciyi. Fakat yönetmenin tüm filmlerini ortak bir paydada buluşturmak zor. Bu yüzden, yönetmeni altı ayrı dönemde incelemek gerekir.

1. Dönem

1940'ların ikinci yarısında başlayan bu dönem Bergman filmlerinde, kötümser bir varoluşçu anlayış vardır. Savaş sonrasında etkisini kaybetmeyen yıkım, yönetmenin filmlerinde umutsuzluk temelinde ele alınır. Kimilerine göre Kierkegaard'dan izler taşıyan bu dönem, aslında çoğunlukla Nietszche felsefesinin içerdiği nihilizmi barındırır. 1949 yılında çekilen Fangalse / Zindan içinde barındırdığı sert ve umutsuz ifade tarzıyla, bu dönem Bergman filmlerine özet sayılabilir. Yine bu dönemde, 1947'de çekilen Müsik I Mörker / Cehennemi Karanlıkta Müzik'te ise rahipler, olumsuz öğeler olarak izleyici karşısına ilk kez çıkmaktadır. Rossellini gibi isimlerin etkilerinin hissedildiği bu dönemin baş yapıtı ise Sommarlek / Yaz Oyunları'dır (1950). Film aynı zamanda Bergman sinemasının ilk dönemini bitiren filmdir. Film 1950'lerdeki Bergman filmlerindeki genel soruyu da içerir aynı zamanda : Gerçek bir inanç olmadan - İnsanoğlunun iyiliğine, topluma, Tanrı'ya, hatta kendine inanmadan - hayat nasıl sürdürülür?

2. Dönem

İkinci dönemle birlikte, yönetmenin filmlerinde kadınlar kutsanmaya başlanır. Erkekler küçük düşürülürken, kadınlar yüceltilir ve öykü kadın karakterlerin lehinde gelişmeye başlar. Genel itibariyle, ilk dönemin karanlık havasından sıyrılmış olarak görülen bu dönem, Gycklarnas Afton / Gezginlerin Gecesi (1953) gibi filmler nedeniyle, bu karanlıktan tam anlamıyla kurtarılamaz. İronik bir şekilde Bergman bu filmi için "kurtuluş" demiştir. Bu dönemin en önemli yapıtı ise Sommaren Med Monika / Monika ile Yaz (1953) olacaktır. Çünkü bu filmle yönetmen ilk kez adını uluslararası alanda duyuracaktır. Monika'da, Gycklarnas Afton / Gezginlerin Gecesi'nin dışavurumculuğuna bağlı sağlam bir gerçekçilik izleyiciye sunulur. Filmde yine Bergman'ın tipik varoluşçu soruları izleyici ile buluşur : Filmin kahramanı Monika, varoluşçu bir kahraman mıdır; yoksa ahlaksal açıdan bir hain midir? Bazı yazarlara göre Monika, Fransız Yeni Dalga akımını önceleyen film olarak ele alınır. Bunun yanı sıra, Peter Matthews gibi isimler ise Bergman'ın asla auteur sineması içinde yer alamayacağından da söz eder. Bergman sinemasının ikinci bölümünü sona erdiren film ise Sommarnattes Leende / Yaz Gecesi Gülümsemeleri (1956) olacaktır. Bu filmle, Bergman uluslararası alanda bombasını patlatacaktır. Film Cannes'da ödül alarak, yönetmenin kendisine has sinema dilini "dışarısı" ile buluşturacaktır.

3. Dönem

Ingmar Bergman'ın en büyük yapıtlarından biri olarak adlandırılan Det Sjunde Inseglet / Yedinci Mühür'ü (1956) kapsayan bu dönemde, Bergman'ın "dikey sinema" dönemi başlar. Her ne kadar bu tanımlama, bu dönem Bergman filmlerindeki metafizik ifadeleri küçümsemek için kullanılmış olsa da, dönemin sinema tarihi içinde oldukça önemli bir yeri vardır. Haçlı Seferleri'nden dönen bir şövalyenin ölüm ile satranç oynaması temelinde gelişen film, Bergman'ı kült yönetmenlerden biri yaparken, yeni varoluşçu sinemanın da örnekleri arasında yer alıyordu. Kuşkusuz bunda Bergman'ın vazgeçemediği oyuncular Max Von Sydow ve Bibi Anderssson'ın performanslarının da etkisi büyüktü. "Yabancı film" olarak, Rossellı'nin Rome, Open City (1945) ve Kurosawa'nın Rashomon'un (1950) yaptığı etkiyi, Yedinci Mühür de yaptı izleyiciye. Filmin ifade ve estetik zenginliği, etkisini akademik ve sinema çevrelerinde de gösterdi. Öyle ki, bu etkiler David Lynch'in Mulholland Dr. / Mulholland çıkmazı'nda da görülebilir. Bu dönemin bir diğer bombası ise Smultronstallet / Yabani Çilekler (1958). Zengin dışavurumcu ifade tarzı ve o dönemde oldukça sarsıcı ve yenilikçi olan rüya sahneleri / geriye dönüşleriyle, film Hamish Ford'a göre Tarkovsky sinemasının üzerinde de bir etkiye sahiptir. Bu dönemin kapanışı ise Jungfrukallan / Kaynak (1960) ile olmuştur. Paganizm üzerinde hakimiyet kuran Hıristiyanlık zamanında, tecavüze uğrayan ve öldürülen kızının intikamı ile yanıp tutuşan bir baba özelinde gelişen film bir sonraki dönemin, İnanç Üçlemesi'nin de habercisidir.

4. Dönem

Bu dönemde, Bergman, İnanç Üçlemesi - bazıları Oda Sineması da der - (Faith Trilogy) adı altında çektiği üç film, Sasom i en Spegel / Aynadaki gibi (1961), Nattvardsgaterna / İbadet Edenler (1962) ve Tystnaden / Sessizlik (1963) ile modern dünyaya ve modernitenin değerlerine saldırır. Tanrı sorgulamasının son kez ele aldığı bu dönemde, yazının başlangıcında ele aldığım Nietszche tavrını bir kez daha gösterir ve İbadet edenler filminde Tanrı öldürülür. Marc Gervais, Ingmar Bergman : Magician And Prophet (1999) kitabında, Bergman sineması için soyut yadsımacılık ile umutsuzluk ve nihilizmin birbiri ile mücadele ettiği bir "yaşam itkisi" tanımlamasında bulunur. Sözü geçen üçlemeyi doğuran da bu karşıtlığın birlikteliğidir. Özellikle Aynadaki Gibi'de bu durum doruk noktasına varmıştır. Hamish Ford'a göre, görsel imgenin yeni çeşit gerçekçilikle ele alınış ifadesidi filmde, yine karakterlerden Karin özelinde varoluşçu sorgulamalara tanık oluyoruz. Üçlemeyi sonlandıran Sessizlik'te ise, izleyici daha fazla açıklık beklerken, neredeyse kelimelerden soyutlanmış görsel imgeler ile ifade edilen bir filmle beklenmedik bir son ile karşı karşıya kalır. Bu filmle ile birlikte, Bergman'ın Persona'da da göreceğimiz imge ve sesin oluşturduğu ustaca örülmüş bir kompozisyona tanık oluyoruz.

5. Dönem

Bergman'ın beşinci döneminde ise yine bir üçleme vardır. Dönemin üçlemesi, Persona (1966), Vargtimmen / Kurtlar Saati (1967) ve Skammen / Utanç'tan (1968) oluşuyor. Bu dönemde yönetmen, ünlü ve çarpıcı yakın planları ile izleyiciyi etkiliyor.1965 yılında psikolojik tedavi gören Bergman, Persona filmi hakkındaki fikirleri de buradaki deneyimlerinden yola çıkarak yazdı. Yine çok sık kullandığı oyuncular arasında yer alan (aynı zamanda da son karısı) Liv Ullman ve Bibi Andersson arasındaki "fiziksel benzerlik" nedeniyle, bu iki oyuncuyu kaldığı kliniğe çağırdı ve film hakkındaki fikirlerini burada anlattı. Yukarıda da belirttiğim gibi Persona, Sessizlik'in bir uzantısı olarak görülebilir. Çünkü Persona'da da imge ve ses birlikteliğinden oluşan bir kompozisyon vardır. Filmin ilk on dakikası, görüntü içindeki şiirselliği ortaya çıkarır. Ve tıpkı Sessizlik'teki gibi, Persona'da da iki kadın arasında yaşanan mücadele konu edinmiştir. Utanç'ta ise süregiden bir savaşta varoluşçu bir tavır sergilenir. Utanç, kahramanların, savaş sahnelerinin veya politik tavır olarak neyin karşısında olduğu açıkça belirtilmeyen bir savaş filmidir. Açıkçası savaşın ne savaşı olduğu bile belirtilmez. Sene 1968'dir ve Bergman, politik tavır sergilemektense varoluşçu tavrını yansıttığı için eleştirilir. Oysa ki film, karakterlerin savaş karşısında ve birbirleriyle yaşadığı tezatlıkları, varoluşçu söylemle çok başarılı bir şekilde ifade etmektedir. Özellikle Ullman'ın canlandırdığı karakterin, "Herşey bir rüya gibi Jan, ama benim değil bir başkasının rüyası. Bizi rüyasında görenler neler hisseder, utanç mı?" sözleri, bir çekiç etkisi yaratır izleyicide.

6. Dönem Ve Sonrası

Bergman bu dönemde de En Passion / Tutku (1969), Beröringen / Temas (1971), Fanny Och Alexander / Fanny Ve Alexander (1983) gibi başarılı filmlere imza atar, bunun yanı sıra bir çok TV projesinde de yer alır. Thomas Vittenberg gibi önemli isimleri yetiştiren yönetmen, senaryo yazmaya, film çekmekten daha fazla ağırlık verir. Senaryosunu kendisinin yazdığı ve 1997'de Liv Ullman tarafından çekilen Trolösa / İnançsız gibi bir çok başarılı proje de bu döneme aittir. Yönetmen bir efsanedir artık. Öyle ki, filmin basın toplantısının yarısı Ingmar Bergman hakkındaki sorularla geçer.

Maaret Koskinen bir eleştirisinde, Bergman filmlerindeki metafizik sorunun fazla inanç barındırmamasından, buna karşılık olaya ve olguya hep şüpheyle yaklaşılmasından ve ister Tanrı, ister evlilik veya insandan kaynaklı olsun tüm tahakküm ve/veya otorite odaklarına karşı olan, isyan içerdiğini belirtir. Kanımca Bergman'ın en başarılı tarafı da bu tepkileri ve isyanı bir bütünlük içinde, dürüstçe izleyiciye hissettirebilmesidir. 1973 senesinde Truffaut, "Savaştan sonra, Bergman'ınki kadar bütünlük ve dürüstlük içeren çok az işe rastlanmıştır" demiştir. Bu söz, anlatılan öykünün izleyici ile yakaladığı "hissiyat birliğini" açıklayan sözdür belki de...

Turgut Erçetin
lehria@yahoo.com

ÖZGÜR BİR TOPLUMDA BİLİM

Paul Feyerabend, Ayrıntı yay. Çev: Ahmet Kardam, İstanbul: 1999.

"Yönteme Karşı" adlı temel eserinden sonra aldığı eleştirileri yanıtladığı ve özgür bir toplumda bilim adamının rolünün ne olacağına dair fikirlerini belirttiği "Özgür Bir Toplumda Bilim" adlı eseriyle Feyerabend, eğitime karşı bir tutum sergilediği gibi, bilim adamı ya da akademisyenin ancak kişinin bakış açısını zenginleştirecek biri olması gerektiğini de belirtiyor.

Standartlar geleneklerin katılımcıları tarafından benimsendiklerinde nesnel kusursuzluk ölçüleri haline gelirler. Yani gelenekler, standartlar tarafından yönlendirilirler; ama belirli bir nesnel evrensel standart yoktur. Özgür bir toplum, zaten alınmış kararları onaylamak için değil, henüz alınmamış kararlar almak için bir araya gelir. Feyerabend gelenekler üzerine şu yargılarda bulunuyor.

1.Gelenekler ne iyidirler ne de kötüdürler, yalnızca vardırlar. Akılsallık da geleneğin bir yönüdür ancak.

2.Bir gelenek ancak başka geleneklerle kıyaslandığında ve dışarıdan bakıldığında arzu edilen ya da edilmeyen özellikler kazanır.

3.Her geleneğin taraftar kazanmasının yolları vardır.

Karar vermenin genel iki yolu olan "açık" ve "yönlendirilmiş alışveriş"ten yönlendirilmiş alışveriş, modern toplumlarda baskın olanı olduğu gibi, açık alışveriş ise ancak özgür bir toplumu savunanların başvuracağı bir etkileşim biçimi olabilir. Akılsal tartışma, yönlendirilmiş alışverişin özel bir biçimidir. Akılsallık üzerine temellendirilmiş bir toplum özgür değildir, aydınların oyunu oynanır. Açık alış veriş de ise varılmış kesin bir sonuç yoktur, alışveriş ilerledikçe benimsenen ve değişen bir gelenek oluşmaya başlar ve bütün geleneklere aynı ölçüde bir saygı biçiminde kendini gösterir.

Özgür bir toplum, bütün geleneklerin eşit haklara, eğitime ve öteki güç odaklarına ulaşma imkânları açısından eşitliğe sahip oldukları bir toplumdur ve böyle bir toplum karşılıklı bir koruma içinde ayakta kalır ve dayatmasız bir demokrasiyle yürür. Böyle bir toplumda yönlendirilmiş değil, açık bir tartışma hüküm sürer.

"Bütün yöntemlerin sınırları vardır ve belirli bir yöntem yoktur. Bazı olgular tutarsız bir betimlemeyle açıklanabilir; tutarsızlık anlamsız ve yararsız olan değildir." Bazı yaklaşımların veya yaşam tarzlarının bilimsel olmadığı gerekçesiyle yasaklanması, engellenmesi gerektiğini söyleyen hâkim otoritenin sözcüsü olan aydınlar, akademisyenler, bilimin de ancak bir gelenek olduğu ve mutlak olmadığını kabul etmeyerek, köleci, dogmatik bir eğitime devam etmektedirler.

Akılcı olduklarını her seferinde belirten aydınlar ve liberaller, bütün demokrasi propagandası ve bilim savunusundan sonra bile demokrasiden anladıkları şey, kendi adalet ve bilimsel kıstaslarına uyulması ölçüsünde geçerlidir. Eşitlikten anladıkları şey, kendi geleneklerine uyulması eşitliğidir, herkesin kendi istediği geleneksel yaşamını sürdürmesi değil. Feyerabend, Marksistlerin de uzun yıllar hem kendi bilimin üstünlüğü dedikleri bilim dinlerini tehlikeye atmadıklarını, hem de batılı olmayan geleneklerin dostları pozuna bürünebildiklerini söyler.

Öznellik izleniminin bulunmayışı nesnelliğin değil, bir dikkatsizliğin kanıtı olabilir ancak, batılı sömürgeciler yıllarca kral adına değil de bilim adına tahakküm kurdu. Batılının bilimsel eğitim olarak adlandırdığı şey, kendi geleneğini dayatmak ve bu kabul görmediğinde yeniden fiziksel şiddet uygulayan baskı aygıtlarına geri dönmektir. "Eğitimle çözeceğiz ve eğitimle çözülmeyecek mesele yok" dedikleri halde bütün bu eğitimi de mahkeme, polis, cezaevleri vb. ile koruyarak özgürlüğü savunmak durumunda kalmışlardır. Uzman olarak adlandırılan kişiler, tamamen başka geleneklerin etkisi ve aracılığıyla bilimsel yargılarda bulunurlar. Ayrıca birçok konudaki bilim adamı, bilim adamı olarak yetiştirilmiş kişi değil, dışarıdan kişiler olmuşlardır.(Einstein, Bohr, Born vs.)

Demokratik kararların olması, o bilimden yararlanacak kişilerin eliyle gerçekleşeceği için, sadece bütün gelenekler içinde bir gelenek olan bilimin özel otoritesini de çözündürecektir. Bilimin nesnel, akılcı yansız vb. olduğunu söyleyenin yine bilimin kendisi olması bir yana, topluma bunu kabul ettirişinin en büyük nedeni de bunu sunarken ki otoritesi ve baskısıdır. Bilimin sınırları, devlet ve hâkim ideoloji tarafından belirlenir.

Öğrenciler öğretmenlerini, hasta doktoru vb. denetlediklerinde ancak bilim yutturmacasından kurtulabiliriz.

Bilim elde ettiği sonuçlar nedeniyle kabul edilir değildir, bilimi yeğlenir kılan şey, bilimi insanlara dayatan ideolojinin toplum üzerindeki belirleyici etkisidir. Politik, kurumsal, askeri vb. yollarla... Feyerabend, bu nedenle bilimin devletten ayrılması ve bütün geleneklerin eşit derecede gelişmesi için zemin hazırlanması gerektiğini söylüyor. Geleneksel normlar ve istemler, akılsallık teorilerine başvurularak değil, araştırmalarla sınanmalıdır.

Kropotkin, Marx, Engels, Lévi-Strauss gibi devrimciler bile geleneklerin eşitliğini savunurlarken aynı zamanda bilime ayrıcalık atfettiler. Politik değil, bilgibilim'sel bir anarşiyi savunduğunu söyleyen Feyerabend, kendisini buna yönelten şeyin, aydınların eğitimle işledikleri cinayetten yakayı nasıl kurtardıklarını merak ettiğinden dolayı olduğunu söylüyor. Aynı yaşamı paylaşmadığımız ve sorunlarını bilmediğimiz insanların sorunlarını çözecek çözümlere sahip olduğunu söylemenin, kendini beğenmişlik ve budalalık olduğunu da ekliyor. Buradan yola çıktığını söyleyen Feyerabend, birbirleriyle çalıştıklarını söylediği dört modern putu (hakikat, dürüstlük, akılsallık ve bilim) yeniden gözden geçirmeye karar verdiğini ve gücün, hangi gelenekten yana olursa olsun bir tanrı oluvereceğini, lakin tekbir geleneğin otoritesine boyun eğmeyecek olanları, özgür bir toplum inşa etmeye davet ediyor.

Resul Girrasory

Senaristlerin Bu Kez Senaryosu Ne?

Şu satırların yazıldığı sırada Hollywood'daki senaristlerin grevi devam etmekteydi. Siz bunları okurken belki de bitmiş olacak –bunda şaşırtıcı bir şey yok. Genel 'sol' kabul olarak, genel greve (oradan da devrime) meyletmeyen her grev, taleplerin cüzi miktarı karşılandıktan sonra bitmeye mahkumdur (bkz. envai çeşit grev). Kapitalist, bu grevden öğrendiklerini cebine koyacak, öğrendiklerini çeşitli vesileler ile uygulayacak, parasına para katmaya devam edecektir. Kapitalistler öğrendikleri her şeyi kullanmaya ve onları kendilerine mal etmeye muktedirken bizim cenah ne yazık ki bu konuda biraz atıl kalıyor görünüyor.

Dolayısıyla, senarist grevi hakkında belki de ilk incelenmesi gereken şey belki de bizim cenahın şaşkınlığı, daha doğrusu umursamazlığı. Bunda coğrafi uzaklığın ne denli etkisi var bilinmez ama Yılmaz Erdoğan'ın buralardan kalkıp oradaki greve destek vermeye gitmesi veya Londra'daki Yazarlar Sendikasının Hollywood'daki yoldaşlarına destek için bir günlük greve gitmeleri en azından bizim için düşünülmeli. Derin ekolojistlerden çıkıp küreselleşme karşıtı (alternatif küreselleşme yanlıları demek benim için daha doğru) harekete mal olan 'küresel düşün, yerel hareket et' düsturunu biraz unuttuk gibi görünüyor. Hadi senaristleri çeşitli nedenlerle göz önüne almaya pek niyetimiz yok, yanı başımızda olan şeylere ne demeli? İstanbul Şehir Tiyatrosu oyuncuları 'vasıfsız işçi' statüsüne geçirilmişler ve oyuncular şu an kendilerine çöp toplattırılmasından veya park/bahçe sulattırılmasından korkuyorlarmış (Birçok oyuncu sendikaya üye olmuş bu vesile ile).

Emekçi, ezilen veya işçi dediğimiz 'şey'in ne olduğunu tam kestiremiyoruz hala. Kategorilerle düşünmeye alıştırılmış kafalarımızda bir senaristin nereye ait olduğu konusunda kararsız kalıyoruz. Hayatlarını kazanmak için çalışmaları bir yana, bunun karşılığında aldıkları para, içinde oldukları yaşam ve kimin için neyi ürettikleri diğer yana. Evet, üretim araçlarına sahip değiller (tabi üretim araçları olarak beyinlerini saymazsak) ve emeklerinin ürünleri hakkında karar verme ve söz söyleme hakları yok, öyleyse işçi sınıfına aitler. Fakat çok kazanıyorlar, havuzlu lüks malikanelerde oturuyorlar, ferrariye biniyorlar, hisse senedi alıp satıyorlardır belki ama belki de en önemlisi Hollywood 'kültür emperyalizm'inin, 'günlük hayatın kolonileştirilmesi'nin baş mimarları da onlar aslında.

Yüksek ücretlerle çalışmaları onların üretim ilişkilerindeki rolünü değiştirmiyor. Bu anlamda onlar da benim gibi, senin gibi emekçi. Tercüme yaparak hayatını geçiren bir insanı düşünürsek, bir felsefe kitabının 1000 basılması, alınan yüzdeyle bağıntılı olarak (kitap 15-20 ytl ye satılsın), bir çevirmenin eline 1000-1500 ytl geçirir. Fakat başka çevirmen, örneğin Harry Potter gibi yine aynı fiyattan satılacak bir kitabı 20,000 basılan bir kitabı çevirirse eline 20,000-30,000 ytl geçer. Belki felsefe kitabı çevirmek daha emek-yoğun bir aktivitedir, dolayısıyla daha uzun zaman alan bir çalışmadır. Ancak çevrilen metinle bağıntılı olarak felsefe çevirisi yapanın aldığı para diğer çevirmenin aldığının 20 de biri kadardır. Böylesi bir durum her ikisinin de çevirmen olduğunu, her ikisinin de sadece %6-10 pay aldığını ve asıl kazananın yayınevi, dağıtımcı ve kitapçı olduğu gerçeğini değiştirmez. Hollywood senaristlerinin, İstanbul'da reklam sektöründe sanatını icra eden bir metin yazarı ile, Devlet Tiyatrosu bünyesinde 657'ye tabi bir dramaturg ile, veya şiirlerini yayınlatmak için gidip yayınevlerine para vermeye mahkum yeni bir şairle bu anlamda bir farkı yoktur.

Yaşam tarzları üzerinden senaristleri değerlendirmenin bize vereceği çok şey yoktur. Bırakın bu işi Weberci sosyal sınıflar bulmaya pek meraklı sosyologlar yapsın. Böylesi bir ayrım görece yüksek maaşlar aldıkları için Petlas veya Seka işçilerinin grevlerini küçümsememize de yol açabilir. Ego işçilerinin 2000 ytl ye yakın maaş almaları, kombili 3 oda 1 salon evlerde yaşamaları hiçbir şeyi değiştirmez. Kapitalist ilişki sisteminde bu işçilerin yerleri, asgari ücrete mahkum, Çinçin'de gecekonduda yaşayan inşaat işçisi ile aynıdır. Daha fazla tüketene duyulan hıncın, kindarlığın veya kıskançlığın bir anti-kapitaliste verebileceği bir şey yok.

Tükettiğin şeyin artık seni tüketmeye başladığı bir düzende, daha fazla tüketenin daha fazla tükendiğini her ortamda söylemiyor muyuz? O halde kişilerin/grupların tüketim alışkanlıkları bizim onlara karşı yaklaşımımızı neden etkilesin ki? Daha çok kazanan çalışanlar yaşamın zorunluluklarının tümünden azade mi? Bir de tabi unutmamak gerekiyor, Dövüş Klubü'nde Tyler Durdan'a tüketim üzerine nutuk attıran da aynı senaristler değil mi? Amerikan Güzeli filminde araya sıkıştırılan Amerikan rüyasını yerin dibine geçiren diyalogları yazanlar, Pleasantville filminde bir devrimi renkler üzerinden anlatabilmeyi becerenler, V for Vendetta gibi pek çoğumuzun içerisinde bir çok değerli şey bulduğu bir filmin metnini yaratanlar da aynı senaristler/yazarlar değil mi?

Amerikan ideolojisinin, kültürünün Hollywood üzerinden sunulduğu inkar edilemez bir şey olarak önümüzde duruyor. Hatta bu kültürün bize satıldığını söylememiz de gerekiyor belki. Hollywood'u yaratanların, ondan çıkar sağlayanların, onu yaşatanların şimdi grevde olan senaristler olduğunu söylemek onlara haksızlık olmaz mı? Senaristin bir filmin iş yapmasıyla, yüksek gişe geliri elde etmesiyle kazanacağı para artacaktır, bu doğru. Bunun için, satacak filmlere metin yazması, o saçma sapan beklentileri (birkaç aksiyon, güzel kadın, komplo, düşman vs.) karşılaması, iş alabilmek için Hollywood sistemine adapte olması senaristler için 'doğal'dır o halde (senaristlerin başka alternatiflere de yönelebildiklerinden daha sonra bahsedilecek). Senaristlerin tam buradaki konumunun, silah fabrikasındaki üretim bandında çalışıp silah üreten işçilerden, askere haki renkli üniformalar diken terzilerden, daha uzun menzilli roketlerin elektronik aksamını tasarlayan elektronik mühendislerinden, borsa dalgalanmalarını takip etmek zorunda olan brokerlardan, gecekondu yıkımına katılan zabıtadan, atış poligonu veya hapishane inşaatında çalışan ameleden hatta eğitim sistemi içerisindeki öğretmenden veya öğretim elemanından, kreşlerdeki ana okulu hocalarından, gece muhabirliği yapan gazeteci adayından bir farkı yoktur. Bu sayılanlardan her biri en az senaristler kadar bu sömürgen ve otoriter sistemin devamı için çalışıyordur. Senaristlerin, mühendisten, ameleden, terziden, brokerdan, bankacıdan, güvenlik görevlisinden, zabıtadan veya öğretmenden farkı sadece sembolik düzeydedir.

Burada, Debord'un sembolik değer kavramının hatırlanması gerekiyor belki de. Çok kabaca, üretilen bir şeyin kullanım değeri ve değişim değerinin yanında bir de sembolik değeri vardır. Bu sembolik değer, üretilen şeyin işlevliliğinden, ne işe yaradığından bağımsızdır. Mesela, aynı işi gören, dört tekeri olan bir arabanın fiyatını artık onun işlevi değil üzerindeki marka yani ona atfedilen sembolik değer belirler (Volvo belki daha sağlamdır ama Ferrari onun fiyatının bilmem kaç katı pahalıdır). Asla o hıza ulaşılamayacak olunsa da sahip olunan bir arabanın hız kadranının 180 ile değil de 240 ile bitmesi işte o sembolik değerle ilişkilidir. Debord'a göre kapitalizmin yarattığı şey artık bir gösteri toplumudur ve bu yapay gerçeklikten çıkmak olanaksız değildir. Film sektöründe sembolik değeri oluşturanlardan biri de o senaristlerdir. Bunun için, Hollywood kültür endüstrisi'nin baş faillerinden biridir o senaristler. Peki alternatifleri kurmaktan senaristler aciz midir?

Tahayyül ettiğimiz durum, 'herkesten yeteneğine göre herkese ihtiyacı kadar' üzerine kuruluysa senaristlerin şu an başka bir iş yapmalarını savunmak onları 'devrim sonrası'na kadar yaşamsız bırakmak anlamına gelecektir. Bu bir müzisyenin müzik üzerinden, bir yazarın yazdıkları üzerinden, bir ressamın çizdikleri üzerinden yani bir sanatçının eseri üzerinden yaşamını kazanmasının önüne geçmek olacaktır –çünkü ne müzik parçası, ne bir edebiyat yapıtı ne de bir tablo kapitalizm için üretilen metalar değillerdir. Ama yaşama mecburiyeti devasa suretiyle karşımızda dikilirken bu insanlara 'yapmayın' deme şansımız var mı?

Evet var! 'Bu insanlara' diyoruz ama bahsettiğimiz aslında biziz. 'Çalışma' veya 'iş' dediğimiz olgunun sorgulanması işte burada şart. Bir üretimi 'çalışma' veya 'iş' haline getiren şey nedir sorusu üzerinde kafa yormadan 'çalışma karşıtlığı' ve 'işin reddi' çağrıları ne yazık ki sağlam zemine otur(a)mıyor. Yaratıcı aktivitemizi pazara sunmamamız mı bizi işten özgürleştirecek yoksa bu aktiviteyi emek sömürüsünden azade kılıp onu yine pazarda değerlendirmemiz mi? Bu soruların yanıtını sunmaya bu yazı burada cüret edemiyor.

Bu kavramsal oyalanma aslında şunu söyleyebilmek için; çoğumuzun kulağına çalınan 'bağımsız sinema'yı senaristler üzerinden düşünmek olanaklıdır. Hollywood'dan farklı, çoğu zaman da Hollywood'a karşıt şeyler söyleyen, bunu bizle paylaşan (tabi ki yine paramızı alarak) bağımsız sinemanın senaristlerinin, yönetmenlerinin, oyuncularının veya set işçilerinin çoğu Hollywood sinema sektöründen gelmiştir. Bu demek oluyor ki, senaristler –en azından bir kısmı- yarattıkları gösteri toplumunun gayet de bilicindeler. Mesela, Matrix'de Morpheus Neo'yu bulmuştur çünkü Neo bir şirkette çalışırken yaşadığı 'matris'in bir kurmaca olduğunu düşünmekte, o matrisin kıyısında köşesinde hackerlik yaparak dolanmaktadır. Neo'nun durumu Animatrix'teki koşucunun durumundan farklı değildir (Koşucu eğer yeterince hızlı koşabilirse içinde bulunduğu gerçeklikten kaçabileceğini düşünür ve bunu başarır da). Senaristler de yaşadıkları ve yarattıkları gerçekolmayanlığın bilincindedirler. Yarattıkları şey bir silah olarak kendilerine çevrildiğinde, senaristlerin olayın aktif parçası olması işte bu yüzdendir. Bilinç denilen bir kavram devrimci siyasetin hala gündemindeyse, greve çıkan senaristlerin bir 'sınıf bilinci'ne sahip oldukları bile söylenebilir.

Senaristlerin grevde kullandıkları pankartların, dövizlerin veya bayrakların üzerindeki simgelere baktığımızda göreceğimiz şey, enternasyonel sağ yumruktur. Bunu çok fazla abartmaya tabi ki gerek yok ama kendilerini direnen bir emekçi olarak görmelerinden çıkarabileceğimiz çok şey var. Birkaç sene önce, NBA takımlarındaki oyuncular aldıkları paranın arttırılması istemiyle greve başladıklarında ne sokağa inmişler ne de yumruk'lu semboller kullanmışlardı. Senaristlerin takip ettiği şey, onlar da aldıkları ücrette artış isteseler de, daha önceki eylemlerdir (1960 ve 1988 Yazarsenaristler grevleri). Bunlardan biri de hiç şüphesiz Cannes'da Cannes Film Festivali sırasında set işçilerinin başlattığı, senaristlerin, yönetmenlerin ve oyuncuların desteklediği grevdi. Bu grev, Cannes Film Festivalini sekteye uğratmış ve işçilerin istediklerini almalarıyla sonuçlanmıştı. Bundan çok şey öğrenen set işçileri grevi tekrarlama tehdidini neredeyse her Cannes Film Festivali öncesinde yineliyorlar ve kazanıyorlar (bkz. www.chainworkers.org). Hollywood senaristlerinin grevi -öncesinde yönetmenler sendikası da grevdeydi- Amerikan Film endüstrisinin göz bebekleri olan Altın Küre ve Oscar ödül törenlerini bloke etmeyi başardı. Altın Küre ödülleri tarihinde ilk kez bir basın toplantısında dağıtıldı ve Oscar ödül töreni de tehlikede! Amerikan Film Yapımcıları Birliğinin web adresine girdiğiniz an gözünüze çarpan ilk şey sağ tarafta sürekli artan sayaçlar. Bu sayaçlardan ilki, senaristlerin grevinin Hollywood Film endüstrisine verdiği zararı, ikincisi Amerikan reklam endüstrisinin zararını gösteriyor. Oradaki sürekli artan sayıları görüp de bunun çok naif/zararsız bir grev olduğunu söylemek en başta kendi gücümüzü küçümsemek olacak.

Senaristlerin gücü, bizim kendi gücümüzdür; üretkenliğimizin, yaratıcılığımızın ve entelektüel yeteneklerimizin gücüdür. Senaristlerin sessiz sedasız pazarlık yapmaktansa bunu 'bizlere' göstermesinin başka anlamları var. Ürettiğimize el konulması ekonomik bir sömürüye işaret ediyorsa, ürettiğimiz hakkında karar verme hakkımızın elimizden alınması (veya bizim bu hakkı kendi ellerimizle egemene sunmamız) ve ürettiğimize yabancılaşmamız da tahakküm ilişkilerine işaret ediyor. Bunlardan birinin diğerinin önceli olup olmadığı, hangisinin neden hangisinin sonuç olduğu üslendiğimiz kuruculuk için çok da önemli değil. Önemli olan, kendi üretim ve yaratım gücümüzdür. Üretmeyerek, daha doğrusu 'üretimden gelen gücümüzü kullanarak' kapitalizmin çarkına çomak sokabiliriz ancak bu koşulda yine kendimizi kavramsal bir karmaşada (yine aynı oyunu oynamaktan doğru aynı çarkta) buluruz. Bizim için mesele üretimin kendisi değil kim için ne ürettiğimizdir. "Çalışmak/iş" ile "üretmek" arasındaki ayrım üzerine kafa patlatmak muhalefet veya ret zeminine sıkışmamış, şimdi ve buradan kurma cesaretini gösteren her kişi/grup için elzemdir. Bunun için bu grev, direnenin neler yaparak ne kazanabileceğinden çok, elimizde olan gücün neleri yapmaya ve kurmaya muktedir olduğu ile alakalıdır. Eylemimiz ve örgütlenmemiz salt bir reddiye üzerinden sistem için bir tıkaç olmaya da yönelebilir, daha cesur olup bir kuruculuğu da üslenebilir. Öyleyse, yapıcı eylem yıkıcı eylemdir; belki de, ikisi de bir ve tektir.

Neşe ve kahkaha üzerimize olsun!

Mustafa Erata

Görüntünün egemen olduğu küreselleşen dünyada, her bilgi kırıntısının, en kritik haberin bile bir anda başka bir haberle manipüle edilip değerini yitirdiği günümüzde Kara Haber ilk bakışta bir haber sitesi veya sanatsal bir site sanılabilir. 'Eylemin görüntüsünden, görüntünün eylemine' ulaşmayı amaçlayarak bizleri izleyenleri izleyen Kara Haberin video aktivistleri ile bir söyleşi gerçekleştirdik. Sokakta direnişe dahil olup, bunu yaygınlaştırmaya çalışan video aktivistler kameranın kirli bir şey olduğunu unutmadan bu aracı kendi lehlerine video eylem olarak en iyi ve yaygın şekilde kullanmaya çalışıyorlar.

Ahali: Kara Haber nasıl bir ihtiyaçtan ve hissiyattan doğru şekillendi?

Oktay: biz görüntü ile uğraşmaya başladığımız andan itibaren belgesel çalışmaları ile beraber o zaman yaşanan katliamlar, '96 yılındaki ölüm oruçları, F tipi cezaevlerine karşı verilen mücadeleler, toplumsal mücadelelerin bir görsel arşivinin olmadığını fark etmemizi sağladı. Eylemciler kendi tarihlerini kendileri yazmıyorlar. Tarihleri ya burjuvazi tarafından burjuvazinin medyası tarafından ya da doğrudan devlet ve polis tarafından kayıt altına alınıyordu. Onlarda bütün bu meselelerin arşivi var. Biz de böyle bir ihtiyaçtan hareket ettik. Toplumsal mücadelelerin bir görsel bellek yazılımını, bir görsel arşivini oluşturmak istedik. En başından beri şu çalışma için, şu belgesel için ya da şu film için gidip çekim yapalım diye bir ihtiyacımız olmadı.

Ahali: Kara Haber'i nasıl bir kadro ve çalışma tarzı ile yürütüyorsunuz?

Alper: Kara Haber'in kemik bir kadrosu yok daha çok bir duruşu bir çizgisi var. Bu duruş ve çizgi kapsamında elinde kamera ile 'ben de bunu haber vermek istiyorum' hissi ile gelen kişi ile birlikte çalışıyoruz. Yani duruma göre dört kişi oluyorsun, duruma göre on, onbeş kişiye çıkabiliyorsun. İşler kemik ve kesin bir kadro üzerinden yürümüyor.

Kara Haber'in işleyişini en başından itibaren anlatmak gerekirse; zaten biz o eylemlere elimizde kamera yokken de gidiyorduk. Elimize kamera geçince eylemlere bir kere daha gitme ihtiyacı duyduk. Durumdan vazife çıkarmak gibi. Nolur kameran yoktur, eyleme katılacaksındır, katılmak istiyorsundur, kamerayı eline aldığında artık eyleme katılman gerekiyordur. Hem zaten 'bu eylemi polis kamerasının dışında kimse çekmeyecek bari biz çekelim' diye düşündük. En azından o eylem kalabalığının sahipleneceği bir görsel arşiv olsun istedik çünkü eylemi yapan kişi unutur. İşte bu noktada görsel hafızayı canlı tutma ihtiyacı ortaya çıktı. İşler haber peşinde koşma hissiyatı ile yürümüyor. En basit ifade ile aslında; biz o eyleme gittik haberini de verdik şeklinde. Zaman içinde bunların birikmesi aslında anlamlı olan. Mesela geçtiğimiz senelerde Vicdani Ret Hareketi olsun, eşcinsellere yapılan gibi hak ihlalleri olsun, F tipine karşı yürütülen mücadeleler olsun bir görsel arşivimiz oluştu. Biz bu arşivi tek başımıza da yapmadık. Mesela İstanbul'dan biri bizimle bağlantıya geçip 'şöyle bir video yaptım, bunu web sayfanıza koyalım' dedi. Bizde 'koy' dedik. Bu tarz çalışma şeklimizden dolayı kemik bir kadromuz oluşmadı.

Ahali: 'Video eylem'i bu tarzınızla açıklayabilir miyiz?

Oktay: Özellikle son yıllarda görüntü güçlü bir araç oldu. Aslında bizi ifade eden kilit bir cümle var. 'Eylemin görüntüsünden, görüntünün eylemine'. Eylemin görüntüsünü alıyoruz ama daha sonra ürettiğimiz video ile görüntünün eylemine geçiyoruz. Bunların bir anlamda karşılıklı bir etkileşimi var. Hem salt videocuyu sevmeyiz biz. Çekmek için gittiğimiz konular zaten arkadaşların politik olarak takip ettiği, kendilerinin özel olarak ilgilendiği, eylemcisi aktivisti olduğu konular oluyor. Profesyonelleşmiş olarak 'sen bugün şu eyleme git, sen şunu çek' gibi bir durum yok. Ama birbirimizle yardımlaştığımız oluyor. Mesela çekmek istediğimiz bir konuda ya da eylemde eğer o anda gidemiyorsak 'sen şu olayı çekebilir misin?' diye paslaşıyoruz. Yani çekemiyorsak çektiriyoruz.

Ahali: Web de gördüğümüzden başka çok da geniş bir video arşiviniz olsa gerek.

Oktay: Var tabi.

Ahali: Web teki arşivinizin niteliğinden bahsedelim mi biraz?

Oktay: Sokakta kamerayı ele alışımız 2000 yılında ki ölüm oruçları ve F tipi cezaevlerine karşı eylemselliklerin başladığı günlere denk geliyor. Bu dönemde Ankara'da yerel bir hareketi takip etmeye çalışıyorduk. Özellikle İstanbul'da bağlantılarımız olmasına rağmen kendi yerelliklerimizdeki eylemleri takip etmek durumundaydık. Mümkün olduğunca 2000 yılındaki sokağa yansıyan birçok eylemselliği çektik. Savaş karşıtı hareketlerini, öğrenci hareketlerini, memur işçi eylemselliklerini ve o dönem öne çıkan ölüm oruçları, F tipleri sürecine karşı eylemleri görüntüledik. Özellikle F tipine karşı yürütülen eylemlerde anarşistlerin sokaklarda yerlerini aldığı ve birçok inisiyatifin de kendilerini ifade etmeleri kayıtlarımızda yer aldı. Yani bir çeşit anarşistlerin görsel kayıtları o dönemden itibaren başlıyor ve sokakta olan tüm görüntülerde mevcut.

Ahali: Sizin yaptığınız bir anlamda video ile direniş, peki bu direnişe dâhil olma durumunuz nedir, ya da nasıl şekilleniyor?

Alper: Biz eyleme olayı objektif olarak gözlemleyeceğiz diye gitmiyoruz. O eylem kalabalığının içinde olduğun sürece zaten yerini belli ediyorsundur. Eylemde kalabalığın başına ne geliyorsa, senin de başına o geliyor. Eylem grubunun başına geleni senin yaşamaman mümkün değil; ama bu duruma tek başına direniş demek yetersiz olur tabii ki. Eylemde ağıt yakma oluyorsa, sende ağıt yakıyorsun. Orada ne oluyorsa sende ona göre şekilleniyorsun. Mesela Sivas'ta tutuklu bulunan Vicdani Retçi Mehmet Tarhan için mahkemeye desteğe gidiliyor, o kalabalık gidiyorsa sen de gidiyorsun. Konvansiyonel belgeselci anlatı içerisinde ben bu grubu takip ediyorum hissi yok. Ben bu gruptaydım zaten sadece elimize kamera verdiler ya da biz o kamerayı elimize aldık. Biraz 'olayın merkezinde' durun hissiyatı aslında; o kalabalığın başına ne geliyorsa, ne fazla ne eksik senin de başına o geliyor.

Oktay: Biz kitle için bir şey üretmiyoruz. Bu daha çok eylemciler, videocular ya da video eylemciler dediğimiz kesim içinde dönen ve birbirini etkileyen bir şey. Sokakta kim eylem yapıyorsa, sokağa kim çıkmışsa kendilerini, kendi videolarını izliyorlar. Kendi tarihlerini ve kendi videolarını izleyerek belki yeniden motive oluyorlar. Daha çok doğrudan, aktif olan toplumsal mücadelelerin içerisindeki insanlarla karşılıklı bir etkileşimimiz var.

Alper: Bazen de bizim olmadığımız durumlarda oradaki herhangi bir eylemciye kamera temin ediyoruz. Kamera basit bir şey zaten; rec düğmesine bas, sesi duyalım ve görüntü sabit olsun yetiyor. Mesela Novemed'li Kadınların grevinin birinci yılında dayanışma eylemleri oldu. Ankara Kadın Platformu'ndaki arkadaşlara kamera verdik. Orada yapılan video tamamen onların yaptığı bir şey mesela, aramızdan biri yok. İstanbul'da da arkadaşlar Hrant Dink'in cenazesine gitti. Benim orda bir arkadaşım vardı. Ona kamerayı verdim: 'Sen git çek, biz burada kurgusunu yapar, atarız' dedim.

Önemli olan haberin kendisi değil aslında bizim için önemli olan onun orada kaydedilmiş olması. Şöyle örnekleyeyim; Yüksel Caddesi'nde birçok dernek, parti basın açıklaması yapar ve belki dört, beş tane kamera gelir ama o kameraların beklentisi basın açıklaması değildir. 'Polis gruba saldıracak mı, saldırmayacak mı?' bunu beklerler. Eğer polis saldırırsa kayda basarlar, haber olur. Orada ki basın için çoğu kez açıklama bir şey ifade etmez. Asıl anlam ifade eden açıklamanın içeriğidir oysa. Bizim yapmak istediğimiz bir anlamda bu duruma karşı çıkmak ve kendimizi de haber yapım sürecine dâhil etmek.

Oktay: Siz de Vicdani Ret için ya da Halil Savda için eylem yaptınız. Onlarında videoları var. Bizim asıl amaçladığımız eylemci ile etkileşime geçmek; kendi tarihini unutturmamak, bir şeye nasıl karşı çıkmış, karşı çıkma tarzı nasılmış, ne olmuş hatırlatmak ve bunu devamlı kılmak. Sizin ve bunu hiç yaşamamış insanların görüntüleri izlediğinde ne düşüneceği ve ne hissedeceği de önemli. Mesela bir keresinde Eskişehir'den bir arkadaş Kara Haber'de bir videodan etkilenerek anti-militarist bir eylem yaptıklarını söylemişti.

Bizim aslında alternatif medya gibi bir durumumuz da yok çünkü bizim ne geniş seyirci kitlesine ulaşma şansımız ne de böyle bir amacımız var. Evet, bu eylemsellikler büyük medya kuruluşları için önemsiz ya da gereksiz olduğu için yayınlanmayacak. Ama biz kendi içimizde ya da farklı kentlerde benzer düşünen insanlar arasında bir dolaşım sağlıyoruz. İnsanların nerede, neyi, nasıl yapıldığına dair ulaşabileceği bir araçları oluyor. Mesela Kars'taki insanlar bizden görsel dokümanlar, DVD'ler isteyebiliyorlar.

Ahali: Görüntünün egemen olduğu zamanlar yaşıyoruz. Bu açıdan son dönemde özellikle Youtube çok etkili diyebiliriz. Sizin Youtube hakkındaki fikriniz nedir? Bildiğimiz kadarı ile siz de görüntülerinizi oraya atıyorsunuz?

Alper: Evet, deneme amaçlı atıyoruz. Ne kadar izleniyor, nasıl izleniyor diye. Aslında çok benimsemiyorum diyemem ama bu görüntünün hem sahipsizliği, hem de dijitalleşmesi ile ilgili bir şey. Sadece kopyadan ibaret olması, verilebilir, alınabilir bir şey olması ile ilgili. Youtube kendince bir deniz, okyanus. Ne diyeyim görüntünün aslında beş para etmediği bir alan.

Ahali: Beş para etmiyor ama çok kullanılıyor. Herkese ulaşıyor. İzlemeyen yok nerede ise, Youtube'a tıklamayan kalmamıştır.

Alper: Sinematografik görüntüye baktığımızda eskiden görüntünün değeri vardı. Yeşili vardı, kırmızısı vardı, açısı vardı, konvansiyonu vardı. Sinema için görüntü bir şeyler ifade eder. Ama Youtube çok post modern; yani bilgi arttıkça bilginin kutsallığı gider, değersizleşir. Artık yere inmiştir bilgi, erişilecek bir şey değildir, gündelik bir şeydir. Youtube'daki görüntü de bunun gibi. Görüntünün yere inmiş hatta ayaklar altına alınmış halidir. Herkes her şeyi her şekilde yapabilir. Youtube'un yasaklanması da kendi ironisini gösteren bir şey aslında.

Oktay: Youtube aslında hiçbir yer. Hâlbuki Kara Haber diye bir yer var. Kara Haber'in durduğu yer belli. Ben bir video yaptıysam, bir metin yazdıysam kendi adımla, kendi adresimle bunun sorumluluğunu almak isterim. Hem devlet, hem de ahlaki olarak hitap ettiğim, çektiğim, kaydettiğim, videosunu gösterime koyduğum insanlar aradıklarında beni bulabilmeliler. Benden hesap sorabilmeliler. Dolayısı ile bir yerde durmak önemli. Kara Haber bir yer ama Youtube hiçbir yer. Aynı zamanda politik olarak da hiç kimse. Hiç kimseyi hiçbir şeyden sorumlu tutamıyorsun, hiçbir şekilde hesap soramıyorsun. Sadece videoyu engelleyebilir ya da yasaklayabilirsin.

Alper: İletişim kuramcılarının 'medium is the message- araç mesajın kendisidir.' kavramı Kara Haber'in durumunu anlatıyor. Kara Haber'de kullandığımız araç uzaktan mesajı barındırır. Ama Youtube öyle değil elli, altmış milyon insanın üç tane videosu olsa ne olur, olmasa ne olur. Kara Haber'de giriş yazısından, fotoğrafına, videosuna kadar kendi mesajını içerisinde barındırır. Youtube bu anlamda kişiliksiz bir yer.

Şunu da belirtmek gerekiyor aslında; Kara Haber, Youtube'un bir eşi ya da benzeri değil. Karşılaştırmak anlamsız. Bir kere Kara Haber kendini sadece internet üzerinden var eden bir yer değil, eylemlerde ortaya çıkan bir durum. Eylemleri görüntüleme üzerinden, eylemleri yaymayı amaçlar. Bu internet olmaz da başka bir yol olur; bir TV kanalı olur, bir video illüstürasyonu olur, bir cafe de gösterim olur. Kanalları çok geniştir. Kara Haber kendini fetişleştirmeden durabildiği her alanda durmaya çalışır. İnternet de bu anlamda sadece bir araçtır.

Oktay: Biz kendimizin de ilgilendiği, ulaştığı, yaptığı şeylerin haberini veriyoruz. Size gösterdiğimiz bir adres aslında. Mesela insanlar ya da kurumlar kendi yapacakları çalışmalar için, etkinlikler için, belgeseller için bizden görüntü istiyorlar. Görüntünün eylemi dediğimiz şey bu aslında. Eylemci ile doğrudan bir bağlantımız var, hiçbir şekilde dolaylı değil. Doğrudan tartışıp, çalışıyoruz. Bu da yerellik dediğimiz şey aslında; bütün ilişkiler doğrudan, hiçbir dolayım yok.

Ahali: Son yıllarda kamera aktivisti olmak isteyenlerin sayısı artmaya başladı. Ama bu alanda teknik olarak bir yetersizlik var. Siz bu konuda ayrıca çalışma yapıyor musunuz?

Alper: Düzenli olarak atölyeler yapmıyoruz ama yaptığımız çalışmalar oldu. Özgür Üniversite'de böyle bir atölye düzenlemiştik. Montaj nasıl yapılır, montaj estetiği, kısa film yapımı gibi teknik bilgiler. Aslında bizim bu gibi atölyelerde daha çok üzerinde durmak istediğimiz; bir video aktivisti olmak için nelere dikkat edilir gibi daha çok pratik konular oluyor.

Oktay: Biz aşağı yukarı bütün toplumsal kuruluşlarla çalışıyoruz. Bu nedenle gittiğimiz yerde öncelikle onların kendi içlerinde, kendi görüntülerini çeken, onları arşivleyen bir birimin kurulmasını ya da en azından bir kişinin kamera alıp, bunu öğrenmesini teşvik ediyoruz.

Mesela Sinanköyü'nde işçilerin çalışma yaptığı köylülere derme çatma bir kamera gönderdik. Bir iki arkadaş kamera kullanmasını biliyor. Orada köyde önemli bir şey olduğu zaman görüntü çekiyorlar. Kâğıtçılarla ilgili belgesel yaptığımız zaman, kâğıtçıların içinden iki, üç arkadaş ilgileniyorlardı. Şimdi onlar kamera kullanmasını biliyorlar, hatta evinde montaj kuran da oldu. Mücadele alanı içinden kameracıyı çıkarıyorsun ve bağlantıyı sürekli tutup çalışıyorsun. Buna hem bizim ihtiyacımız var, hem de onların.

Alper: Bu Kara Haber'in başta anlattığımız çalışma tarzına da uygun. Pratikte biz her yere gidemeyiz hem maddi, hem de işgücü olarak. Bizim bir yere gidip, orada 2 hafta çekim yapmamızdansa, oraya basit bir kamera gönderip, onun nasıl çalıştığını anlatıp, 'sen çek, hem başka şeyler de çekebilirsin'i göstermek daha anlamlı

Oktay: Sokakta mücadele eden herkesin kendi içinde böyle bir şey oluşturmasını sağlamak amaç.

Ahali: Bu kamerayı gönderme fikri nereden çıktı?

Alper: Dünyada örnekleri var tabii ki.

Oktay: Kamerayı fetişleştirerek, övüp övüp baş üstüne çıkaracak halimiz yok. Kamera ile hepimizin başı dertte, gözetleniyoruz! Mobese karşıtı eylem gruplarını göz ardı etmemek gerek. Ama işte sonuçta aracı kim kullanıyorsa onun işine yarıyor. Şemdinli'deki adamların cep telefonları ile çektiği görüntüler dünyaya yayıldı 5 yaşındaki çocuk marketteki güvenlikten dayak yerken görüntülendi. Kameranın olduğu yerde polisin, jandarmanın şiddeti azalıyor çünkü kaydedilme tehdidi var. Kameranın olmadığı yerde şiddet daha da yükseliyor. Aracı reddettiğinde, eğer karşıdaki sana karşı bunu daha etkin kullanıyorsa, kendini savunmasız hissediyorsun. Sonuçta bizde bizi izleyenleri izlemeye çalışıyoruz. Kamerayı bize karşı bir baskı aracı olarak kullananlara karşı bir hat oluşturmaya çalışıyoruz. Bu da aracın kendisinin kirliliğinden dolayı temiz bir şey değil.

röportaj: Cemil, Volkan